PASTORALIS INSTRUCTIO ILLUSTRISSIMI ET REVERENDISSIMI ARCHIEPISCOPI CAMERACENSIS, &c.

FRANCISCUS Dei & ſanctæ Sedis Apoſtolicæ gratiâ Archiepiſcopus Dux Cameracencis, &c. Clero Sæculari & Regulari noſtræ Diæceſis, ſalutem & benedictionem in Domino.

Zelus quem Deus nobis inſpirat pro ſalute animarum quas noſtro Regimini credere dignatus eſt, non patitur, cariſſimi Fratres, ut diutiùs differamus intimos animi noſtri ſenſus aperire vobis de libro inſcripto *Expoſitio placitorum à Sanctis, &c.* Arbitrabamur nihil in eo omiſſum ad damnanda acerrimè omnia placita quæ Quietiſmi erroribus faverent. At cum à ſex menſibus rumores adverſus hunc Librum ubique ſparſi ſint, noſtri eſſe officii ducimus vobis hîc præciſè & ſigillatim explicare hujus libri loca quibus docti viri ſenſum à noſtro longè

 alie-

alienum attribuerunt, dum novam editionem vulgare poſſimus cum additamentis quæ libri intelligentiam adhuc faciliorem præſtabunt.

Quilibet Chriſtianus nedum diſputationibus indulgeat, mentem debet magis ac magis aperire ut pro virili ſatisfaciat iis quibus primæ ejus explicationes negotium faceſſiverunt. Epiſcopus tantum abeſt ut ſua dignitate ab hac regula eximatur, ut contra hâc ſtrictius teneatur: cum omnia debeat veritati quæ illi credita eſt, & charitati quæ ad Eccleſiæ ædificationem omnia ſuffert. Eo animo, Cariſſimi Fratres, conabor accuratè vobis exponere ſenſum præcipuorum Libri mei locorum quæ plurimos Lectores morata ſunt ut juvantibus vobis poſſimus & puriſſimæ ſpiritualitatis placita ſtabilire & animi horrore amovere ea omnia quæ illuſioni favere poſſunt.

Totum mei Libri ſyſtema ad duo eſſentialia capita redit. Primum ut admittatur charitas virtus Theologica quæ ſit amor Dei independens à motivo præmii, & ſi in perfectiſſimæ charitatis ſtatu præmium ſemper optetur, alterum ut admittatur charitatis perfectæ ſtatus, in quo hæc virtus cæteras omnes præveniat, incitet earum actus, imperet & perficiat, motivis earum propriis & ſpecificâ diſtinctione non ademptis, ita ut hujus ſtatus animabus nullus plerumque ſuperſit mercenarius ſeu proprii commodi anxiè appetens affectus, id eſt amor ſui

ipſius naturalis ac deliberatus. En ſummatim mens operis. Ad ſingula deveniamus.

1. Quidquid non continetur in ſacro, Doctrinæ depoſito quod toti Paſtorum corpori creditum eſt; Perfectio eſſe non poteſt ſed profana novitas & iniquitatis myſterium. Ita cariſſimi fratres, nullam admittere unquam debetis arcanam & Eccleſiæ incognitam traditionem de eminentiſſimâ Chriſtianiſmi perfectione qui hanc ſupponeret, ut dixi, *multiplicatâ traditione, è medio tolleret traditionem, ſectam parturiret hypocritarum in ipſo Eccleſiæ ſinu latentium: impium Gnoſticorum & Manichæorum ſecretum renovaret; univerſa fidei & morum fundamenta ſubrueret.* p. 263.
Solummodo conſtat cum ſemper incumbendum ſit, ut promoveantur animæ ad amoris Divini perfectionem ad quam omnes vocantur, altiſſimæ perfectionis exercitia ſolis animabus ea verè ſitientibus eſſe proponenda, ut ait, Caſſianus: *Quæ ſicut nobis à paucis qui antiquiſſimorum Patrum reſidui erant, tradita eſt, ita à nobis quoque non niſi rariſſimis ac verè ſitientibus intimatur.* S. Clemens Alexandrinus ante Caſſianum locutus fuerat de eâ prudentiâ quâ perfectiſſimum orationis genus & amoris eminentiſſimi exercitia iis tantum proponantur animabus quæ hujus luce & ſuavitate moveri incipiant. Sed nuſquam agitur de arcano ullo dogmate, neque de ullo exercitio quod publicis Eccleſiæ dogmatis non conſentiat, ſolummodo perfectorum via diſtin-

Vide Art. XLIV. libri mei. p. 261. 262. 263.

Collat. 10. c. 9. Idem Coll. 9. c. 24. & Coll. 10. c. 8.

Strom. l. 6. p. 696. & alibi.

guenda eſt viâ *incipientium*, & perfectionis regulæ perfectis *eminentiùs* exponendæ, quemadmodum ab Illuſtriſſimis
a. 34. & Reverendiſſimis Archiepiſcopo Pari-
Iſſiac. ſienſi & Epiſcopo Meldenſi & à Domino Tronſon atque à me dictum eſt in ultimo è 34 articulis olim apud vicum Iſſiacum inter nos ſtatutis, Chriſti exemplo incipientibus dicendum, *non poteſtis portare modo*, lacte illis opus eſt, non eſcâ, ſecundum Apoſtoli verba.

2. Spem virtutem eſſe ſupernaturalem fides docet, peccatoribus ineſſe poteſt, atque amor Dei ut ſummi noſtri boni qui amor ſpei dicitur, in illis eſt amor verè ſupernaturalis & à Spiritu Sancto infuſus. Hunc amorem ſi dixerim infuſum, hoc de actibus ne dictum putes quippe qui dicit, non infuſi ſunt, ut ait ſchola. Horum habitum infuſum & actus ſupernaturales intellige.

Qui amorem illum cum naturali puræ concupiſcentiæ amore confunderet, ſecundam virtutem Theologicam de gradu dejiceret. Atque ut ab hoc errore præcaverem, duos ſtatui diverſos gradus cum diverſis definitionibns primum na-
p. 3. 4. 5. turalis puræ concupiſcentiæ amoris, alterum ſupernaturalis Chriſtianæ ſpei amoris. Dixi hunc amorem *eſſe initium converſionis ad Deum.* Retuli verba ſancti Franciſci Saleſii qui ait *magnum diſcrimen eſt inter hanc vocem, Deum amo propter bonum quod ab eo expecto*, & iſtam, *non amo Deum niſi propter bonum quod ab*

eo expecto. Præterea dixi animæ speranti, *inesse initium amoris Dei propter ipsum.* Manifestum est talem amorem non posse naturalem esse ideoque à gratiâ oriri. Supernaturalis ille spei amor differt non tantum ab inordinato puræ concupiscentiæ amore, verum & à quolibet ordinato amore qui tantum naturalis est.

Diligenter quoque distinguendus est spei actus à statu hominis etiamnum peccatoris qui actum illum elicit. Actus spei includit amorem Dei ut nostri summi boni, nullo alio objecto illi antepofito. Status autem peccatoris sperantis nundum est status qui Deum præferat peccatori.

Quum initio de quinque amoribus locutus fui; de quinque variis statibus loqui animus mihi fuit, liber solum aperiendus est ut id manifestè appareat. Quidquid in libri serie dico de 4. & 5. amore qui sunt mei operis argumentum, solis potest statibus convenire, cum ad unumquemque horum amorum reducam omnes omnium virtutum distinctos actus toti vitæ generi competentes. *Status ille, status caritatis nuncupatur. Sæpissime dixi* p. S.
quintum amorem esse statum solummodo habitualem nec variationum expertem. Liquet ergo meos quinque amores esse quinque status, ac proinde quæ dixi de motivo quod in amore spei dominatur, non spectare hujus virtutis actum, sed sperantis animæ statum. Atqui verum est in anima quæ sperat antequam sit in Christianâ justitiâ dominari motivum proprii interes-

ſe, id eſt eam animam ante ſuam juſtificationem nondum eſſe ſtabilitam in amore quo Deum præferat ſibi, quamvis actus ſpei importet amorem Dei ut ſummi boni.

3. Perfectiſſimæ animæ nedum ſuam ſalutem æternam ſperare deſinant, illam multò ampliùs quam animæ minus perfectæ, ſperant. Amicitia enim ut ait
2. 2. q. 17. Sanctus Thomas ſpem auget, *de amicis*
art. 8. *maximè ſperamus.* Quapropter nunquam licet ſub prætextu nos ipſos latentibus Dei voluntatibus conformandi, noſtræ reprobationi conſentire, voluntas enim quoad noſtram ſalutem nobis eſt ſignificata, & immutabilis norma eſt cui nos perpetuo adjungere teneamur.

Notate dixiſſe me loquendo de anima-
p. 65. & bus, *una eſt illis norma, omnium ſcriptæ*
66. *legis præcepta & concilia atque gratia actua-*
p. 150. *lis legi perpetuò conformis*, dixi, *poſitivam & ſcriptam voluntatem...... eſſe omnium voluntatum, omniumque noſtrarum actionum certam, & immutabilem Regulam.* Non quod non debeamus quoque conformari voluntatibus beneplaciti quamvis non ſint ſcriptæ aut ſignificatæ, ſed quod intervenire poſſit illuſio in ratione cognoſcendi illas voluntates quæ pro variâ gratiæ ſuavitate variari poſſunt. Ut illuſionis periculo occurrerem volui nullo pretextu immutabilem ſignificatarum
151. voluntatum normam deſeri poſſe, quia ſicut annotaveram, *hæc* beneplaciti *voluntas quæ nobis per actualem gratiam innoteſcit, legi ſemper conformis eſt.* Dixi *ſimplicis*

cis permissionis voluntatem nunquam nostram esse regulam, nostra proinde reprobatio, quæ nullum habere potest fundamentum præpter voluntatem simplicis quoad nostram finalem impenitentiam permissionis, nunquam juxta me ullius nostræ voluntatis norma esse potest. dixi *animam nedum, in Dei odium positivè consentiat, ne quidem indirectè consentire ut ab eo amando, vel uno temporis puncto cesset*, dixi *nunquam debere Directorem animæ suadere aut permittere posse ut liberâ & voluntariâ persuasione positivè credat se reprobatam, nec jam sibi vel gratuito desiderio optanda esse promissa.* En Casus maxime decretorius nimirum extremæ probationis. Jam æquanimis Lector judicet utrum Authori imputandum sit voluisse ut æternæ suæ damnationi consentirent animæ. Quod dixerit *sancta indifferentia admittit non solum distincta desideria & expressas petitiones ut omnes Dei voluntates nobis cognitæ perficiantur, sed in universum desideria ad omnes Dei voluntates nobis incognitas. Illæ Dei voluntates quas non cognovimus* non possunt adversari significatæ quoad nostram salutem voluntati quæ juxta me *nostra est immutabilis regula.* Ergo solummodo ad incertos vitæ eventus pertinent. Quomodo suæ reprobationi consentiret, *qui suam salutem ut est Dei beneplacitum plenissimè cupit* quemadmodum in eâdem paginâ paulo ante dixi? Quomodo in æternum Dei odium consentiat qui nedum in id consentiat, *nequidem uno tem-*

p. 91.
p. 92.
p. 61.
p. 91.

poris puncto ab eo amando cesset? Quomodo beneplaciti voluntati incognitæ quoad reprobationem se se conformet, qui
p. 150. non aliam actu habet *immutabilem normam* quam voluntatem significatam quoad suam salutem? quômodo consentiat suæ reprobationi, ille cui Director ne quidem permittere possit *ut credat se, à Deo reprobatum, neque jam promissa esse optan-*
p. 92. *da*? Quômodo consentiat reprobationi, *qui scit voluntatem simplicis permissionis nun-*
p. 151. *quam suam esse regulam*, & reprobationi non aliud esse posse fundamentum præter permissivam nostræ finalis impœnitentiæ voluntatem? Denique quômodo velit Deo in æternum esse Inimicus, qui his nititur principiis quæ non sinunt *ut se à Deo derelictum credat*, aut supponat *nul-*
p. 93. *lam sibi jam superesse misericordiam*? Quômodo æternum damnari velit qui seipsum in Deo diligit qui sibi cupit & sperat universa Dei promissa, qui indesinenter
p. 32. 73. sibi invigilat, *qui vult suam salutem qua-*
105. 106 *tenus est suum bonum, sua beatitudo, suum*
107. 108 *præmium*?
109. 110 Perfectissimæ animæ non solum optant
111. 112 atque expectant suam salutem cum om-
113. nibus gratiis quæ ad eam ducunt, sed
p. 44. eam quoque optant hâc præcisâ ratione quia earum bonum est, non enim possumus salutem velle ut rem quam Deus vult, quamque vult nos ad ejus gloriam velle quin eam velimus hac præcisâ ratione quia nostrum bonum est, cum eadem ratione Deus eam velit, jubeatque ut eam velimus.

Pro-

Propria ergo objecti bonitas aut præcisa ratio quod nobis sit bonum, hominis voluntatem verè movet & excitat. Divinæ voluntati conformitas, adeo proprium spei motivum non excludit, ut contra evidenter illud includat. Essentiale quippè est ut nos Dei voluntati conformemus, non solum objectum velle sed insuper illud velle propter bonitatis gradum quem in eo posuit Deus & propter ejus cum nostro fine ultimo convenientiam. Ergo persuasum esse debet summum nonobis bonum, esse proprium & essentiale spei motivum.

Superest sciendum an nostrum bonum vocandum sit *nostrum interesse*. Vox illa *interesse*, duplici sensu usurpari potest, aut simpliciter pro omni objecto quod nobis bonum & utile esse potest, aut pro affectu quo per naturalem nostri amorem objecto illi adhæremus.

In primo sensu quisque dicere potest, ut dixi, *beatitudinem commodorum nostrorum esse maximum*, sed juxta alterum sensum qui in Gallicâ linguâ magis naturalis & usitatior est, vox illa *interesse*, exprimit imperfectionem eo quod anima cum supernaturali erga seipsam amore agere deberet, agat naturali sui amore, qui à supernaturali spei amore summoperè differt. Quapropter cum ante dixissem, *objectum est, meum interesse*, addidi *sed motivum non est interessatum*, seu *mercenarium* quippè perfectæ animæ planè volunt suum summum bonum ut p.45.46. p.45.

 tale,

tale, sed illud plerumque affectu mercenario non uolunt. Hæ voces *proprium interesse & motivum interessatum*; *seu mercenarium* adhuc magis quam simplex vox, *interesse*, determinantur in lingua Gallica ad significandum hunc imperfectum affectum. Ita cum dixi in duobus tribusve locis summum bonum esse nostrum *interesse*, seu nostrum commodum, nunquam tamen hanc vocem, *interesse*, *seu commodum* usurpavi huic adjungendo hanc vocem *proprium*, nisi ad significandum naturalem illum nostri ipsorum amorem seu mercenarium affectum qui constituit illam quam sancti vocant *proprietatem. Unde cum de proprio interesse quod*
p. 23. *in justis imperfectis superest, locutus sum, hoc interesse proprium dixi esse reliquias spiritûs mercenarii.* Atque hoc ipsum maximi interest attentè animadvertere in totâ mei libri serie, cujus systema totum unicè pendet à vero intellectu hujus termini quem adhibui sicut probatissimi vitæ spiritualis autores ante me eum adhibuerant.

Denique ne verbo ambiguo diutiûs immoremur, existimandum est illud *interesse* seu commodum spei essentiale esse, si per commodum aut *interesse* intelligatur bonorum maximum, at si per id quod interest seu commodum intelligatur naturalis & mercenarius affectus, contra oportet ut id interesse seu motivum mercenarium plerumque in perfectis animabus jam non occurrat. Beata Virgo per totam vitam speravit, nec tamen unquam

quam intereſſata, ſeu mercenaria fuit. Unde colligo aliquem poſſe exercere ſpem cum ipſius motivo quod ſummum eſt noſtrum bonum, quamvis ad eam per mercenarium motivum non excitetur. Naturalis ille amor de quo hic loquor malus eſt cum non ordinatur & in nobis ipſis ſiſtit. Cum autem recta ratione ordinatur bonus eſt & ordini conformis. nihilominus quamvis ordine regatur eſt in Chriſtianis imperfectio, ſeu ut melius dicam, minor perfectio, quia ſiſtit in ordine naturali qui ſupernaturali inferior eſt. Naturalis ille & deliberatus noſtri ipſorum amor ab omnibus ferè Theologis agnoſcitur. Eum in verbis S. Thomæ & Eſtii in margine adſcriptis ſtabilitum reperietis.

4. Præterea advertendum eſt, cariſſimi fratres, admiſiſſe me vim omnem quam ſchola ſpecifico ſpei motivo tribuit, id autem quod ſchola motivum vocat, non vocavi *motivum* ſed pro motivo dixi * *formale objectum*, quod in ſchola idem ſignificat. Initio ad ponendum

Amor autem ſui à charitate quidem diſtinguitur, ſed charitati non contrariatur, puta cum aliquis diligit ſeipſum ſecundum rationem proprii boni, ita tamen quod in hoc proprio bono non conſtituat finem, ſicut etiam & ad proximum poteſt eſſe aliqua ſpecialis dilectio præter dilectionem caritatis, quæ fundatur in Deo, dum proximus diligitur ratione commoditatis, conſanguinitatis, vel alicujus alterius conditionis humanæ, quæ tamen referibilis ſit ad caritatem. *D. T. 2. 2. q 19 a. 6 in corp.*

Licet timor ille ex amore juſtitiæ non procedat, ſed tantum ex amore vitæ temporalis, ita nec peccare fidelem, dum metuit gehennam, & hoc metu facit opus legis, nulla alioqui circumſtantia ſuum actum ſive internum, ſive externum depravante, licet non ex amore juſtitiæ, timor ille & opus inde ſubſecutum proficiſcatnr. Procedit enim ex amore quo naturaliter quiſque ſibi vult benè, & in genere fælicitatem appetit. *Eſtius in lib. 3. ſentent diſt 34 paragr. 8.*

* p. 42. 43. 44. 45.

dogmatis fundamentum dixi formale spei objectum *esse meum bonum quatenus est meum bonum sub hac præcisione, secundum hunc conceptum formalem: sub hac reduplicatione*. Atque hi sunt præcipui termini quibus exprimitur meum bonum quatenus est meum bonum, quo mea voluntas verè movetur. Fateor quidem unam hanc vocem *motivum* à me loco illo non esse adhibitam in ea significatione quam schola ei tribuit, sed putavi posse me Dogmate tot æquipollentibus vocibus jam stabilito absque scrupulo hanc vocem *motivum* servare ad significandum amoris
p. 272. *principium* quo agimus. Atque ita in nostra Gallicâ linguâ sæpius usurpatur. De avaro dicimus eum parcere sumptibus motivò avaritiæ, & de ambitioso negotiis se implicare ambitionis motivo: per motivum tunc intelligimus affectum quo animus commovetur. Volui eodem modo loqui de variis amoribus qui voluntatem nostram excitare possunt. Quum quis naturali sui amore excitatur, agit per motivum proprii interesse seu per motivum mercenarium. Quum autem uno supernaturali amore excitatur, agit per gratuitum motivum. Hic sermo mihi & facilior visus est & Mysticis qui scholæ sermoni non sunt assuefacti accommodatior; illorum gratiâ scribebam, ut rationem præcavendæ illusionis ediscerent.

5. Idem de cæteris virtutibus quod de spe cogitandum, servare perpetuò debent sua exercitia distincta ac proinde sua pro-

pria motiva. Dixi quidem post Augustinum, summum amorem, seu charitatem omnes unum fieri virtutes. *Nil omnino esse virtutem affirmaverim, nisi summum amorem Dei.* Sed eo tantum sensu quod Caritas, ut ait S. Thomas, omnium virtutum sit parens. Idem Sanctus Augustinus qui sic loquitur, dicit tamen eodem loco virtutes specificari varietate earum affectuum seu motivorum. *Ex ipsius amoris vario quodam affectu.* Hæc virtutum motiva, superiore divinæ gloriæ motivo & gratuiti amoris liberalitate altius licet evecta, non minus virtutibus propria & essentialia sunt, nec minus verè voluntatem in hac perfectâ subordinatione movent.

Aug. de Moribus Eccl. lib. 1. c. 15.

Hæc doctrina congruit 34. articulis quos olim ad vicum Issiacum statui cum Illustrissimis & Reverendissimis Archiepiscopo Parisiensi & Episcopo Meldensi, & venerabili Domino Tronson. Diximus in 13. artic. *In vitâ & in oratione perfectissimâ, omnes actus vitæ interioris in una charitate adunantur quatenus virtutes omnes incitat, earumque exercitium imperat.* Professus sui hac coadunatione nunquam excludi distinctum cujusque virtutis exercitium.

p. 223. 224. 225 226.

Addidi *tunc animam virtutes non jam propter se velle*, id est propter proprium interesse sed propter naturalem & mercenarium affectum, tuncque eas exerceri à nobis non reputantibus utilitatem ad nos inde venturam. Atque etiam annotavi liberalem animam non jam velle ip-

p. 135. ſum amorem per mercenariam ſuæ perfectionis appetitionem id eſt per illud principium quod poſt Beatum Joannem à Cruce, *Spiritualem avaritiam & ambitionem nuncupavi.*

Verùm dixi quoque non agi niſi de
p. 134. amputandâ *proprietate aut ſpirituali inte-*
135. 136 *reſſe in virtutibus. Virtutum proprietatis ab-*
137. *jectio non eſt*, ut annotavi, *niſi abnegatio totius ad ſe reſpectus ſolatii, & proprii commodi in exercendis à puro amore virtutibus.*
p. 271. Alibi hac expreſſâ locutione uſus ſum. *Non ſapientiam, ſed unam ſapientiæ pro-*
p. 214. *prietatem rejiciunt, non magis ſapientiam*
215. *quam cæteras omnes virtutes ſibi ut proprias vindicant.* A perfectis non excluſi niſi *ſtudioſam ſui conſiderationem quo de ſuâ ſapientiâ fidem ſibi faciant, eâque ut propriâ perfruantur.*

6. Poſitivum à me diſcrimen inter perfectas ſeu liberales animas & minus perfectas quæ à Patribus adhuc *mercenariæ* exiſtimantur, & à poſteriorum temporum Sanctis *proprietariæ* dicuntur, in eo ſitum eſt quod minus perfectæ animæ præter ſupernaturalem quo ſe in Deo diligunt amorem, naturali & deliberato adhuc afficiantur amore ſui qui mercenarium affectum ſeu mercenariam voluntatis diſpoſitionem conſtituit. Hic mercenarius affectus licèt non penetret nec poſitivè influat in ſupernaturales illos actus, voluntatis perfectionem eo minuit quod voluntas bonum & purius & fortiùs velit quum ſe uno charitatis amore ani-

ma proſequitur, quam quum ſe & charitatis amore & naturali amore diligit. Contra perfectæ animæ plerumque non ſe diligunt niſi ſupernaturali amore quo ſibi omnia Dei dona cupiunt. *Inperfectiſſimâ vitâ omnes interioris vitæ actus in unâ charitate adunantur*, quod omnes virtutes præveniat & animet, earumque actus imperet ut eos ad ſuum finem referat. Hinc colligitur minus perfectarum animarum ſtatum duos amores habere adjunctos, licet ſupernaturales virtutum actus nullam inde admixtionem patiantur. Hinc etiam colligitur diſtinctum in perfectiſſimis animabus omnium virtutum exercitium etſi proprium cujuſque virtutis motivum ſervet, gratuitum tamen inveniri non minus ac ipſa charitas quæ illum imperat & incitat. Nam juxta Sancti Thomæ Doctrinam actus imperatæ virtutis *tranſeunt in ſpeciem, & aſſumunt ſpeciem virtutis* à qua imperantur, ſuâ non amiſsâ. Sic actus ſpei, non amiſsâ ſuâ ſpecie nec proprio motivo aſſumi perfectionem & liberalitatem charitatis que actum illum imperat. Hic ille eſt *vitæ perfectiſſimæ ſtatus quem habitualem puri amoris* ſtatum nuncupavi. Sæpius dixi ſtatum illum tantum *eſſe habitualem*, *nec omnis variationis expertem*, ut exprimerem ſolum eſſe ordinarium modum quo voluntas ſuos actus elicit. Hæc generalis reſtrictio ſæpius in meo libro repetita, particularia attemperat loca in quibus excluſiones maximè univerſales

p. 3. q. 85. a. 2. ad. 1. 22. q. 154. a. 10.

Admonitione. p. 179. 272.

&

& absolutæ leguntur. Variationes statum relinquunt, ut eum reperiunt, id est variationi obnoxium, nec eum alterant. Ita status admittit quidem transeuntes aliquos spei, aliarumque virtutum actus qui à charitate non præveniantur nec impe-rentur. At certè hujus status omnes ferè actus quatenus in sola charitate coadunati, ut modo vidimus, sunt gratuiti sicut & ipsa charitas, secundum illud Apostoli, *omnia vestra in charitate fiant.*

7. Charitas sumpta pro tertia virtute Theologicâ semper est pura & gratuita: quia semper amor est tendens in Deum in se ipso infinitè perfectum sine relatione ad bonum quod ab ipso ad nos manare potest. In simplici charitatis actu Deus propter ipsum diligitur, non autem nostræ beatitudinis motivo, quamvis aliunde, scilicet actibus spei Deus nobis ut summa nostra fœlicitas desiderandus sit. Charitatis actus possunt esse plus minusve frequentes, plus minusve eminentes, verum sunt semper ejusdem speciei tam in perfectis quam in imperfectis animabus. Quum meum quartum amorem nominavi *mercenarium*, tantum id feci ut ostenderem hujus status animæ adhuc superesse aliquam proprii interesse appetitionem seu mercenarium affectum qui plerumque in ipsâ agit, quamvis charitatis actus ejus sint purissimi.

S. Tho. 2. 2. q. 17. a. 6. & 8. & q. 23. a. 1.

p. 15.

Si nunquam à nobis diligi posset Deus absque nostræ beatitudinis motivo; Moysi & Pauli vota à Spiritu Sancto inspi-

rata, alterum *ut deleretur de libro*, alterum *ut esset anathema pro fratribus*, nullum realem sensum sortirentur mutandæ essent omnes Catechismorum quoad perfectæ contritionis actus ideæ, omnes etiam rejiciendi essent gratuiti quantum ad beatitudinem amoris affectus quos passim legere est in libris tot Sanctorum quos in album retulit Ecclesia, & damnandi tot graves Theologi qui nobis hanc de charitate notitiam indidêre. Ergo concludo charitatem ex naturâ propriorum ipsius actuum nobis non quærere beatitudinem. Sed facit ut vel perfectissimæ animæ eam frequenter desiderent, eo quod in illis plerumque spei actus excitet, animet & imperet.

8. Si dixi *amorem quem puræ concupiscentiæ nominavi*, *ad justitiam nos præparare*, addidi, *quatenus animi cupiditatibus præponderat*, ut sic explicarem hanc præparationem nihil habere positivi & realis, sed tantum violentorum animi motuum impedimenta tollere, addidi, hoc amore *nos prudentes effici ad cognoscendum ubi sit verum bonum.* Atque id dixi post S. p. 17.
Bernardum cujus hæc verba sunt. *Amat ergo jam Deum, sed propter se interim adhuc, non propter ipsum, est tamen quædam prudentia scire quid ex Dei adjutorio possis.* De Dilig. Deo.
Dixi *non esse reale interioris justitiæ initium* p. 18.
quod juxta S. Concilii Tridentini Doctrinam non potest oriri nisi ex gratiâ. Postremo affirmavi hoc unum præstare ut nostras cupiditates cohibeat, & *nos ha-* p. 20.

biles

biles efficiat ad fidei verba placidè audienda.

p. 7. 9. Dixi post Augustinum *quidquid ex principio charitatis non oritur, ex cupiditate oriri.* At in eo Libri mei loco per *charitatem* intellexi omnem ordinis in se ipso considerati amorem, & per *cupiditatem* omnem privatum nostri amorem, sed hunc loquendi modum semel tantum adhibui & habito ad Sancti Augustini verba respectu. Verum quidem est nostri amorem qui cum ordinatur bonus est, *fieri*
p. 8. *unicam omnium vitiorum radicem cum non ordinatur.* Omni meì Libri Systemate supponente amputationem proprii interesse seu mercenarii affectus qui naturalis & deliberatus nostri ipsorum amor est, & qui imperfectus est licet non sit peccatum, nulli minus quam mihi imputandum est voluisse sublatum medium omne inter charitatem virtutem Theologicam & cupiditatem vitiosam.

10. Extremæ probationes quas experti tot Sancti retulere, ad sequentem Doctrinam reducuntur.

1. Suppositio quam animæ tunc faciunt de damnatione suâ ad æterna supplicia, & si in Dei amore perseverare velint, *est*
p. 86. *impossibilis* id expresse dixi.

2. Persuasio quâ illæ animæ se damnatas ad æterna supplicia opinantur, *non est*
p. 87. *ex intimâ conscientiâ*, quod Deo contra-
p. 88. rium in se conspicere sibi videntur *est tantum apparens non verum. Desperationis impressio solum est involuntaria*, atque etiam,
p. 90. *Convictio est non intima, sed apparens.* Non est verâ persuasio, *est quædam quasi*

persuasio. Anima unam amittit sensibilem in bono delectationem, suavem & affectivum fervorem sollicitos & mercenarios virtutum actus, certitudinem, quæ confectâ re, ex mercenariâ mentis reputatione oritur quâ gratum de suâ fidelitate testimonium sibi exhibeat. Ut propriè loquar animæ illæ verum de suo statu judicium non ferunt: non judicant, sibi videntur solum Deo adversari, ut animæ scrupulis obnoxiæ quæ quotidie occurrunt, ab eis tantum scrupulo plus minusvè differunt. *Non amplius credit se officio suo functam fuisse scrupulo perturbatur.* Imaginaria est perturbatio quam Deus permittit in iis animabus maximâ aliunde fortitudine & intelligentiâ præditis ut omne ad se ipsas perfugium amittant. p. 88. p. 116.

3. Animadvertite in consueto statu eminentissimas animas posse beatitudinem æternam quatenus illa tantum est bonum creatum Deo conditionatè devovere, licet Divino amori nunquam renuntient. Talia fuêre Moysis & Pauli vota. Talis est affectio Gnostici, seu perfecti contemplantis apud Sanctum Clementem Alexandrinum. Talis etiam perfectorum Christianorum secundum Testimonia S. Gregorii Nazianzeni. S. Chrysostomi S. Augustini. Cassiani. Theodoreti. Joannis Antiocheni. S. Isidori Pelusiotæ. Photii qui Eulogi Patriachæ Alexandrini verba refert. Theopilacti. S. Anselmi. Hugonis à Sancto Victore. S. Thomæ. Cardinalis Toleti. Estii. Silvii. Ingentisque celebrium Theologorum numeri. Legimus etiam in historiâ perse-

cutionis Wandalicæ in Africâ Sanctum Martyrem hoc conditionale sacrificium tormentorum intuitu edidisse. Dicitur, æternæ gloriæ privationem paterer, si per impossibile, Deus me in æternis suppliciis citra ejus amoris jacturam detinens, amplius glorificaretur.

Victor ut de persec. Vandal. l. 5. c. 4.

§ 4. Unicus est summarum probationum casus in quo non jam conditionales termini adhibentur, sed forma absoluta. Jam non dicitur *vellem*, &c. Sed volo. Sic V. G. locuta est Beata Angela de Fuliniaco. Sic & locutus est S. Franciscus Salesius qui illam tantoperè laudavit. In 1. casu in quo sacrificium non erat nisi conditionale, realiter spectabat id quod Theologi vocant formalem beatitudinem seu creatam, quatenus ab amore divino sejunctam. At in secundo casu in quo termini formam habent absolutam, sacrificium non cadit in beatitudinem nequidem creatam. Cadit in unum proprium *quoad æternitatem interesse.* Atque id à multis Lectoribus ausim affirmare non satis animadversum in meo Libro, ubi nominatim id annotavi, atque hic diligenter revocandum est quod à me de *commodo* dictum est. Hanc vocem *interesse* addita illi hac voce *proprium* nunquam usurpavi nisi pro solâ naturalis nostri ipsorum amoris delectatione seu mercenario affectu. Si per interesse summum bonum intelligeretur, absolutum interesse sacrificium esset veræ desparationis actus & impietatis cumulus. Sed cum per proprium interesse non intelli-

p. 90. 91.

gitur nisi mercenarius affectus ex naturali nostri ipsorum amore ortus ; manifestè sequitur *hoc sacrificium seu simplicem assensum* non posse unquam cadere nisi in illam naturalis amoris delectationem in quâ consistit proprietas animarum quæ mercenariæ sunt. Quantum ad mercenarium illum affectum seu proprietatem quam universi sancti veteres nobis exprimunt ut imperfectionem quotidie minuendam , hujus sacrificium potest esse absolutum, quamvis salutis sacrificium nunquam absolutum esse possit. Deo imperfectionem absque restricto potest quis devovere , & solatii omninò naturalis jacturæ consentire quamvis promissorum bonorum jacturæ nemo unquam consentire possit. Tunc anima nihil aliud agit quam ut velit in Divino amore persistere , orbata licet omnibus vel maxime sensibiliter præsidiis quibus naturalis & mercenarius amor libenter inniteretur. Sacrificium illud magnum est , anima quippè omne præsidium amittit, nulloque fulcitur subsidio nisi gratiæ cui tunc nihil sensibile, nihil inest delectabile, *quapropter dixi animam non amittere nisi merce-* p. 138.
narium de sua perfectione testimonium , non amittere gratuitum promissionum in se adimplendarum desiderium , acerbissimam tentationem eo tantum pertinere ut omne illi notum subsidium auferatur nullumque affectui mercenario perfugium relinquatur.

Dixi animam in hoc statu in parte superiore idest in voluntate *servare perfectam spem quæ est gratuitum promissionum*

desiderium. Liquet sacrificium cadere non posse in ea quæ multo ardentius quam anteà exoptantur. Atqui juxta me promissiones ideſt omnia promissa bona optare anima perseverat. Ergo juxta me sacrificium seu consensus in nullum è promissis bonis cadere unquam poteſt. Mercenarius affectus seu proprium intereſſe eſt præcisè illud quod devovetur. Contra salus eſt promissum bonum quod optatur & amplius quam anteà expectatur. Unum amputo proprium intereſſe quod nunquam cum salute confundi poteſt.
p. 94. Servo perfectam spem quæ gratuitum eſt promissionum desiderium. Idem iterum in falso articulo repeto ut sic damnem eos qui hoc sacrificio seu assensu sublatam vellent *spem*, *sive gratuitum promissorum desiderium*.

Is certè in eodem articulo sibi ipsi quam stultissimè contradiceret qui hinc saluti renuntiandum, inde simul eandem salutem ardentius quam anteà & optandam & expectandam esse contenderet? nonne æquius eſt præcisas authoris voces sequi? Nonne planius cogitare me voluisse ut salus semper optaretur, sed absque intereſſe proprio seu mercenario affectu, & Deo tantum devoveretur naturalis & imperfectus ille affectus qui proprium intereſſe constituit, nunquam autem devotâ salute quam semper optandam esse fides docet? Hæc sola eſt ratio me perfectè mecum conciliandi, ac proinde verum Libri mei sensum investigandi.

Dixi quidem, *Directorem posse huic ani-*

mæ permittere ut simpliciter acquiescat proprii p. 91.
interesse seu mercenarii affectus jacturæ &
justæ damnationi quam sibi à Deo indictam
arbitratur. Sed evidens est damnationem
quam proprio interesse adjungo ad illud
commodum præcisè restringi. Anima si-
bi videtur suis peccatis adversa Deo, &
pro Deo contra seipsam vertitur, di-
cit *peccatum contra me est semper.* At po-
test ne mihi imputari quod voluerim
hanc peccati sui damnationem cui præ
amore anima illa acquiescit, esse æter-
nam ipsius reprobationem! Solummodo
legenda sunt ea quæ sequuntur periodum
unde hæc objectio desumpta est. En mea
verba. *Nunquam autem debet ei aut sua-*
dere aut permittere ut liberâ & voluntariâ p. 92.
persuasione positivè credat se reprobari nec
jam sibi gratuitò optanda esse promissa. Hæc *In 12. art.*
damnanda proposui. Ita se odit ut sui jacturam falso pag.
æternamque reprobationem deliberatè velit. 112. *Gall.*
Gratiam & misericordiam renuit. Unam ju- & *Lat. p.*
stitiam & vindictam cupit. Quas propositiones, 78.
ut vigilantiæ extinctionem, ut impietatis &
irreligionis cumulum exsecratus sum. Ergo
simplex justæ damnationi assensus, nul-
latenus potest esse assensus reprobationi,
cum eam credere nunquam liceat, nec
jacturæ promissionum cum eas semper
optandas declarem. Anima interiore cru-
ciatu turbata Deum intueri iratum ima-
ginatur, ut Job cum sibi conspicere vide-
batur, cum dicebat, *quasi tumentes super* *Cap. 31. v.*
me fluctus timui Deum & pondus ejus ferre 23.
non potui. Ipsissima sancti hujus viri ver- p. 89. &
ba retuli sic ea vertendo. *Iram Dei con-* 90.

ſpicit tumentem ſibique imminentem ut maris fluctus quibus mox ſubmergenda ſit. Certè vir ille ſuſpiciendus ſperare nunquam
c. 6. v. 4. deſtitit. Nihilominus exclamat: *Indignatio ebibit ſpum meum, & Terrores Domini militant contra me.* Eo uſque progreditur ut exhibeat in ſe hanc *deſperationis im-*
c. 7. v. 15. *preſſionem* de qua locutus ſum. *Anima*
16. 17. 20. *mea*, inquit, *elegit ſuſpendium & mortem oſſa mea. Nequaquam ultra jam vivam. Uſque quo non parcis mihi, nec dimittis me ut glutiam ſalivam meam? Peccavi quid faciam tibi ô cuſtos hominum. Quid me potuiſti contrarium tibi & factus ſum mihi metipſi gravis.* Procul dubiò vera dicere ſibi videbatur cum ſic contra ſe tunc loquebatur. Sed hæc involuntaria deſperationis impreſſio à deſperatione longiſſimè differt. Deſperatio actus eſt deliberatus qui eſt conſummata impietas. Actus eſt voluntatis quam ſequitur intellectus. Deſperationis impreſſio non eſt niſi in imaginatione adeoque involuntaria eſt quia voluntas huic nullomodo communicat, nec obſtante illâ impreſſione, ſperare non ceſſat. Ita confundere *deſperationis impreſſionem* cum deſperatione, eſſet confundere imaginationem cum voluntate & tentationem cum peccato. Ea vox, *impreſſio*, ſemper uſurpata eſt pro ſenſatione quæ ſolum in animâ imprimitur, quamvis illi conſentiat. V. G. ſic de ſancto Franciſco Saleſio dicitur *eum in adoleſcentiâ ſe diu puliſſe reprobationis impreſſionem... Et velint certum* mortis

D. Epiſc. Meldenſis. Inſtruct. de ſtatibus orationis p. 338. 339.

mortis responsum. Non tamen voluntaria erat & vera de sua æternâ reprobatione persuasio, nec veræ desperationis actum edidit. Sic Reverendiss. & Illustriss. Episcopus Meldensis qui hæc è Sancti Francisci Salesii vitâ deprompsit verba, approbans ea, præterea affirmat *Matrem Mariam de Incarnatione Ursulinam quam nostri temporis & novi Orbis Theresiam vocant in acerrimâ inexorabilis justitiæ Dei impressione se ad æternas pœnas damnasse, ad easque seipsam obtulisse ut Dei Justitiæ satisfaceret, dummodò inquiebat Dei amore & Deo ipso non caream.* Illa *inexorabilis justitiæ impressio* non est voluntaria & absoluta hujus justitiæ acceptatio sed simplex sensatio quæ animæ ipsi invitæ imprimitur. *Inexorabilis* enim *justitia* importat damnationem *ad æternos cruciatus qui justitiæ Dei satisfaciant.* Ergo hæ voces *impressio desperationis*, nihil significant præter sensationem qua perturbantur sensus & imaginatio voluntate in vitâ, & sine ullâ reali intellectus persuasione. Nihil attinet dicere ista esse tenuia, subtilia & extricatu difficilia. Constat vera esse & reverenda quamvis non satis comprehendantur, cùm Sancti se ea expertos esse profiteantur. Ut creduntur multa alia etiam naturalia quæ intra nos quotidie geruntur & quæ nitidiùs explicare minimè possumus.

Instruct. de stat. orat. p. 343.

Anima extremo cruciatu afflicta se ream esse imaginatur, & Deum justè sibi iratum videt. Simul perterretur ima-

ginarii ſui peccati horrore & apparenti indignatione Dei quem diligit & cui ſtat contra ſe ipſam præ amore. *Juſta illa condemnatio* non eſt niſi Dei ad peccatum oppoſitio, & divina ira cujus juſta impreſſio omni peccatori ferenda eſt. Sed debetne juxta me anima ſe totam huic iræ permittere? Imò affirmo tunc *promiſſa gratuito deſiderio eſſe optanda.* Nonne deſideramus, ut Deus nos in ira ſua non corripiat, & ad ejus miſericordiam confugimus cùm *deſideramus promiſſa* quæ ſunt ipſæ Patris cæleſtis *miſerationes.* Præterea in articulo falſo profeſſus fui non licitum eſſe credere *nos à Deo eſſe dejertos* & nullam nobis jam ſupereſſe *miſericordiam*, contra *ſincerè eam eſſe cupiendam.*

p. 93. Denique dixi, *hoc ſacrificio ſeu conſenſu plerumque pacem animæ reſtitui & tentationem ſedari, huic uni ſcilicet purgando amori deſtinatam.* Et quidem exiſtimo tales actus nunquam niſi utilitate maximâ & extremâ neceſſitate animabus inſpirandos eſſe aut permittendos. Quoties earum pœna conſuetis remediis levari poteſt, toties ut ad illud deveniant non eſt ſinendum. Atque ut hoc remedium & minùs frequenter & magis cautè adhiberetur, volui tunc ſolùm tales actus permitti cùm experimur animæ *perturbationem eſſe invincibilem* nihil conducentibus rationibus omnibus quæ ad ſedandam tentationem adhibentur.

Diximus in 33. ex noſtris articulis apud Vicum Iſſyacum confectis *poſſe inſpirari animæ-*

nimabus pœnâ tentatis & verè humilibus subjectionem & consensum Dei voluntati, quando vel falsissimâ suppositione loco æternorum bonorum quæ promisit justis animabus eas beneplacito suo in æternis cruciatibus detineret, quamvis tamen ejus gratia & amore nullatenùs careant qui actus est perfectæ abnegationis & puri amoris à Sanctis elicitus & qui ab animabus verè perfectis gratiâ Dei maximè singulari utiliter elici potest &c. En *perfectæ abnegationis & puri amoris actus qui utiliter produci potest ab animabus pœnâ tentatis*, atque ideò conducere potest ad pœnas earum sublevandas, id est, *ad tentationem sedandam.*

Ita videmus S. Franciscum Salesium *cùm diu reprobationis impressionem & velut certum mortis responsum tulisset.....extremis tam duri cruciatus angustiis tandem coactum devenisse ad hoc terribile propositum. Quando*, inquit, *in alterâ vitâ privandus sum visione & amore Dei tam digni qui ametur, volo dum hìc vixero, omnibus viribus eniti ut eum totâ animâ diligam. Hæc impossibilis suppositio locum dedit actui quo sanctus liberationem suam reperit. Dæmon enim*, ut ait autor hujus vitæ, *tam gratuito actu amoris victus, illi victoriâ & loco cessit.* Hoc pactò *gratuitus actus* quo absolutis terminis devovetur mercenarius affectus à spiritualibus, *proprietas seu proprium interesse* nuncupatus conducit ad restituendam pacem & sedandam tentationem quæ à Deo non permittitur nisi ad *purgandum amorem.*

Vitâ Salesii. l. 1. c. 5. p. 25. & 26. apud D. Episc. Meldensem instruct. de statibus orationis p. 339.

11. Dixi indifferentiam nihil esse præter gratuiti amoris liberalitatem. Cavete, Carissimi Fratres, ne inde concludatis nos debere esse indifferentes & desideriis vacuos quoad æternam salutem. Amor quamlibet gratuitus nunquam excludere potest nisi proprii interesse studiosa seu mercenaria desideria. Actus autem spei & omnium Dei donorum desideria quæ à Charitate imperantur & quæ fluunt ab eo tam puro amore quò nos ipsos semper prosequi debemus, tantum abest ut excludantur à perfectorum statu, ut contra crescere debeant ad eum modum quo Charitas crescit. Potestne quis seipsum diligere perfectissimo amore, nempè eo ipso quo Deum diligit, nec summum bonum quod unum est necessarium sibi exoptare. Indifferentia quæ seu mercenaria seu gratuita de salute desideria excluderet, charitatis quæ nos propter Deum nobis ipsis caros efficere debet, ordinem everteret, vitam omnem interiorem impiè extingueret, feram & portentosam desperationem induceret. Nostra quidem desideria quoad futuros eventus, qui ut schola docet à voluntate beneplaciti pendent suspendere possumus, nunquam autem cessare debemus ab iis optandis in quibus Dei voluntas nobis Lege Divinâ significatur. Atqui fide constat Deum salutem cujusque nostrûm velle, atque etiam velle ut id credamus. Solummodò verum est posse nos eadem gratuiti amoris liberalitate velle illa quæ

nobis providentia, & ea quæ nobis scripturæ significant. Si bonum est velle perfectâ amoris liberalitate inferiora hujus vitæ bona, quantò magis convenit summum bonum perfectâ liberalitate cupere.
Ut liquidò ex petitis à meo libro expres- p.31.32.
sis locis cognoscatur quanto animi hor- 73.107.
rore indifferentiam seu omnimodam de- 108.109.
sideriorum quoad salutem & quoad cæ- 110.111.
tera Dei dona suspensionem rejecerim, 112.113.
ea solùm legenda sunt quæ dixi de sum- 114.115
mâ qua tenemur nos ipsos diligendi necessitate, cujus dilectionis defectu *juxta Manichæorum principium in impium animæ odium incurreremus*, malâ naturâ suppositâ quâ re *ordo evertitur.* Ut id repetam potestne quis seipsum diligere, summo bono, quod unum est necessarium, sibi non optato? Ergo nos ipsos semper amemus, fratres, non illo naturali amore qui proprium interesse constituit, sed eo quo nos in Deo & propter Deum amamus, & quo inducimur ad Dei dona indesinenter nobis optanda. *Ipsum amemus*, inquit
Aug. *propter ipsum & nos in ipso tamen* Serm.256.
propter ipsum. Conclusi indifferentiam aut de Tempo-
voluntatem absolutè suspensam (quoad æterna re Edit.
bona,) absolutam esse Christianissimi atque Clevalo-
etiam humanitatis extinctionem, nec verba nii.
satis odiosa excogitari posse ad indigitandam p.59.60.
adeò portentosam amentiam.

12. Cavete, Carissimi Fratres, sinatis unquam suggeri fidelibus abnegationem quâ se abstineant ab optandis & à Deo cum universâ Ecclesiâ petendis omnibus

spiritualibus & temporalibus bonis quæ in panis quotidiani petitione generatim continentur & quæ speciatim designantur piis precibus quas Ecclesia Spiritu Sancto animata in suum officium passim congessit. *Gnosticus* seu perfectus Clementis Alexandrini contemplans concipit juxta hunc Patrem desideria & postulationes, etiam cûm est *Coryphæus*, id est ad altissimum perfectionis apicem evectus, & conjunctus cum imperfectis eadem quæ ipsi postulando in congregatione fidelium precatur. Hæc sunt hujus Patris verba. *Gnosticus ergo una cum iis qui recentiùs crediderunt de iis precabitur de quibus etiam unà agere convenit.* Qui se non jam diligit nisi charitate & eo amore quo proximum suum in Deo & propter Deum diligit, non minùs se amat quàm qui præter caritatis amorem se naturali & mercenario amore prosequitur. Quò perfectiore amore nos diligimus, eò ardentiùs vera bona nobis optamus. Omnia tunc nobis in providentiæ ordine bona vel temporalia cupimus absque anxietate, absque sollicitudine. Quantò à fortiori omnia nobis spiritualia bona optamus ad salutem quæ puri amoris consummatio est? Ergo perfectissima anima cum Ecclesiâ cupit & petit eadem omnino bona quæ imperfecta anima cupit, eadem petendo. Discrimen omne quod inter eas intercedit, non est ex parte objecti, sed ex parte affectus quo voluntas illud desiderat, eò redit quòd perfecta anima omnia

Strom. l. 7. p. 728.

nia

nia hæc bona plerumque non optet nisi charitatis amore, cùm imperfecta eadem insuper cupiat naturali amore quo mercenaria seu propriæ utilitatis anxiè appetens efficitur. Dixi, *omnem perfectionem ad habitualem puri & unici amoris statum reduci.* En naturalis nostri ipsorum amoris amputatio per quam anima eò devenit ut solo plerumque charitatis amore se diligat. Addo, *hunc amorem in animabus gratuita pace operari quidquid mixtus amor agit in cæteris superstite quadam mercenaria sollicitudine. Uno verbo sola proprii interesse appetitio jam nec potest nec debet in amoris exercitio reperiri, cætera autem in eo multò quàm in justorum multitudine abundantiùs affluunt.* Concludite ergo, Carissimi Fratres, veros perfectos *etiam abundantius* quàm justorum multitudo, omnes actus quibus Dei dona optantur & petuntur *exercere*, quamvis citra mercenarium aut proprii interesse appetentem affectum. Concludite etiam indifferentiam seu abnegationem quâ fideles avocarentur à concipiendis *gratuitâ pace* omnibus Ecclesiæ postulationibus quibus nos jugiter debemus adjungere inducturam ut dixi *ad blasphemè damnanda scripturæ verba, nec non & pias Ecclesiæ preces quæ petitiones & desideria sæpius continent. Hoc modo seipsum quis excommunicaret, sibique in fidelium congregatione aut ore, aut corde precandi facultatem adimeret.*

p. 268.

Vide Art. 6. p. 60. 61. 62. 63.

13. A perfectis animabus una amovenda est inquieta seu sollicita excitatio

quam 12. noſtrorum apud Iſſiacum ar-
p. 101. ticulorum ſuſtulerat. Dixi eſſe ſemper
ſupponendam gratiam ut præſentem
quamvis diſtincta ejus ſuavitas non ſen-
tiatur. Sic ut non ſimul & eodem mo-
mento diverſas omnes tribuit animi af-
fectiones, ſed tantùm ſucceſſivè, ita dixi
non inquietè enitendum eſſe ſibi intem-
peſtivè tribuere, aut ex poſt facto revo-
care modo ſenſibili & ſuavi, affectiones
quas gratia hoc momento non tribueret.
Poſtremò dixi ſi per motionem intelli-
geretur cooperatio totius voluntatis om-
niumque animæ virium ad implendam
cujuſlibet momenti gratiam & ad nos
hac ratione præparandos gratiæ temporis
p. 99. ſequentis, *de fide eſſe non ſponte quolibet*
100. *temporis momento eſſe excitandos ut omnem*
101. *noſtram gratiam impleamus.*

14. Nihil imperfecti continent in ſe
p. 110. *cogitationes reflexæ eoque tot animabus ſæ-*
pius nocent quòd animæ ſui amore laborantes
raró ſe ipſas aliter reſpiciant quàm ut eo reſ-
pectu impatienter aut amanter moveantur.
Sic locutus ſum. Præterea actus reflexi
moraliter ſunt æquè perfecti atque actus
directi, quia earum moralis perfectio
oritur ex animæ fidelitate in adimplendâ
gratiæ ſuæ ſuavitate. Directi aut reflexi
actus exerendi ſunt prout neceſſitas,
officia, gratiæ ſuavitas ad hos vel illos
p. 107. inducit. In meo Libro addidi eminen-
tiſſimas animas, inquietis & anxiis repu-
tationibus amputatis quæ ex proprio in-
tereſſe ſeu mercenario affectu oriuntur
pla-

placidè ſecum reputare. En verba mea ipſiſſima. *Divina inſpirante gratia, perfectiſſimæ animæ per quam utilitèr ſecum reputant Dei in ſe conſilia, præteritas ejus quas celebrant miſerationes aut ſuum interiorem ſtatum quem Directori exhibere debent.* Hæc de quâ hìc loquor inſpiratio una eſt conſueta gratiæ ſuavitas juſtis omnibus communis. p. 110.

15. Plures ſancti de ſeparatione ſuperioris partis animæ ab inferiore locuti ſunt. Eorum exempla ſolummodò ſecutus fui. Nunquam intendi *omnimodam* eſſe ſeparationem quæ ſupra naturam ex miraculo & contraria eſſet ſtatui puræ fidei quem perpetuò ſuppono. Quapropter in falſo articulo eos damnavi qui dicerent partem ſuperiorem ab *inferiori omninò* ſeparari, ita ut, *unio ſuperioris cum Deo nullum ſenſibile & diſtinctum veſtigium in inferiori imprimeret*; & quidquid abnorme interim in inferiori ageretur ſuperiori non eſſet imputandum. Parum certè peritus haberetur qui partem inferiorem in reflexis cogitationibus, ſuperiorem autem in directis actibus collocaret, quod à me intentum aliqui exiſtimavêre Pars inferior in imaginatione & ſenſibus conſiſtit. Imaginatio autem reputare minimè poteſt; ergo reputationes pertinent ad ſuperiorem partem quæ intellectu & voluntate conſtat. Duarum partium ſeparatio juxta meum Librum in eo uno ſita eſt quòd pars inferior perturbari poſſit, dum ſuperior pace gaudet. p. 121. 122. 123 124. p. 125. 126. p. 121.

Sed cùm, dum hìc vivimus, ſeparatio illa nunquam ſit *integra*, ſatis ſemper connectuntur, ſibique invicem communicant duæ illæ partes ut pars ſuperior *teneatur* iis omnibus quæ in inferiori peraguntur, & quæ in conſueto vitæ curſu voluntariæ cenſendæ ſunt. Hâc rigidâ
p. 223. & abſolutâ regulâ occurrere volui omnibus quæ ab illuſione morum puritati metui poſſunt. Hâc eâdem volui animam ſuis omnibus actionibus æquè intra probationes ac extra probationes *teneri*. Verum quidem eſt *mentis apicem ſeu ſummum mentis verticem*, de quo loquitur
p. 118. S. Franciſcus Saleſius directis actibus conſiſtere. At juxta hunc Sanctum pars ſuperior non ſolùm mentis apicem, ſed & reflexos actus complectitur. Per actus directos qui ſoli *mentis apicem* conſtituunt, ſperat, licèt reputando non poſſit ſenſibile de ſua ſpe teſtimonium ſibi perhibere. Hoc ipſum his verbis expri-
Amor Dei mit Saleſius. *Quamvis adhuc ſit illi*, (lo-
l. 9. cap. 12. quitur de animâ anxiâ) *facultas credendi ſperandi & amandi Dei, & re vera id præſtet non tamen vim habet dijudicandi utrùm credat, ſperet & Deum ſuum diligat, quòd tantâ anguſtiâ detineatur atque obruatur ut ad ſe redire non poſſit adperſpiciendum quid agat. Quamobrem opinatur ſibi nullam fidem, ſpem, charitatem ineſſe, ſed tantùm phantaſmata & vanas virtutum impreſſiones*. Idem Sanctus alibi dicit:
Amor Dei *ſacer aſſenſus ſemper fiat in intimâ animâ,*
l. 9. c. 3. *in ſummo & tenuiſſimo mentis apice. Atque*

hic

hic assensus nec tener est, nec suavis, nec ferè sensibilis quamvis sit verus, indomitus & amantissimus, & se recepisse videatur in extremum mentis recessum, velut in arcis propugnaculum in quo stat fortis, licèt cætera omnia mœrore sint capta atque oppressa, & quò magis in hoc statu amor omni auxilio nudus est, & omni virtutum subsidio atque animæ facultatibus destitutus, eò pluris æstimandus est, qui fidelitatem tantâ constantiâ servet. A Lectore quæro *an amor qui se recepit in extremum mentis recessum, & summum & subtilissimum apicem ut in suam arcem, dum cætera omnia capta sunt & virtutum subsidio destituta, &c. Ita ut sibi videatur, anima, fide, spe, caritate carere, &c.* Non sit vehementior locutio quàm mea ? Quum inter superiorem & inferiorem partem, id est inter imaginationem & sensus ex unâ parte & intellectum ac voluntatem ex alterâ *non integram* suppofui separationem; in qua voluntas imaginationis perturbationi non consentiat, & imaginatio voluntatis pace non recreetur. *p. 121. usq. ad 125.*

16. Contemplatio est puri amoris exercitium at non unicum. Purus amor in actibus distinctarum virtutum insuper exercetur. Dixi prætereà animam purissimo amore ardentem ad obtemperandum Directori qui eam probare vellet *Æquè libenter incipientium instar meditaturam, ac instar Cherubinorum contemplaturam.* Ipsa quoque meditatio potest aliquando esse verum amoris maximè gra- p. 183. 184. p. 177.

tuiti exercitium. Fideles univerſi ad perfectionem quidem, at non univerſi ad eadem exercitia & ſpeciales perfectiſſimi amoris praxes vocantur. Quod ſpectat eos quos Deus ad contemplationis exercitium ſpeciatim allicit, ſenſim ſive ſenſu juxta ſuæ gratiæ ſuavitatem ad id tranſducendi ſunt, eâ cautè exploratâ, atque ita ut nulla confidentia, nulla in ſe vana delectatio ad eos accedat, quemadmodùm Epiſcopus Diaconum evehens ad Presbyteratus ordinem non ideò ſinit ut ſe hinc perfectiorem reputet.

17. Status paſſivus juxta meum Librum unus eſt gratuiti amoris ſtatus in quo charitas plerumque omnes ut eas ad ſuum finem referat virtutis, prævenit, animat, imperat. Tunc omnes virtutes ferè ſemper exercentur ſimplicibus atque æquabilibus actibus, *abſque anxietate atque ſollicitudine, cum omni ſuavitate quam Dei Spiritus inſpirat.* Ut diximus in 12 noſtrorum apud vicum Iſſyacum articulorum. Status ille à variis Sanctis nuncupatus, eſt paſſivus non ad excludendam veriſſimam & efficaciſſimam gratiæ cujuſlibet horæ cooperationem, neque ad eximendam animabus perpetuam quam ſibi debent vigilantiam, neque ad tollendam è medio acerbam obſiſtentiam qua in quolibet ſtatu tentationes vincendæ ſunt; dixi enim hanc obſiſtentiam ut paſſiva ſit, *non minùs eſſe concupiſcentiæ*
p. 101. *acerbam*; eaſque animas, *ad ſanguinem*
102. *uſque peccato reſiſtere.* Ergo ab eâ non exclu-

cludendum eſt niſi illam quam vitæ ſpiritualis Autores dixere *activitatem*, id eſt anxietatem & ſollicitudinem quæ mercenarium affectum ſeu naturalem noſtrî amorem ſequitur. Atque etiam dixi *ad mercenaria motiva naturali quadam ſollicitudine eſſe recurrendum, potiuſquàm in diſcrimen ſuccumbendi venire.* Vox igitur illa, *paſſivitas* uni *activitati* ſolùm opponitur, nec opponeretur voci *actionis* ſeu *actus* quin ſimul conjicerentur animæ in interius otium quo vita omnis Chriſtiana extingueretur. Paſſivitas illa non eſt inſpirationis miraculoſæ ſtatus. In eo animæ ſolâ gaudent inſpiratione gratiæ quæ juſtis omnibus in obſcuriſſimâ fide communis eſt. Ita cùm loquimur de actibus quos Deus in hoc ſtatu inſpirat, cavendum eſt ne credamus ad eum animas inſolitâ inſpiratione determinari. Agitur de ſimplici gratiæ impulſu quem non magis diſcernunt animæ perfectæ quàm minùs perfectæ, & quo ad actus præcepti & Conſilii Evangelici ſolummodò feruntur. *Paſſivitatem* illam non pono in omnimodâ *potentiarum* animæ *ligaturâ*, id eſt in abſolutâ diſcurſivos actus exercendi impotentia, quia exiſtimo animas quæ certis temporibus gratiæ ſuavitate ad ſimplices & æquabiles contemplationis actus inclinantur, tunc non omni tamen excidere libertate huic ſuavitati reſiſtendi, & diſcurſivos actus producendi. Aliter hæc impotentia, utpotè naturali animæ libertati contraria evidenter eſſet

p. 102.

esset supernaturalis ex miraculo orta, ac proinde contraria statui puræ fidei in quo autores in hac materiâ expertissimi animas maximè passivas adhuc versari affirmant. Ille puræ fidei status non tribuit animæ aliud perceptum lumen, quàm lumen fidei omnibus Christianis commune. Contra via supernaturalis impotentiæ ullum certo tempore discursivum actum eliciendi via foret luminis ex miraculo orti. Ergo passivum statum reduco ad simplicem ut plurimum, coadunationem omnium virtutum in charitate quæ illas prævenit, imperat, animat, & quæ facit ut tam intra quàm extra orationem omnia distinctorum actuum genera æquabili pace exerceantur. Sic exposita passivitas est Divini amoris perfectio ad quam omnes quidem Christiani generatim vocantur, paucissimi autem perveniunt, cujusque exercitium tunc tantùm exigendum est, cùm ad illud animæ disponuntur. Quod pertinet ad passivam contemplationem exercitium est ad perfectionem non absolutè necessarium & ad quod certæ animæ purissimæ nunquam vocandæ sunt.

18. Vera perfectio nullatenus esse potest absque intimâ cum Christo unione.
p. 194. *In eminentissimâ contemplatione potest anima*
195. *occupari de Christo quem fides præsentem*
196. *exhibeat.*, *& per ea temporum intervalla quibus desinit contemplatio adhuc de eo occupatur.* Ejus intuitu nunquam verè orbatur anima reali privatione. Ejus nihil

amit-

amittitur *nisi distinctus sensibilis & reflexus visus*, jacturæ illæ non sunt *nisi apparentes & ad tempus*, duobus tantùm casibus, nimirum contemplationis imperfectæ primordiis, deinde tempore probationum. Addidi in casu nascentis contemplationis, hanc Christi distinctè conspecti privationem non oriri ex hujus exercitii perfectione, sed ex ejus imperfectione *quia tunc illud exercitium sensibile magis quàm purum est*, sua quoque affulgent illis privationibus intervalla, insuper non diuturnæ sunt, & distinctus Christi intuitus citò redditur, ut sit frequentissima perfectarum animarum occupatio. *Nam probationes per se breves, en quæ de iis dixi. Tantùm ad tempus sunt. Quò magis animæ in iis gratiæ fideles sunt, ut purgentur à mercenaritate per amorem zelotypum, eò magis breves fiunt. Plerumque animarum occulta renitentia contra gratiam speciosa obtentu, & conatus sollicitus aut anxius ut solatia sensibilia sibi reservent, quibus eas spoliari voluit, probationes diuturniores & acerbiores efficiunt, non enim Deus pœnâ creaturam suam afficit, ut frustra dolore afficiatur.* Probationes igitur breves sunt, & in solis animabus quæ gratiæ sunt minùs fideles protrahuntur, dum Deo obsistunt. Quapropter frequentis intuitus Christi privationem imputant, non probationis generi, sed suæ infidelitati. Quod si probationes generatim breves dici debeant, extremæ probationis certamen, in quo uno anima caret illa familiari Christi con-

consideratione est longè brevius. Contemplatio autem negativa quæ juxta Sanctum Dionysium nullam distinctam imaginem, neque *distinctam* aut *nominabilem* idæam admittit, spectat unam Divinitatem
p. 186. quæ nihil *limitati* continet. Sed expositâ hâc contemplationis specie quæ apud Dionysium celebratur, & quæ nihil significat præter amantem Dei infinitè perfecti intuitum, expressè addidi. *Hæc simplicitas distinctum Christi humanitatis & singulorum ejus mysteriorum intuitum minimè excludit, quoniam cum divinitatis ideâ adjunctas etiam alias ideas admittit pura contemplatio, omnia admittit objecta quæ pura fides nobis offerre potest.* En carissimi Fratres mei Libri doctrina quæ in qnolibet statu præter contemplationem negativam, id est abstractum Divinitatis intuitum, aliud admittit contemplationis exercitium in quo anima omnibus Mysteriis occupatur. Prætereà nulla est contemplatio quæ non intermittatur & per intervalla perfectissimæ animæ distinctissimo omnium fidei objectorum, præsertim Verbi quod Caro factum est, intuitu gaudent. Adjuro vos ergo, Carissimi Fratres, ut mecum post Apostolum dicatis anathema illi quisquis sit qui à frequenti & familiari Jesu Christi conspectu avertere nos voluerit.

19. Plurimi offensi sunt has voces *perturbatio involuntaria* legere eo libri mei loco ubi agitur de interiori Jesu Christi pœnâ; qui has voces in meo Libro addi-

didere, intellexerunt tantùm Christi perturbationem quæ quatenus imperata ab ejus voluntate voluntaria erat, involuntariam esse quod ejus voluntas ea non perturbaretur. Sed nihil meâ interest hanc locutionem quæ mea non est, defendere. Qui meum manuscriptum autographum viderunt, hoc testari possunt. Vox illa nullam cum omni meo Systemate connexionem habet. eâ ablatâ Textus ut primò scripseram manet illæsus.

20. Questi sunt etiam quòd malè Sanctum Franciscum Salesium citaverim. Verum quidem est, eos qui, me absente, meum librum typis mandandum curaverunt, pro Sancti hujus ipsis verbis accepisse aliqua placita quæ dumtaxat referebam ut ejus genio & doctrinæ congruentia, eaque Italico charactere pinxerunt. Sed accuratum omnium quæ factæ sunt citationum indicem proferam. Ubique sinceritas mea & omnimoda doctrinæ meæ cum hujus Sancti documentis convenientia animadvertetur. Varia referam ex ejus libris deprompta loca multò vehementiora meis vocibus quæ pro Salesii verbis acceptæ fuerant. Denique si quædam citavi hujus Sancti testimonia quæ tantis perdura palam visa sunt, duo sunt in memoriam revocanda. Primùm privatis nullatenùs licitum esse damnare nec sensus, nec locutiones tam Sancti Præsulis quem Ecclesia quotannis his verbis celebrat, *Scriptis itaque cœlesti*

doctrinâ refertis Ecclesiam illustravit quibus iter ad perfectionem Christianam tutum & planum demonstrat, tanta laus Salesianæ doctrinæ *Alexandri VII.* diplomate approbatur.

Alterum cujus vos meminisse volo est me dixisse cum omnia hæc loca collegissem eo tantum animo id fecisse me ut mysticis ostenderem universa vel vehementissima Sancti hujus & cæterorum placita perpetuò reduci ad gratuitum amorem quo eadem quæ & maximè mercenarii dona Dei gratuitò desiderantur. Hæc mea sunt verba cùm loquor de Sancti verbis (pag. 57.) *Illuc omnia reducuntur ut dicant animam hanc nullo proprio & mercenario neque ad meritum, neque ad perfectionem, neque ad æternam beatitudinem desiderio affici.* Manifestum est me hac ratione voluisse ablatum temerariis Mysticis omnem prætextum Salesii autoritate abutendi ipsis ostendendo nihil sancto illi in animo fuisse amputare præter naturalem & mercenarium affectum quo proprium interesse constituitur.

Atque ea sunt, Carissimi Fratres, præcipua quæ vobis in hac Epistola erant explicanda. Quò attentiùs librum legetis, eò perspicaciùs animadvertetis omne hujus Systema ad vocem *proprii interesse* exigi. Si vox illa in libro non est exposita, id factum est quod supposuerimus omnes eodem sensu quo illam intelleximus accepturos ad significandum nempè mercenarium ad Dei dona affectum per natura-

turalem sui ipsius amorem. hunc sensum suppoſuimus ut stabilitum ab optimis vitæ spiritualis autoribus qui Gallicè scripserunt, vel quorum scripta in Gallicum Sermonem sunt translata. Suppoſuimus *mercenarium*, & ut sic loquar *intereſſatum* seu proprii intereſſe sollicitè appetentem affectum idem eſſe, & ut plerique veterum Patrum justos non jam mercenarios eſſe affirmant. sic nec jam proprii intereſſe appetentes eſſe conclusimus, eosque illæso remanente distinctarum virtutum exercitio præcipuos earum actus coadunare in charitate quæ illos prævenit, animat, imperat, perficit, ita ut naturalis & deliberatus amor seu mercenarius affectus quo proprium intereſſe constituitur, plerumque in his perfectis animabus jam non reperiatur. Hunc autem naturalem & deliberatum sui ipsius amorem in quo proprium intereſſe poſuimus, apud S. Thomam & Estium stabilitum vidimus. A plerisque Theologis idem amor agnoſcitur, qui autem non admittunt ea æquanimate eſſe debent ut saltem eum ut quid in Catholicis scholis maximè approbatum considerent. Si Libri Textum eo sensu quem vobis modò explicuimus, intellexeritis omnem ejus tenorem simplicem & naturalem eſſe animadvertetis. Sin contra sensus magis extensos huic tribueretis, Textus tenori continua vis eſſet adhibenda, & in qualibet ferè paginâ imputandæ mihi forent contradictiones amentiſſimæ.

Di-

Difficultas, Cariſſimi Fratres, quæ etiamnum vos morari poſſet, hæc una ſuper eſt. Nempè libenter vos ipſiſmet oculis videretis utrùm Patres, ſancti in album Eccleſiæ relati cæterique authores quos univerſa veneratur Eccleſia re vera his vocibus *mercenarium intereſſatum*, *ſeu proprii intereſſe appetens* & proprium intereſſe attribuerint imperfectionem illam quam in toto meo opere illis tribuo. Id vobis ob oculos liquidò ponere jam enitar.

Primò aperiamus Concilii Tridentini Catechiſmum; cùm dixiſſet *Deum ſuam clementiam oſtendiſſe quod cùm ſine ullo præmio nos potuiſſet cogere ut ſuæ gloriæ ſerviremus, voluit tamen ſuam gloriam cum utilitate noſtra conjungere. Neque id quidem ſilentiò prætereundum eſt, vel in hoc maximè ſuam in nos Deus clementiam, & ſummæ bonitatis divitias oſtendiſſe. Quod cùm ſine ullo præmio nos potuiſſet, ut ſuæ gloriæ ſerviremus cogere, voluit tamen ſuam gloriam cum utilitate noſtra* conjungere. Christianis proponit ut voluntati Dei in Terrâ obtemperent ſicut Angeli in cœlo. Hæc eſt ſumma perfectio quam à nobis poſtulat in ſpei exercitio. *Deus*, inquit, *eximiam caritatem requirit ut etiamſi ſpe cæleſtium præmiorum totos nos ei dicaverimus, tamen ideò illa ſperemus quod ut in eam ſpem ingrederemur placuit Divinæ Majeſtati. Quare tota nitatur illo in Deum amore noſtra ſpes qui mercedem amori noſtro propoſuit æternam beatitudinem.* Non tamen

p. 3. in decal. præ. n. 17.

Part. 4. in orat. Dominic. 3. petitione num. 26.

men intendit Catechiſmus omnium Chriſtianorum ſpem totam inniti hac *caritate* quam vocat *eximiam* ac ideò ſperare *quia Divinæ Majeſtati placuit ut in eam ſpem ingrederentur*. Hæc ſpei perfectio non pertinet juxta eum niſi ad perfectas animas duo exhibet genera fidelium qui juſti ſunt ac proinde Deum præferentiæ amore diligunt, *alii qui amanter ſerviant*. Hi certè juſti ſunt) nuſquam ſic locuta eſt Eccleſia de hominibus actu peccantibus & Deo inimicis) *ſed tamen pretii causâ quo amorem referunt*. Deinde altiùs evehitur & aliùm pingit gradum hominum qui hîc Divinæ voluntati parent, ut Angeli in cœlis; *& qui ideò ſperant quod ut in eam ſpem ingrederentur placuit divinæ Majeſtati*... : *Ii*, inquit, *tantummodò caritate & pietate commoti in eo cui dant operam nihil ſpectant niſi illius bonitatem & virtutem*. num. 27.

Catechiſmus vocibus utitur maximè abſolutis & excluſivis, *tantummodo*, *nihil ſpectant niſi*, *&c*. Spemne virtutem Theologicam voluit ablatam? hujus ne proprium motivum quòd ſummum noſtrum bonum quatenus noſtrum, voluit amputatum? abſit à quoquam tam impia cogitatio. Ergo vult perfectos ardentiùs quàm antea ſperare eorumque voluntatem ſummo bono verè moveri quamvis ad ſerviendum Deo, *tantummodò caritate*, *ac pietate commoveantur & ideò ſperent*, *quia divinæ Maieſtati placuit ut in eam ſpem ingrederentur*, *& tota eorum*

ſpes

ſpes niteretur illo in Deum amore, qui adeò purus eſt. En perfecta ſpes ut eam ſanctus Thomas poſt S. Ambroſium exhibuit. *Spes eſt ex Charitate.* Perfecti ut perfecti fierent amputarunt mercenarium quoad præmium affectum qui etiamnum imperfectis ineſt. Vox illa *tantummodò*, quæ opponitur illis vocibus, *ſed tamen pretii cauſa quò amorem referunt*, evidenter excludit imperfectum aliquem ad pretium affectum. In quo ſitus eſt imperfectus ille & amputatus affectus? ut id repetam, eſſe non poteſt neque ſpes ſupernaturalis neque proprium ejus motivum quod eſt non ſolùm objectiva ſed & formalis beatitudo. Eſſe quoque non poteſt frequens ſpei actuum repetitio, frequens enim Theologicæ virtutis exercitium nunquam poteſt eſſe imperfectio, non agitur quoque de affectu ita mercenario ut anima formalem ſeu creatam beatitudinem magis deſideret quàm Divinam gloriam, hic enim affectus non imperfectio ſed mortale peccatum foret, nec de illis animabus dici poſſet, *amanter ſerviunt.* Ubi ergo reperiemus imperfectionem amputatam in hoc tranſitu à ſtatu minùs perfectò ad magis perfectum? eam in actibus ſpei ſupernaruralis à Spiritu Sancto infuſæ reperire non poſſumus. Ergo quod amputatur nihil poteſt eſſe præter naturale, humanum & deliberatum beatitudinis deſiderium præter mercenarium aut proprii commodi ſollicitè appetentem affectum, qui tan-

2. 2. q. 17. a. 8.

tum

tum abeſt ut in ſupernaturalis ſpei actum influat eique ſit eſſentialis ut contra hujus perfectionem in anima minuat.

Naturalis ille ad mercedem affectus qui in animabus minùs perfectis occurrit, facit ut à Patribus, ut mox viſuri ſumus, *mercenarii* dicantur, non quod Deum non diligant eo amore quo Deum omnibus creatis ac ſibi ipſis præferunt, aliàs Juſti & ſalvi non forent ut eos ſecundùm Patres eſſe juſtos videbitis : ſed præter ſupernaturalemDei &Creaturarum in Deo amorem, afficiuntur naturali & deliberato ſui ipſorum amore, qui Divino amori ſubjicitur. Ii 4. mei ſtatus juſti ſunt. Exiſtimavi poſſe me eos dicere *intereſsatos* ſeu proprii intereſſe appetentes cum Patres eos *mercenarios* vocaverint. Tempus eſt cognoſcere Patrum Doctrinæ cum Romano Catechiſmo convenientiam.

Quum S. Clemens Alexandrinus loquitur de *Gnoſtico* qui perfectus eſt juſtus, & de *Gnoſi* quæ perfectus amor eſt, *Gnoſticum* à dextris Sanctuarii, *mercenarios* autem à ſiniſtris ſtantes exhibet. Vult *Gnoſticum accedere ad verbum ſalutare, neque propter metum ſupplicii, neque propter aliquam doni promiſſionem, ſed propter ipſum bonum* qui ab eo *mercenarii* dicuntur & juxta eum juſti ſunt cum ſtent in *Sanctuario* licèt à *ſiniſtris*, id eſt in inferiore gloriâ, ſunt illi *qui pro donatione eorum in quæ cadit corruptio & interitus, exiſtimant ſe viciſſim accepturos incorruptionem.* Strom. l. 4. p. 485. Ibidem.

Illa

Illa incorruptionis bona procul dubio sunt æterna. Idem enim Pater dicit mer-
Strom. l. 4. cenarium bene agere *ratione remunerationis*
p. 519. *nis quæ vel ab ipso qui beneficio afficitur, vel à Domino qui promisit expectatur.*

l. 4. p. 528. Qui agit *propter spem promissi honoris de quo dictum est ecce Dominus & merces ejus à facie ejus*, mercenarius est. *Sola autem quæ propter charitatem fit beneficentia, propter ipsum honestum Gnostico est expetenda... Causa autem contemplationis ei sufficit ipsa cognitio ausim enim dicere. Non eo quòd velit salvus esse eliget cognitionem qui prosequitur cognitionem propter ipsam divinam scientiam.*

Hìc verbis maximè expressis atque absolutis excluditur præmii motivum, exclusiones illæ non spectant actum momentaneum, quo elapso necesse sit ut perfectus justus iterum fiat mercenarius. Exclusiones illæ ad omnem perfectorum statum pertinent hujusque perfectionem constituunt, distinguunt enim Gnosticum *qui stat à dexteris, à Mercenario qui tantummodò stat à sinistris* quia existimat *pro donatione eorum in quæ cadit corruptio se vicissim accepturum incorruptionem.* Quapropter Sanctus Clemens sic loquitur *ausim dicere non eo quod velit salvus esse eli-*
Strom. l. 4. *get cognitionem qui prosequitur cognitionem,*
p. 529. *& si quis per hypothesim* impossibilem *ei proposuerit utrùm malit Dei cognitionem seu perfectionem, an salutem æternam, sint autem ea separata cùm sint omnino eadem nihil penitus dubitans elegerit Dei cognitio-*

nem

nem propter se judicans eam esse expectandam quæ fidem transcendit.

Unde concludit *primam ejus qui perfectus est beneficentiam hanc esse ut in benefaciendi habitu sit constitutus, neque propter gloriam aut famam illustrem neque propter mercedem aut ab hominibus aut à Deo ad Imaginem & similitudinem Domini vitam peregerit.* Videtis, Cariſſimi Fratres, nullum *Gnostico* ineſſe mercenarium affectum erga ullam remunerationem quæ à Deo ſit, neque erga ipſam beatitudinem creatam. En excluſio maximè abſoluta hâc excluſione juſtus perfectus à minùs perfecto diſtinguitur, & perſectus ipſe conſtituitur. Hæc excluſio reperitur non in tranſeuntibus actibus, ſed in eo qui eſt in habitu conſtitutus. Idem S. Doctor de Gnoſtico hæc habet, *à bono & fideli servo factus est per charitatem amicus propter perfectionem habitus quam ex verâ disciplinâ & purâ exercitatione purè acquisivit.* Animadvertite antequàm Gnoſticus & amicus eſſet, jam eum fuiſſe bonum & fidelem ſervum. Ergo juſtus erat, ergo charitate præditus erat, ſed nondum perfectionem habitus hujus virtutis acquiſierat. Hic ergo puriſſimus & perfectiſſimus amor in habitum eumque perfectum mutatur, eum *purè* acquiſivit, id eſt ſine admixtione, & magnus ille Alexandrinæ Eccleſiæ Theologus, verbo quod maximè adtemperandum eſt, utitur, aitque: *Ergo ei qui exercitatione profecta ex cognitione paraverit virtutem quæ non potest amitti,* Ibidem.

 ti,

ti, *efficitur naturalis habitus*, quo folùm fignificatur ftatus habitualis conftantiffimus & firmiffimus licèt nôn omnis variationis expers.

Pater ille Apoftolorum coætaneus fpemne in perfectis animabus extinctam voluit? hujufne motivum rejicere in animo habuit? num falutis defiderium, quatenus fummum eft noftrum bonum, exclufit? num intendit ne perfecti fe ipfos in Deo & propter Deum ampliùs diligerent, neve æternam beatitudinem optarent? num denique voluit perfectos minùs frequenter minufve ardenter quàm fperent imperfecti, fperare? Viro tam Apoftolico tales errores imputare nefas eft. Si ergo vult Gnofticum non jam agere *propter fpem promiffi honoris ut velit falvus effe*, non ideò fupprimere aut minuere intendit actus fpei quoad promiffum præmium, aut defiderium falutis aut creatæ beatitudinis quam gratia infpirat, fed vult id unum, ne perfecta anima præmium affectu naturali & mercenario feu proprii intereffe appetenti ampliùs exquirat. Eadem perfectus & imperfectus defiderant quoad promiffa quantumlibet extenfa, at perfectus ea plerumque non vult nifi fupernaturali fui amore qui ex gratiâ manans nihil imperfecti continet, cùm imperfectus fæpè eadem dona infuper defideret naturali & mercenario affectu feu proprii intereffe appetitione anxiâ præter fupernaturale defiderium abfque quo non foret juftus. Atqui fecundùm

dùm S. Clementem justus est cùm sit in *Sanctuario* & præmio Deus in altera vita eum afficiat.

Hinc intelligitur illud Tertulliani, *neque enim quia bonum est idcirco auscultare debemus, sed quia præcipit.* Dicemusne virtutes omnes quæ imperantur ideò solummodò bonas esse quòd imperentur? absit: contra eas imperari dicemus quia bonæ sunt & conformes supremæ & immutabili normæ quæ Deus ipse est. Eas nihilominùs exercebimus ut Deo cui omnia debemus placeamus, non ut perfectionem naturali nostri ipsorum amore exquiramus; quamvis eam supernaturali amore quam in justi animâ parit gratia semper exquirere teneamur. *Tertull. de pœnit. c. 4.*

Sanctus Basilius sic habet, *aut metu supplicii à vitiis declinamus, & animum servilem induimus, aut mercedis spe ducti ad utilitatem nostram præceptorum observationem referimus, atque hoc modo mercenariis efficimur similes, aut certè honestate ipsa impulsi, charitateque quam erga ipsum habemus à quo legem accepimus gaudentes quòd digni habiti simus qui adeò glorioso ac benigno serviremus Deo, ipsi pareremus atque hoc modo bonorum filiorum erga parentes suos animum imitamur.* Hommes triplicis hujus classis secundùm hunc Patrem sunt justi, cùm omnes Deo pareant. *Servus*, pergit idem Pater, *cùm eorum quæ facere jussus fuerit partem executus fuerit, partemne omittet? quin potiùs ubicumque dicto audiens non fuerit, imminentis sibi supplicii gravitatem perti-* *Præfat. in regulas fusius disputa. p. 405. 406.* *Orat. 3.* *Ibidem*

C 2 *mescet,*

meſcet, atque ob hanc ſanè cauſam beatus erit.... Sed neque mercenarius animum unquam inducet ut eorum ſciens aliquid negligat quæ præcepta ſunt. Quomodò enim mercedem laboris accipiet, cùm pactis non ſteterit, etſi aliquid eorum quæ neceſſaria ſunt prætérierit?.... Tertium erat, opera quæ ex charitate dabatur. Hic quæro, quis eſt filius qui propoſitâ parentis gratiâ prudens ipſum velit offendere. In prima & ſecunda claſſe alii licèt juſti, naturaliter quidem, ſed *ſerviliter* ſapiunt; alii autem naturali affectu *mercenarios referunt*, ſalutem omnes ſperant ſpe ſupernaturali cùm juſti ſint, & ultimi etiam ardentiùs quàm cæteri, quamvis priorum imperfectione ſeu naturali & mercenario affectu plerumque vacent.

S. Gregorius Naz. inſtar omnium ferè Patrum, hanc ſervorum, mercenariorum, filiorum partitionem ſecutus eſt. Servos & mercenarios juſtos eſſe declarat; ait enim, *Tres eorum qui ſalutem conſequuntur Claſſes eſſe ſcio, ſervorum videlicet, mercenariorum & filiorum &c.* Animadvertite eum non dicere; *opinor*, ſed *ſcio*, docet id quod certum exiſtimat: aliàs ſic loquitur, *hominibus placere parum admodùm curamus, id unum expetentes ut honorem à Deo conſequamur, imò ſublimiùs etiam aſſurgimus. De iis loquor qui verè Philoſophi, veroque Dei amore præditi ſunt.* Videtis, ut præfatus ſum, quomod juſti omnes affecti ſint; ad Perfectos tranſgreditur. *Illi*, inquit, *ſummo bono conjungi propter ipſum*

Orat. 40. p. 645.

Orat. 3. p. 73.

sum summum bonum exoptant; *secundus enim hic honestorum & laudabilium virorum gradus mercede aliquid facere*, *quemadmodùm in tertia classe collocandi sunt qui pœnæ metu à scelere & maleficio deterrentur*. Crediditne Gregorius à perfectis jam non desiderari promissam gloriam quam Deus vult ab ipsis optari? multum aberat à spe *quâ salvi facti sumus* sic evertendâ: quid ergo intendit? nempè perfectam animam, licèt hanc sibi gloriam semper desideret, hanc tamen mercenario & naturali affectu non jam appetere. Unum hoc naturale desiderium amputare in animo habet S. Gregorius, cùm ait, *Bonum est Patri obtemperare etiamsi ex ea re nihil quæstus ad te rediturum sit*. Postremò ait hic pater S. Paulum *aliquid ausum fuisse* cùm optavit *anathema esse* pro fratribus, se quoque qui hæc referat, aliquid *audere*, prædicat amorem Pauli adeò liberalem ut anathema esse, id est maledictum fieri, & eorum causâ *tanquàm impius* perpeti non recusaret. Quibus verbis indicatur Paulum reverà fuisse comparatum ad æterna supplicia citra divini amoris jacturam ferenda, si hoc Deus ab eo exigeret, ac tanti Judæorum salutem faceret. Mens ita affecta, quam suspiciens exclamat S. Gregorius, *ô animi præstantiam*, *ô spiritus fervorem*, & quam fidelibus proferens *audere se aliquid* afferit, mens, inquam, ita affecta mercedis amorem desideriumque naturale excludebat, quod proprii interesse appetitionem constituit. Nicetas Gregorii scho-

Orat. 40. p. 645.

1. Orat. p. 24.

Comment. apud Greg. Nazian.

scholiastes similiter locutus fuit.

S. Gregorius Nyssenus dicit servis *fieri* salutem per timorem, mercenarios *se rectè & ex virtute gerere propter spem mercedis repositam iis qui piè vixerint.*

Hom. 1. in Cantic. Cantic. p. 475.

En duplex justorum gradus in quo salvantur; ideòque status habituales; ac proinde in quibus Deus omnibus anteponitur. Audiamus quis sit tertius: *sed qui animo currit ad perfectionem, expellit timorem. Est enim ejusmodi servilis affectio.... Despicit autem ipsas quoque mercedes ne videatur mercedem pluris facere quàm eum qui donat lucrum.*

Hîc advertite hunc Patrem non loqui nisi de beatitudine quam schola formalem seu creatam vocat: neque etiam eam desiderare prohibet; hujus enim desiderium imperatur: sed vult eam à perfectis non optari naturali ac deliberato sui amore & mercenario affectu: quippè quo minueretur amor Dei, à quo hanc ipsam beatitudinem expectamus. Quamobrem alibi dicit idem Sanctus: *Id certè perfectio est ut non timore pœnarum sicuti mancipium à vitiis declines, nec virtutem spe præmiorum quasi mercatoris affectu in negotiationibus & contractibus amplectaris, sed neglectis etiam iis quæ in promissionibus per spem sunt recondita unum terribile arbitrari ab amicitiâ Dei repelli.* An intelligit non jam spectandam esse beatitudinem formalem eo intuitu quem gratia inspirat, & quo secunda virtus Theologica exercetur? nullatenus; sic enim everteretur illud quod spe con-

De vitâ Moysis circa finem. T. 1. p. 256.

continetur: sic everteretur spes ipsa cuilibet justorum statui necessaria; satis id nunquam repetam, solùm intendit beatitudinem non jam affectu mercenario seu anxiâ proprii commodi appetitione desiderari.

S. Ambrosius sic loquitur: *Propositum piæ mentis, mercedem non expetit, sed pro mercede habet boni facti conscientiam & justi operis affectum. Angustæ mentes invitentur promissis, erigantur speratis mercedibus: bona mens quæ sine responsi cœlestis syngraphâ, certamen arripuit, geminæ laudis honorem acquirit sibi, &c.* Lib. 2. de Abrah. c. 8. Alibi dicit idem Sanctus de perfecto Christiano, *non præmio ducitur ad perfectionem, sed perfectione consummatur ad præmium. Imitatores enim Christi non propter spem boni sunt, sed pro amore virtutis.* Lib. 4. de Interpel. David. c. 11. Sæpiùs in omnibus sanctis illis Auctoribus reperitur apparens spei exclusio: sed diligenter cavendum est ne unquam vera esse putetur. Spes ab iis naturalis, non supernaturalis excluditur. Sic justis mercenariis de quibus SS. Patres loquuntur, spes duplex inest, altera supernaturalis absque quâ justi non forent, naturalis altera quâ mercenarii etiamnum efficiuntur quando in eis frequenter agit; cùm è contra plerumque jam non agat in justis perfectis qui à Patribus *filii* nuncupantur. Nihil attinet dicere ab iis spectatam fuisse mercedem út à Deo distinctam & sub ideâ quam schola beatitudinem creatam vocat. Constat enim nunquam cessandum esse ab optandâ creatâ

illâ Beatitudine quæ nobis promittitur ut aliquid quod ab æterno Dei amore ſejungi non poteſt. Quid igitur amputare vult Ambroſius ? nihil ex parte objecti quod noſtrum eſt ſummum bonum quatenus noſtrum adimere licet. Nihil ergo præcidi poteſt niſi ex parte voluntatis hoc objectum deſiderantis. Quid autem præcidi poteſt in voluntate quæ noſtram ſalutem deſiderat ? abſque dubio non illud ſupernaturale deſiderium quod dicitur virtus Theologica & nobis per Spiritum Sanctum infuſa. Quò perfectior eſt anima, eò magis ſpe creſcere debet quamvis mercenaria eſſe deſierit. Non igitur in ſpe reperitur anxia proprii commodi appetitio quâ mercenarius conſtituitur. Quis abſque horrore dicat, aut dictum ab Ambroſio putet ſpem virtutem Theologicam, ſupernaturalem à Spiritu Sancto infuſam non convenire niſi *anguſtis mentibus*, animamque perfectam cœleſti præmio non duci ? Ut idem multoties repetam, quid Ambroſius ad perfectionem amputandum intendit ? patet eſſe imperfectum erga mercedem ſeu beatitudinem affectum. Imperfectus ille affectus non eſt ſpes ipſa ſupernaturalis : nihil igitur poteſt eſſe niſi ſpes humana, niſi naturalis erga ſe affectus quo anima æternæ beatitudinis intuitu mercenaria ſeu proprii commodi anxiè ſtudioſa efficitur. Illud eſt quod non competit niſi *anguſtis animabus* ; illo modo perfectæ animæ cœleſti præmio non ducuntur.

S. Hye-

S. Hyeronimus asserit *eum qui diligit* *Epist.* 146. *non ideò imperata custodire, quia aut timore* p. 1199. *pœnarum aut præmii aviditate compellitur, sed quia hoc ipsum quod à Deo jubetur est optimum.* Pater ille non vult timorem exclusum, nedum spem timore longè præstantiorem. Unum amovet naturalem affectum quo animus fit mercenarius seu proprii commodi anxiè appetens.

S. Augustinus quem huic opponere doctrinæ moliuntur, eam manifestè stabilit. Verum quidem est ab ipso supponi in homine continuam propensionem in suam beatitudinem quæ reperitur in Dei fruitione; at propensio illa non est secundùm hunc Patrem nisi pondus invictum, nisi necessaria & indeliberata inclinatio quæ *appetitus innatus* à scholâ dicitur, & quæ negari minimè potest. Hîc agitur de nostri ipsorum amore quem deliberatum supposuêre Patres, quippe quo animæ perfectio & meritum minuatur. Fruitio ad quam secundùm sanctum Augustinum amor perpetuò tendit non est Dei possessio intuitu unius nostræ oblectationis ut est creaturarum possessio, quam ad suam unam voluptatem homines profani referunt. Non est nisi amoris cum Deo unio & integra non Dei ad nos, sed contra nostri ad Deum relatio. Ita fruitio Dei præcisè adversatur fruitioni quam in rebus creatis homines vulgò sectantur. *Frui est amore inhærere* *Lib.* 1. *de* *alicui rei propter seipsam.* Fruitio benè in- *Doctrin.* tellecta non est nisi amor maximè libe- *Christ. c.* 4. ralis. *p.* 6.

ralis. Velle frui est velle amare absque mercenariâ ullâ proprii commodi appetitione, velle amare absque mercenaria proprii commodi appetitione jam amare est amore liberali: adeoque omnem mercenarium affectum sic excludit Augustinus ut tanquàm perpetuam normam statuat, ne aliter nos amemus nisi in Deo & propter Deum. *Ipsum amemus*, ait, *propter ipsum & nos in ipso, tamen propter ipsum. Charitatem*, inquit, *voco, motum animi ad fruendum Deo propter ipsum, & se atque proximo propter Deum.* Jam vidimus *frui* nihil aliud esse quàm diligere puro amore quo qui amat ad rem amatam se totum referat. Ergo necesse est ne se aliter respiciat quàm ut rem quæ uni dilecto servire debeat, atque illuc tendit fruitionis finis. Aliàs exclamat Augustinus: *Domine in me nihil relinquatur mihi nec quò respiciam ad me ipsum.* Damnatne quemlibet sui amorem? Exigitne omnimodam atque absolutam nostri oblivionem cum indifferentiâ quæ omnem erga nos vigilantiam nobis adimat? Nequaquam. Numquid vult spem quâ summum nobis bonum desideramus præcidere? Numquid vult nos de nobis nunquam cogitare, ne in mercenarias cogitationes incidamus? Illi errores Augustino tribui nequeunt. Vult tamen verè amputatum aliquem erga nos respectum. Nullum quidem ex iis quos gratia in supernaturalibus actibus inspirat; sed humanum aliquem & naturalem. Sic intelligendus est sublimis ille

Serm. 256. *de Temp. edit. Chevallonii.*

Lib. 3. *de Doctrin. Christ. c.* 10. *p.* 50.

In Ps. 137. *p.* 1526.

amoris Doctor cùm ait : *amandus est Deus pro amore ejus ; ita ut si fieri potest nos ipsos obliviscamur.* Denique vult hic Pater à nobis in homine non amari nisi Deum. *Non amabit in homine nisi Deum*, hæc norma non minùs ad nos quàm ad cæteros attinet, quandoquidem non minùs sumus homines quàm cæteri. Ergo ad perfectionem, in nobis non amandus est nisi Deus. Videte quid dixerit. *Videat*, inquit, *charitas vestra primùm amicitiæ amor qualiter debeat esse gratuitus. Non enim propterea debes amare amicum ut aliquid tibi præstet. Si propterea illum amas ut præstet tibi vel pecuniam, vel aliquod commodum temporale, non illum amas sed illud quod præstat. Amicus gratis amandus est propter se, non propter aliud, si hominem te hortatur amicitiæ regula ut gratis diligas, quàm gratis amandus est Deus, qui jubet ut hominem diligas.* Proinde non mirum si eadem quæ cæteri sancti, supposuerit Augustinus ad exprimendam gratuiti amoris puritatem, & si concludat cum tentationibus & hujus vitæ ærumnis conflictandum esse etiam spe beatitudinis ademptâ. *Sed si, quod absit, illius tanti boni spes nulla esset, malle debuimus in hujus conflictationis molestiâ remanere, quàm vitiis in nos dominationem non eis resistendo permittere.*

De Verb. Domini Serm. 54. editione Cheval.

Homil. 38 inter 50.

Ibidem.

De Civit. Dei. lib. 21. c. 15.

Si sanctum Chrysostomum consulamus, respondebit, *etiamsi merces non esset proposita, oporteret te esse bonum..... Deus*, inquit, *propter nostram imbecillita-*

Homil. 13. in Epist. ad Hebr.

 tem

Homil. 5. in Epist. ad Rom. p. 58 *tem virtutem etiam mercede voluit fieri.* Alibi dicit, *accuratâ ac veluti institoriâ cum supputatione examinamus ecquam mercedem res à nobis gesta habere debeat. Atqui major tibi merces, si modò citra mercedis spem feceris.*

Audite iterum Sanctum hunc Doctorem. Homil. 76 in Joan. *Boni & studiosi etiam sine præmii respectu divinam pulchritudinem intuentur. Quod si quis imbecillior sit, etiam in præmia spectet.* Posteà, Fratres cariſſimi, quis confundere auſurus eſt, proprii intereſſe appetitionem ſeu mercenarium affectum cum eo deſiderio quod in ſpe ſupernaturali Spiritus Sanctus nobis imperat? Dixeritne quiſquam hunc Patrem non ob aliud ſpem ſupernaturalem tolerare quàm ob *noſtram imbecillitatem*, & majori affectum iri præmio qui ſpe æternæ *beatitudinis abſtineret*? Dixeritne quiſquam à bonis & ſtudioſis diligenter amputari proprium ſpei motivum, hoc eſt ſummi boni noſtri reſpectum, & ſi *imbecillior quis fuerit huic mercedis ſpem permitti*? Qui ſic loquentem Chryſoſtomum exhiberet, Chryſoſtomum blaſphema proferentem induceret. In ſperante non in ſpe aliquid amputatùm cupit. Quod autem amputatum cupit, nihil aliud poteſt eſſe quàm imperfectum erga nos ſtudium intuitu donorum quibus beati futuri ſumus. Imperfectum illud ſtudium cùm à gratiâ non oriatur, ortum à natura ducat neceſſe eſt. Ergo in naturâ reperienda eſt illa proprii intereſſe appetitio

petitio quæ justo mercenario inest.

Ubi sanctus hic Doctor loquitur de voto quo Apostolus optabat *anathema esse pro fratribus suis*, fideles instar Gregorii Nazianzeni præparat ad doctrinam qua percellentur. Dicturus est, inquit, *de arcano & novo amore, de iis quæ nova & incredibilia videbuntur; scilicet volebat Apostolus pro salute fratrum alienari non à Christi amore (absit) quandoquidem propter amorem hæc faciebat sed fruitione & gloria &c. à Cœlorum Regno libens excideret, & ab illa arcanâ gloriâ..... quoniam procul ab hoc amore absumus, ne animi quidem cogitatione dicta hæc complecti possumus. Sic enim quidem Pauli appellationem ne quidem digni sunt qui audiant, suntque ab illius vehementiâ tam longè, tamque procul distantes ut illum sentiant hæc de temporariâ morte dicere, quos equidem tantumdem Paulum ignorare dixerim quantùm cæcos radium solarem.... non est ita, non est ita, quin potiùs lumbricorum in fimo latitantium ejusmodi opinio est.* Undenam hic Pater gratuiti hujus amoris puritatem tantoperè admiratur? Undenam liberalis hujus amoris idæam stupet? an quòd spem supernaturalem evertat cùm proprium commodum mercenariè appetitum evertit? Imò hæc una est tantæ admirationis causa quòd licèt spes in gratuito amore remaneat illæsa, nihil mercenariæ appetitionis in eo reperiatur, nihil naturalis sui ipsius amoris sit reliqui, nihil supersit mercenarii studii quo amor ille foveatur.

Hom. 16. in Ep. ad Rom. pag. 224.

Cassia-

Coll. undec. c. 6. 7. 8. 9. 11. & 12.

Cassianus de Justo perfecto loquens ait, *Duo namque superiora propriè hominum sunt eorum qui ad perfectum tendentes, necdum affectum concepêre virtutum. Tertium specialiter Dei est, & eorum qui in sese imaginem Dei ac similitudinem receperunt. Ille namque solus ea quae bona sunt nullo metu, nulla remunerationis gratiâ provocante, sed solo bonitatis affectu operatur.* Chæremoni Abbati qui sic locutus fuerat, Germanus Cassiani socius objicit hac Doctrinâ supponi in spe aliquid imperfecti. Hoc nostris diebus præcisè objicitur. Abbas ille respondet, Coronas omnes non esse pares. *Multas esse mansiones in domo Patris Cœlestis: qui in timore Dei beatus atque perfectus extiterit, ambulare de virtute in virtutem & de perfectione ad aliam perfectionem; nimirum à timore ad spei perfectionem & postremò conscendere mentis alacritate ad beatiorem denuò statum quod est Caritas.* Qui hæc legit, crederet à Chæremone omne aliud præter charitatis motivum à tertio gradu excludi, proindeque spem ab eo rejici. Crederet etiam spem solis mercenariis permitti, Charitatem verò ad perfectos filios solùm pertinere. At ex ipsius verbis facilè perspicitur ab eo in perfectis relinqui spem à charitate maximè gratuitâ animatam atque imperatam, & solùm ab hoc statu, juxta Chæremonem, excludi servilem timorem & naturalem seu mercenariam spem quæ tantum abest ut sit spes supernaturalis & virtus Theologica, ut contra hujus perfectionem imminuat.

Assu-

Assumens eos de timore servili & mercenariâ spe ad dilectionem Dei, & adoptionem transferat filiorum, & quodammodò perfectiores faciat de perfectis. Videtis eum non excludere ex eminentissimâ perfectione nisi duos illos naturales & imperfectos affectus quorum aliquid in primis gradibus superesse supponit. Duo illi gradus sunt quidem perfecti, at minùs quàm tertius gradus, quia illis adhuc insunt *hæ timoris servilis ac mercenariæ spei reliquiæ.* In statu Justorum primi & secundi ordinis adhuc reperiuntur illæ imperfectionis reliquiæ cum timore ac spe supernaturali quæ in se nihil imperfecti complectuntur, cùm à gratiâ profluant. Hoc est mei Libri Systema quod à Cassiano desumptum est. Ut ipse, non excludo à perfectorum statu nisi spem naturalem & mercenariam, spe supernaturali nullatenus imminutâ. Ille auctor quamvis in exponendâ gratiæ doctrinâ erraverit, in rebus tamen asseticæ vitæ magnâ valet autoritate, fatentibus ipsis summis gratiæ defensoribus, sanctis nimirum Prospero & Fulgentio. Pretiosa Monachorum S. Antonii Discipulorum placita collegit, quoad perfectissimæ vitæ præcepta eum Sanctus Benedictus tanti facit ut eum, quò ipsum Basilium ordine posuerit.

Theodoretus ubi dixit Apostolum Cœlum & inferos provocasse si seipsum à Christo avellere possent. *Asserit æternam vitam non exæquari Caritati in Deum. Non est enim amandus propter bona promissa, sed* *In Ep. ad Rom.*

illa propter ipsum expetenda. Loquitur de formali beatitudine, vult eam à nobis optari ut nos ipsos Dei ordini conformemus, illumque perfecto & æterno amore diligamus. Illud desiderium per se purum est, plerumque solum est. Neque illud, ut in quovis alio statu, naturalia ac mercenaria desideria antecedunt aut subsequuntur. Ea spes est quæ à Charitate imperatur ut Cathechismus Tridentini Concilii adnotavit.

In Ep. ad Rom. c. 9. Theophilactus qui tres Christianorum Classes statuit, eodem modo quo Chrysostomus, Theodoretus, Joannes Antiochenus in sua ad Theodoretum Epistola, *Ad Ischyrion. l. 2. Epis. 58. Bibl. pag. 1603.* Cassianus, Isidorus Pelusiota & Photius, explicat Apostoli votum *quo anathema esse pro fratribus* optavit, concluditque nos æternâ pœnâ ab amando Deo non esse deterrendos.

De grad. grad. prim. Sanctus Joannes Climacus supponit tres hominum Classes, servorum, mercenariorum, & filiorum, illosque omnes ut Justos habet. Profitetur se loqui de iis *qui sinceri & germani servi sunt*; quemadmodùm & D. Basilius idem anteà dixerat, illos ab his secernit quos vocat *inutilia mancipia, omnes ad nutum ipsius facti quidquid imperat, sine cunctatione exequuntur. Inutilia autem mancipia suscepto Baptismate legem violant.* Author ille tres hominum classes exhibet quorum alii *præsentis vitæ commoda spontè promptèque abjecerunt ob ingentem sarcinam peccatorum, alii ob spem futuri regni: postremi propter*

Dei summi boni amorem. Primos exprimit timore quo adhuc tenentur, secundos spe quâ ad suum solatium etiamnum indigent, tertios Charitate quà Deo uniuntur: spes omnibus & charitas inest, omnes enim ut Athletæ præmium ferunt. *Pius agonistarum munerarius Deus; quocumque fine metam attigerint, cursum religiosæ vitæ ratum habebunt.* At justi mercenarii egent adhuc superstite quadam spe humanâ quâ subleventur, & alimento quo naturalis & mercenarius eorum affectus recreetur. Postremi Deo plerumque uniuntur, nullo imperfecto affectu in ipsis residuo.

S. Maximus tres ponit classes *fidelium & piorum.* Hos vocat *incipientes, proficientes & perfectos, servos, mercenarios, & filios. Asserit tres esse classes hominum qui salvantur,* τὰς τρεῖς τάξεις τῶν σωζομένων *filios neque minarum metu, neque promissionum cupiditate moveri.* En absoluta exclusio negativè expressa, & hæc exclusio pertinet ad certum vitæ statum nempè filiorum. Longè abest ab excludendo quolibet timore multò minùs qualibet spe. Unum vult ab animæ perfectæ statu amputatum, spem scilicet humanam seu mercenarium desiderium.

Lib. de myst. c. 24. pag. 523.

Venerabilis Beda dicit inter *filium, mercenarium & servum non minimam esse distantiam. Servum videlicet esse eum qui adhuc metu gehennæ sive præsentiæ legum à vitiis temperat, mercenarium quippe ac desiderio Regni Cœlorum; filium qui affectu boni ipsius.*

In parab. fil. prodig. c. 15. pag. 372. Ed. Colon.

S. An-

De simi-litud. c. 169. p. 185.

S. Anselmus sublimis ille ac pius Theologus easdem classes statuit in placitis quæ Edmerus fidus ejus discipulus, ac vitæ ipsius autor collegit. Tria hæc hominum genera *salvari* declarat, at Deum inducit justos primæ & secundæ classis alloquentem nec plenam iis mensuram impertientem *plenam retributionem.. quia non purè me diligebatis sed quoniam à me lucrari volebatis.* Illis exprobrat quod suum lucrum non solùm in hac vitâ, sed etiam *in futurâ* quæsierint, ergo mercenaria appetitio, seu studium lucri quod amoris officit puritati, quodque plenam gloriæ mensuram adimit, aliqua est imperfectio, licèt hic affectus vitam futuram spectet, atque hæc imperfectio nedum in omni statu necessaria sit, amputanda seu mactanda est ad vitandam hanc exprobrationem, *non purè me diligebatis*: spemne virtutem Theologicam Deus imperfectis justis exprobrabit? id illis exprobrabit quod à Spiritu Sancto in ipsis infusum fuerit? Hoc cogitare impium foret, ergo non exprobratur nisi imperfectio quæ naturam sequatur. Amor purus nec mixtus secundùm Anselmum tertio statui reservatur, *alius est, qui verè Deum diligit & solo amore ejus præcepta ejus custodit*, quod vocat amare, est perfectè amare, omnem Dei legem solo Dei amore implere est. Cùm *solum* dicit, purum intelligit. Amor enim qui purus vocatur, amor est supernaturalis & à Spiritu Sancto infusus qui nullum naturalem deliberatum amorem ad-

admixtum, vel adjunctum habet. *Deus meus*, exclamat alibi magnus idem sanctus. *Qui enim se totum abnegat ut Deum habeat, qui sibi perit ut tibi valeat, qui sibi nihil est ut tibi aliquid sit, si nihil in se habet, nihil sui amittere timet, sed semper securus est, te quod tuum est conservare: si minentur ei pœnæ inferni, vel ignis purgatorius, parum timore eorum afficitur, quia cantabit vacuus coram latrone viator, & se non timet perdere qui se abnegat. Si enim tu eum qui tuus est, ad pœnas mittere velles: semper tamen de te in bonitate sentiret, paratus sustinere quod velles, nec diceret cur ita facis? cui prædicta sententia non placet. Da ei Domine, se adnegare ut intelligat.* *De mensuratione crucis c. 4. p. 496.*

Hîc procul dubio status est animæ à quolibet mercenario affectu seu anxiâ proprii interesse appetitione alienissimæ; sperat tamen: neque voluit Sanctus Anselmus quemquam in hoc statu spe desistere. Ergo manifestum est mercenarium affectum seu anxiam sui interesse appetitionem spei non esse essentialem, ac proinde secundùm magnum hunc Theologum potest huic mercenariæ proprii interesse appetitioni nuntium remitti salvâ supernaturali spe summi nostri boni quod nobis in omni statu ut nostrorum votorum objectum promissum est.

Sanctus Bernardus quatuor diversos amores, seu amoris status in animabus annotavit. Non credit quartum in hac vita perfectè apprehendi. Nescio si à *quoquam hominum quartus in hac vita perfectè apprehen-*

Epist. ad Guig. Car. De Dilig. Deo. *henditur*, ut *se scilicet diligat homo tantùm propter Deum*, amor est *oblitus sui*, *& ebrietatis*, *ubi cor & caro deficiunt*, *ubi te ipsum non sentis*, ubi ab hoc raptu, *te non revocat corpus mortis*, *carnis necessitas*, *defectus corruptionis*, nec *ipsa fraterna caritas*..

Sanctus Bernardus tantum abest ut in hac vitâ hanc extaticam & perfectè permanentem contemplationem admittat, ut ne in beatis quidem illam nisi post corporum resurrectionem admiserit. De dilig. Deo.

Verùm quinam est tertius ejus amor? mox perspicietis, Fratres carissimi, eundem esse ac quintus mei Libri Amor. *Hic amor est gratuitus*, *quia qui sic amat*, *haud secus amat quàm amatus est*, *& qualis suscipitur amor sic redditur*. Quia *non quæ sua sunt quærunt*, *sed quæ sunt Jesu Christi*. Quia *Domino confitetur* non quoniam *sibi bonus est*, *sed quoniam bonus*. *Amor iste meritò gratus quia gratuitus*.... *Qualis suscipitur talis & redditur*. *Qui enim sic amat*, *haud secus profectò quam amatus est amat*, *quærens & ipse vicissim*, *non quæ sua sunt sed quæ J. Christi quemadmodùm ille nostra vel potiùs nos & non sua quæsivit*.... *Domino confitetur non quoniam sibi bonus est*, *sed quoniam bonus est*. *Hic verè diligit Deum propter Deum*, *non propter seipsum*. Absit ne unquam in perfectissimis animabus amorem hoc amore puriorem admiserim. De Dilig. Deo.

Patrem hunc secutus declaro neminem in hac vitâ plenissimè solutum esse à concupiscentiâ ordinatâ seu subditâ, *nun-*

quam sine cupiditate sed ordinata, neminem hîc pervenire ad statum cujuslibet variationis expertem, in quo se nunquam nisi propter Deum quis diligat; atque ut hanc sententiam exprimerem, dixi perfectissimas animas non solùm *peccata venialia admittere*, sed nondum versari nisi in *statu* quoad gratuiti amoris liberalitatem *variationi obnoxio*. At saltem amor qui à Sancto Bernardo in perfectis filiis dum hîc vivunt agnoscitur, is est quem vidimus & quem iterum mox visuri sumus. *Non enim sine præmio diligitur Deus, etsi absque præmii intuitu diligendus sit. Vacua namque vera caritas esse non potest, nec tamen mercenaria est, quippè non quærit quæ sua sunt.... Verus amor præmium non requirit sed meretur.* Multum abest ut sic locutus fuerim absolutè excludens desiderium præmii & motivi quo præmium desideratur. *Absque præmii intuitu.... præmium non requirit.* Præmine motivum ac desiderium rejicere intendit Bernardus? motivum illud summi boni quatenus nostrum bonum est, nonne est spei Christianæ motivum? illius amputatio nonne impia desperatio est? hancne S. Bernardo imputabimus? dicemusne ab eo positam in hac desperatione perfectionem? num quodlibet formalis beatitudinis desiderium ab eo ablatum esse contendemus? num etiam asserere auderemus secundùm Bernardum sitam esse perfectionem in totâ ferè cessatione à spei supernaturalis actibus? Cui non hæc do-

Admonitione p. 272 & alibi.

ctrina offendiculo foret ? an non liquet maximos Sanctos eos esse potissimùm qui maximè sperant adventum Regni Dei cum quo etiam regnaturi sunt ? an non evidens est hunc patrem non intelligere nisi imperfectum erga mercedem affectum ? affectus ille quem ut imperfectionem excludit, à gratiâ & Spiritu Sancto oriri non potest. Ergo naturalis est. En *mercenaria proprii interesse appetitio* quam & servat mercenarius & mactat filius perfectus etiam cùm ardentissimè sperat. Idem Doctor alibi dicit triplex hominum genus curru vehi in via legis Domini. *Super comminationem servus sedet, super promissionem mercenarius. Horum uterque trahit currum, alter timore, alter cupiditate, & uterque propriis stimulis impellitur. Solus filius, qui nec timore quatitur, nec illicitur cupiditate, sed spiritu dilectionis agitur, sine labore & læsione vehitur in curru; quicumque enim spiritu Dei aguntur, hi filii sunt Dei.*

Serm. 35. inter parvos.

Denique hic Pater postquàm exhibuit *justum jam robustæ ætatis, Qui nec lacte jam potatur, sed vescitur solido cibo, qui nec parvas parvulorum consolationes captat.* Talem filium declarat non esse mercenarium, quamvis hereditatem sibi summoperè exoptet. Deinde subdit: *Invenitur tamen gradus sublimior & affectus dignior isto, cùm penitùs castificato corde nihil aliud à Deo quærit quàm ipsum Deum.* Ille exclamat, *quid enim mihi est in cœlo, &c.* Neque enim hujus status anima *privati*

Serm. 8. de diversis.

sui

sui amore, *id est* per proprietatem, *suum aliquid*, *non fœlicitatem*, *non gloriam*, *non aliud quicquam desiderat*, *sed tota pergit in Deum*, *unicumque ei ac perfectum desiderium est*, *ut introducat eam Rex in cubiculum suum ut ipsi adhæreat*, *ipso fruatur. Unde & jugiter*, *revelatâ facie*, *quoad potest*, *cœlestis sponsi gloriam speculando in eandem imaginem transformatur de claritate in claritatem*, *tamquàm à Domini Spiritu.*

Meminisse oportet à sancto Bernardo cùm loquitur de *fruitione*, ut anteà ab Augustino intelligi fruitionem non sui studiosam & mercenariam, sed simplicem puri amoris unionem, quâ nos ad Deum totos referimus. Hæc sponsæ transformatio non est nisi perfecta voluntatis unio, *jugis contemplatio revelata facie*, quam sic exprimit, *Jugiter revelatâ facie quoad potest cœlestis sponsi gloriam speculando*, non est accuratè loquendo jugis seu perpetua, atque id expresse asserit sanctus Bernardus, non est intuitus facie ad faciem. Tantùm est contemplatio purior & frequentior contemplatione animarum minùs perfectarum. Hac voce, *quoad potest*, hujusmodi locutiones temperantur.

Non jam *illici cupiditate sed agi amore*? estne non ampliùs sperare? estne essentiale spei motivum rejicere? Hoc motivum rejicere non intendit Bernardus. Ergo non vult rejectum nisi mercenarium motivum, atque humanum desiderium. Adhuc eum audiamus. *Nemo* *Serm. 35. inter parvos.*

con-

De Dilig. Deo. *conducit* (ait idem Pater) *aut esurientem ut comedat, aut sitientem ut bibat, aut certè matrem ut parvulum allactet filium uteri sui.* Sic loquitur ut significet non opus esse perfectis Dei amicis quo ad eum amandum invitentur præmio quod formalis beatitudo est. Dicit *convinci non castè diligere*, qui diligit bonum aliter propter se quàm propter proximum. *Amor*, dicit aliàs idem Doctor, *per se sufficit, is per se placet & propter se, ipse meritum ipse præmium est sibi...... amo quia amo, amo ut amem...... purus amor mercenarius non est. Purus amor de spe vires non sumit*, talis est juxta hunc Patrem *sponsa, quia sponsa est quodcumque est.* Perfecti filii ut vidimus, *nec timore quatiuntur, nec cupiditate aguntur, spiritu dilectionis aguntur, sine labore & læsione.* En exclusiones ad statum maximè absolutæ. Quid igitur cogitabimus de sponsâ quam Sanctus hic Doctor etiam altiùs collocat? *Sponsa in summo stat, quia nequidem de hæreditate cogitat.* Sicut filii maximè liberales tantisper adhuc de ea cogitant. *Amant & filii sed de hæreditate cogitant, quam dum verentur quoquo modo amittere, ipsum à quo expectatur hæreditas, plus reverentur, minùs amant.* Hæc est sponsa quæ dicit, *amo quia amo, amo ut amem*, & ejus amor *se ipso contentus.* Et alibi ut vidimus, *per se sufficit, per se placet, & propter se.* Sperat nihilominùs illa sponsa, sponsi deliciæ. *At de spe vires non sumit.* Cur? quia, inquit Bernardus, *suspectus est mihi amor, cui aliquid adipiscendi*

Serm. 83. in Cant.

di spes suffragari videtur. Attendite cùm hìc loquitur de spe, eum loqui de eâ spe quâ cœlestis hæreditas Dei Filiis promissa expectatur. Spes illa quæ suspectum reddit amorem, & quam Bernardus verbis adeò vehementibus expungit, non potest esse neque spes supernaturalis & à Spiritu Sancto infusa, neque spei motivum quod est nostra beatitudo etiam formalis, neque desiderium quod hoc motivo in nobis excitandum est, neque frequentia actuum spei supernaturalis. Quid ergo adhuc ampliùs à sponsâ quàm à filio amputat? Imperfectionem quæ non potest esse nisi naturalis & mercenarius erga Dei donorum maximum, nempè formalem beatitudinem, affectus. Hic Pater iterum dicit alibi, *timor facit servum, spes mercenarium*, sua lucra sectantes, *caritas filium* qui parentem, *non ipsius quæcumque bona desideret.* Eò reducuntur Patris hujus voces vehementissimæ, & hoc ipsum est totum Libri mei systema.

Serm. in Cant. Ezechiæ.

Albertus Magnus quem audivit sanctus Thomas, hæc habet, *Charitas ad Deum vera & perfecta est quando anima cum omnibus viribus suis ardentér se infundit Deo, nullum commodum transitorium vel æternum quærens in eo, sed solummodò propter bonitatem, anima enim delicata,* inquit, id est amoris sui puritatis æmula, *quasi abominatur amare Deum per modum commodi vel præmii.*

Parad. animæ cap. 1. p. 30. edit. Antverp.

Advertite, ab hoc Auctore sicut à

cæteris gratuiti amoris liberalitatem non tribui nisi perfectissimo amori. Per præmium intelligit mercedem spectatam ut interesse proprium & cum naturali & mercenario affectu. Absit ut unquam dicantur perfecti *abominari* spem Christianam quæ supernaturale est summi boni desiderium, ergo non est nisi mercenarius & imperfectus affectus quem perfecta anima & Dei amore erga seipsam æmula ferre non potest. Hoc ipsum *abominatur*. Hoc ipsum puro amori mactat.

Sanctus Thomas postquàm tres hominum classes distinxit, dicit, *perfectos etiam in charitate proficere*, *sed non esse ad hoc principalem eorum curam*. Quænam est ergo principalis hæc cura? Quid *principaliter* plerumque *intendunt* puræ illæ animæ quæ jam mercenariarum imperfectione non laborant? Hoc, *Ut Deo inhereant & eo fruantur*. Et posteà, *sed jam eorum studium circa hoc maximè versatur*, *ut Deo inhæreant*. Non desinunt nec sibi invigilare, nec beatitudinem sperare, nec optare cælestia quæ eò perducunt dona; verùm hæc amoris unio, mercenariæ appetitionis expers, in quâ omnes distinctæ virtutes placidè exercentur, ordinarius est earum animarum status.

2. 2. q. 24. a. 9.

S. Bonaventura vel Auctor mysticæ Theologiæ quæ in operibus ejus reperitur, asserit *animam illud quod plus dilecto placere decreverit*, *semper in omni actu exercere*, *se adnihilantem*, *eam quærere non*

2. petit.

quæ

quæ sua sunt, sed quæ Dei &c. Quando 2. & 6. *pe-mens ab omnibus aliis recedens*, inquit, *po- tit. cap.* 3. *steà se ipsam dimittens unita est, &c. Tunc parti.* 1. *non aliquod emolumentum temporale deside-rat, non aliqua dona sponsi, scilicet gratiam, virtutem, vel gloriam; sed ipsum qui est to-tius Deiformis emanationis principium, Cap.* 3. *nihil aliud affectans.* En amor quem *exta- part.* 4. *ticum, Deificum & transformantem* post Sanctum Dyonisium nominat, amor si- *Cap.* 3. ne motivo; est enim *absque cogitatione, part.* 2. *sine motu intelligentiæ concomitante.* Facilè intelligitur non velle eum esse amorem penitus cæcum, & motivo vacuum; non vult excludere nisi mercenarios intuitus, & mercenaria naturalis amoris sui desi-deria. Hæc addit. *Libertas illa cognosci non potest nisi ab illis qui ipsam experimentali no-titiâ præsentiunt, ut diabolum non timeat, mortalem hominem nullatenus pertimescat, ut stimulos pœnæ æternæ non sentiat, ut susceptionem mortis amplectendo gaudeat, ut quæ immediatè per veram unitionem Crea-tori proprio se subjecit, in omnibus liberam ipsius promissionem consequatur dicentis in Joanne, si filius Dei vos liberaverit, verè liberi eritis. Tunc enim verè Filius Dei libe-rat quando dexteram amoris ipsam extenden-do porrigit ut ipsi inhæreat omni Creaturâ suppositâ, & nihil sub Deo pœnale amanti in unitivis desideriis dominetur. Et hæc est ratio, quia in loco tuto per infixionem amo-ris se firmiter collocavit, nihil aliud timet extrinsecum nec etiam ipsum, in quo habi-tat, cùm amor familiaris minas illius, quem diligit, facit oblivisci.*

Ille Auctor non vult castum timorem adimere, multò minùs spem virtutem Theologicam extinguere intendit. Multum abest ab excludendo supernaturali desiderio *donorum sponsi*, *gratiæ scilicet*, *virtutis & gloriæ*. Ergo nihil ab iis excludit quàm naturalia & mercenaria desideria.

Dionysius Cartusianus tres posuit gradus fidelium, servorum, amicorum secretorum, & filiorum occultorum: servi, inquit, *peccata diligenter declinant, ac divina præcepta fideliter servant, nondum tamen contemplativi atque interni facti sunt, sed activi, & in activæ vitæ piis sanctisque operibus Deo placere festinant, atque hujuscemodi exercitia magni pendunt & eligunt. Denique secreti amici internâ atque affectuosissimâ Deo adhæsione intenti sunt, & ad spiritualem se gustum transfundentes consilia quoque implere conantur, & contemplativæ actibus vitæ se tradunt. Verumtamen nondum nudi, omninoque simplices effecti sunt, quippè qui necdum proprietatem omnem reliquerunt, neque sibi ipsis mortui sunt, nec à se ipsis prorsus deficiunt: adhuc enim Dei dona, magni pendunt, amant atque desiderant.* En justi mercenarii quos Patres nobis designavêre. En justi proprietarii, seu proprio interesse addicti, ut vocant posteriorum temporum sancti. Iterum Dionysium Cartusianum audiamus. *Occulti filii his utique moriuntur, solique superpulchræ æternæque Divinitati vacantes, nihil præter eam magni pendunt, amant, advertunt aut cupiunt.* Quibus autem moriuntur? Dei donis quæ se-

De laude vitæ solitariæ, a. 10.

cre-

creti amici adhuc desiderant. Sed moriunturne absolutè omni Dei donorum desiderio? Minimè, uni moriuntur, *Dei donorum proprietati* quam secreti amici nondum reliquerunt. Hic auctor addit, *occultos filios in amore comburi, in nihilum redigi & in Deum transformari atque ipsi indissolubiliter unitos videri, in hac transformatione mentis in Deum; mens ipsa à se defluit ac deficit & in ipsam Deitatis abyssum mergi & deprofundari omni sui ac cæterorum proprietate relictâ.* Illa *proprietas* quam relinquit est proprium interesse seu mercenarius affectus. *Liquescit*, inquit, *annihilatur & à se ipsa deperditur.* Inter se & Deum *alteritatem non percipit, quoniam in Deiformem simplicitatem meavit. Ille*, inquit iterum, *qui Deum ex omni fortitudine sua diligit non commodi alicujus intuitu sed nec remunerationis aspectu, vel quia Deus sibi conveniens est, eoque ipse eget, Deum diligit.* Subdit, *quin potiùs propter suam bonitatem sanctitatem ac perfectionem eum amat atque complectitur, & jam non metu pœnarum neque felicitatis obtentû sed propter ipsum nudum boni affectum, desiderium virtutum ac divinitatis ardorem Deo adhæret.* Dicemusne raptum quemdam esse momentaneum quo effluxo anima statim fiat proprii interesse appetens seu mercenaria? Contra, auctor affirmat, obsequium illud esse voluntarium & continuum, *jugiter & delectabiliter paret.*

Lib. 2. de vit. & fin. solit. a. 1.

Qui audit hæc verba in animum sibi induceret hunc sanctum contemplantem voluisse Beatitudinis spem amputare ejusque motivum quod est intuitus ejus *qua-*

tenus nobis conveniens est, eâque egemus. At si quæ sequuntur, inspiciat, facilè animadvertet nihil aliud voluisse, ut nec ego volui, excludere quàm naturalem mercedis amorem qui justos mercenarios seu proprii interesse appetentes constituit; *Denique*, inquit, *neque nos ipsos, nec propriam salutem aut commodum nisi in ordine ad Deum, propter Deum & ob ejus amorem atque honorem amare debemus.* En termini negativi adhibiti non quidem ad exprimendum non excitari voluntatem propriâ objecti bonitate, sed ad solummodò significandum à voluntate non desiderari gradum illius boni, quod objecto inest, nisi quantum in Dei ordine via est conducens ad finem ultimum, nempè Dei gloriam; nam se tantum propter Deum diligens non potest ullum sibi desiderare bonum nisi propter eum. *Gratuita dilectio sola meretur..... naturalis ac imperfecta charitas nihil à Deo gloriæ promeretur.... naturalis perhibetur, quoniam ex naturali inclinatione, qua cuncti beati esse desiderant proficiscitur, & ex informi fide egreditur*; ideoque *non meretur. Itaque & nos & propriam salutem in Deo, ad Deum, & propter Deum amemus.... Ille quidem nos dilexit, nihil à nobis recipere sperans, (bonorum enim nostrorum non eget) sed propter nos ac nostram salutem nos fecit atque refecit, & hoc non propter nostram justitiam, sed suam magnificentissimam bonitatem. Omnia namque propter ipsum operatus est Dominus. Sic quoque dum eum propter ipsius purissimam bonitatem, non pœnarum horrere, nec præmiorum cupidine diligimus, Deiformes efficimur.*

De Vitâ ac fine soli-tarii l. 2. *c.* 13. *edit. coloniæ.*

cimur. Videtis juxta hunc auctorem *proprietatem* seu proprium interesse quod anima relinquit, & quod in occulto filio non amplius reperitur naturalem esse Beatitudinis amorem & ut *Deiformes* simus, nobis Deum esse diligendum supernaturali amore, qui naturalem illum sui amorem in animâ non jam adjunctum habeat: omnes illæ voces non excludunt veram utilitatem, neque illam ad nostrum finem ultimum convenientiam quam in virtutibus quærimus. Eò reducuntur ut mercenaria motiva excludantur & omnia particularium virtutum motiva evehantur perfectione Charitatis quæ illas prævenit, vegetat & imperat.

Imitationis J. C. Auctor, cujus opus tot ab hinc annis fidelium manibus teritur, tanta utilitate & gratiâ, sæpè contra animas *proprietarias* invehitur, sic ait, *hoc desidera ut ab omni proprietate possis expoliari & nudus nudum Jesum sequi, tibi mori & mihi æternaliter vivere.* Videtis sine proprietate desiderari posse Deo æternaliter vivere. Illa proprietas quæ ut imperfectio ab eo rejicitur, non potest esse nisi naturalis nostri ipsorum amor quo ornatui & suavitati quam perfectio virtutum inspirat, & voluptati obtinendi præmii addicimur. Hic Auctor exclamat, *ô quantum potest amor Jesu purus, nullo proprio commodo, vel amore permixtus.* Sic temperatè proprium commodum intelligendum est. Amoris puritas omnem permixtionem excludit. Quænam autem excluditur permixtio?

L. 3. c. 37.

L. 2. c. 11.

 mixtio?

mixtio? an amoris spei supernaturalis cum amore charitatis? nullatenùs certè, uterque amor in quolibet statu necessarius est, uterque supernaturalis est, & à Spiritu Sancto infusus. Hæc admixtio tantum abest ut amoris puritatem inficiat, ut contra cuilibet amoris statui in hac vita sit essentialis. Quænam ergo illa est proprii commodi admixtio quam excludit amoris puritas? est *amor sui*, atque ut id repetam ille sui amor estne charitatis amor quo proximum & nosmetipsos diligimus? minimè: talis enim amor nedum excludatur, universæ spirituali vitæ essentialis est. Potestne ille nostri amor qui mercedem exquirit, qui nobis amputandus est ut mercenarius, dici supernaturalis? nullo modo; non enim gratia nos mercenarios efficit, nec Spiritus Sanctus mercenariæ appetitionis auctor est. *Proprietas* igitur non est Dei donum, sed naturalis nostri ipsorum amor donum nobis, ut proprium, vindicat. *Hic sui ipsius amor* qui est *proprium interesse* seu mercenaria appetitio quique puro amori admixtus ejus puritatem obscurat, non potest alius esse quàm naturalis nostri ipsorum amor qui nos donis spiritualibus addictos facit. En illud interesse quò animæ efficiuntur *proprietariæ* & cui ad perfectionem omninò renuntiandum est. Qui caret hoc
L. 1. c. 24. interesse seu naturali & deliberato sui amore, *nec mortem*, *nec supplicium*, *nec judicium nec infernum metuit* eo metu qui à nullô aliô quàm à naturâ oritur. Auctor miram quoque hanc orationem ad

Deum fundit, *amem te plusquam me, nec me nisi propter te.* En eadem præcisè doctrina quam apud Augustinum vidimus, *& nos in ipso tamen propter ipsum.* Notate auctorem velle quidem se amare sed tantummodò propter Deum. Ergo amor sui quo *proprium interesse* constituitur, non est juxta ipsum, amor sui propter Deum. Ergo amor ille naturalis est, atque de hoc ipso imperfecto amore hæc dicit, *Amor seipsum nunquam quærit, ubi enim seipsum aliquis quærit ab amore cadit.* Denique idem auctor adnotat, *aliquorum desideria ad cœlestia flagrare, & tamen à tentatione carnalis affectus liberos non esse, idcircò nec omnia purè prò honore Dei agunt, quod tam desideranter ab eo petunt. Tale est*, inquit, *tuum sæpè desiderium.... non enim est hoc purum & perfectum quod propria commoditate est infectum.* En hîc admiscentur natura & gratia non quidem in iisdem actibus sed in animarum statu junctis actibus. Hoc ipsum justorum mercenariorum imperfectionem efficit.

L. 3. c. 5.

L. 3. c. 49.

Audite plures alios sanctos contemplantes, Hugo à S. Victore zelo adeò ardenti invectus in *insensatos* illos qui timebant ne optata salute mercenarii forent, sic loquutus est, *dilige te, quod diligeris ab illo.* En Dei beneplacitum quod est omnium desideriorum quibus nobis aliquid optamus fundamentum. Addit, *Dilige dona illius quod data sunt ab illo.* Affirmat *Moysem & Apostolum prætulisse Dei gloriam saluti suæ: maluerunt Dei gloriam magnificari*

L. 2. de Sacr. c. 8.

In instr. Monast. de arrhâ animæ tom. 2. p. 145. edit Mogontiæ.

D 5

In Epist. ad Rom. 9. 232. tom. 2 *cari in tot salvatis quàm diminui in uno salvato.*

Richardus à Sancto Victore exhibens varios amoris gradus ex his tertium designat cujus *Tyrannis* eò usque progreditur ut intolerabile efficiat quidquid non conducit in unum desiderii sui finem. *Animus in hoc statu sui ipsius oblitus, nescit seipsum, totusque transit in Deum suum.* Qui ad hunc tertium gradum amoris profecerunt, *nihil jam propriâ voluntate agunt.* En proprietatis exclusio. *Illæ animæ decoquuntur sicut metallum divino igne liquefactum.* Non jam inest illis propria forma, nec consistentia propria; tunc omnibus *omnia fiunt*, instar Apostoli, amor *quasi in amentiam vertitur, nec sinit animum in sua æmulatione modum tenere.* Nonne *summæ amentiæ* videtur esse *veram vitam repellere*, optando ut Paulus anathema esse & ut Moyses de libro deleri? *veram vitam repellere* nihil aliud significat quàm cessationem desideriorum *propriæ voluntatis* quoad vitam æternam.

De grad. violent. Carit. grad. 3. & 4.

P. 125. edit. Poveti. Suso à Bellarmino laudatus dicit animas eminentissimi gradus, quem nonam rupem nuncupat, *seipsas offerre Deo quidquid cum eis in tempore & æternitate facere, visum illi fuerit*, & nihil jam velle *cum proprietate* agere.

p. 272. Harphius cujus opera correcta & impressa Romæ fuerunt, referente Bellarmino, dicit, *perfecti hominis charitatem nihil amplecti nisi divinum beneplacitum, paratam in tempore & æternitate sustinere omnem*

nem jacturam propter Deum sine omni cordis retractatione; ait, *hunc amorem esse nudum*, p. 604.
quietum & otiosum, *quia ab omnibus intermediis se denudat*.

Rusbrokius dicit, *in divinâ libertate* P. 27.
spiritum hominis supra suam ipsius naturam *specul.salu-*
per amorem sublevatum esse supra metum *tis.*
mortis, *inferni*, *Purgatorii*, *& ultra molestias omnes quæ corpori vel animæ in tempore vel æternitate accidere queant*.

Hîc auctor eò usque progreditur ut dicat *animam amorem jam nolle ut Deum secum agere permittat*. Hæc verba strictè sumpta Christianam pietatem extinguerent. Sed hic auctor tantùm intendit anteponere *passivum amorem activo*, id est amorem purum, placidum, & gratuitum amori sollicito in quo naturalis & mercenarius affectus in animâ cum supernaturalibus virtutum actibus conjungitur.
Gerson qui viam Mysticam ita defendit *Gers. de*
ut asseruerit *eos*, *qui hujus vitæ inexperti* *Theo.Myst*
sunt, *non posse ad ejus cognitionem magis dedu-* *part. 1. con-*
ci quàm cœci ad cognitionem respectu colorum, *sid. 4. & 5.*
offensus tamen fuit Rusbrokii dictis, sed
Dyonisius Cartusianus Rusbrokium de- *De script.*
fendit, & Bellarminus hîc annotat, *dicta* *Ecclesiast.*
eorum qui scribunt de Mysticâ Theologiâ, *ab aliis reprehendi*, *ab aliis laudari*, *quia non eodem modo ab omnibus accipiuntur*. Taulerus vir ille Apostolicus in Germaniâ, sicut Rusbrokius locutus est de perfectione quâ quis nequidem Dei amori addictus est, quia tunc inquit, *magis est passio Dei quàm actio*: deinde sic loquitur, *licèt*

vitam æternam appetere sit concessum, quo tamen obedientia purius pro Dei exhibetur gloriâ, eo melior atque suavior est. Purè namque ad Dei gloriam obedire, non servorum aut mercenariorum, sed filiorum est quibus Institut. c.13.p.713 *nimirum ipse Patris honor quâlibet mercede dulcius sapit.* Ekius, referente Bellarmino, Taulerum *ut suspectum circa fidem* De script. Ecclesiast. *contempsit, sed Blosius egregiè hunc deffendit.*

Blosius Sanctus ille & Illustris in hac Diœcesi Abbas, Taulerum ut suum Ma- Instit. c. 1. gistrum secutus est: *Isti*, inquit, *singulares Dei amici ac filii jucundâ, tranquillâque mentis libertate gaudent, elevati supra omnes curas, supra omnem perturbationem, supra metum mortis, Purgatorii, Inferni & omnium quæ animæ vel corpori in tempore vel æternitate accidere possunt.* Opera Blosii quæ hanc doctrinam de amore puro & contemplativo indesinenter inculcant, celeberrimarum Theologiæ Facultatum approbatione confirmata sunt.

Bellarminus Doctus ille & pius Cardinalis omnes illos Auctores approbat. Credemusne eos voluisse positam perfectionem in portentosâ indifferentiâ quantum ad æternum amorem Dei qui noster est essentialis finis? credemusne eos voluisse extinctam in animis spem salutis supernaturalem? absit ut has illis blasphemias imputemus. Unum intenderunt naturale & mercenarium æternorum bonorum amputare desiderium: aliunde Sancti Authores illi omnium maximè studio

ardentiſſimo falſorum contemplantium illuſiones contudêre.

Gregorius Lopez admirandus novi orbis contemplator hauſerat Rusbrokii & Tauleri doctrinam de puro amore à nobis ſupra laudatam. *Anima*, inquiebat, *jam voluntate* caret. *Quidquid ad Dei honorem & gloriam pertinet, conſiderat, quaſi Deus ipſe foret, non eâ conſiderans ut extranea.* Nempè expertus erat quod Taulerus & Rusbrokius *de uniformitate, Deificatione*, & perfectæ animæ unione ſcripſerunt. *Vitâ Gregorii. Lopez autore Loza.*

Legimus hoc de optando cœlo placitum in Balthazaris Alvarez, ſanctæ Thereſiæ Confeſſoris vitâ. *Probi ſimus, Deum, ut decet, colamus, cætera abſque ſollicitudine Deo permittamus; infinitè enim & bonus & juſtus eſt*, ſubdit, *cœlum petere ex naturali amore oriri poteſt.* Videtis ab eo non rejici niſi deſideria quæ ex naturali noſtri ipſorum amore naſcuntur. Alia rejicere & de ſalute curare nolle citra impietatem non poſſet. *VitâBalth. Alvarez. autore. du Pont.*

Beatus Joannes à Cruce loquens de Deo dicebat, *quamvis anima nullam inde perciperet delectationem, eum tamen laudaret quia ipſe eſt... hæc eſt laus gratiarum actionis, ob id unum quod Deus ſit, quod longè vehementius ac delectabilius eſt..... qui puro Dei amore operatur, quamvis Deum lateret, non tamen deſineret idem Deo obſequium eadem lætitiâ, eâdem amoris puritate præſtare.* Intenditne Sanctus ille vir ſpe deſiſtendum eſſe? certè nequaquam. Sed vult à perfectâ charitate ſpem præveniri & imperari, nec ullum plerumque *Viva flam. cant. 3. editio. de Chevalier.*

in animâ relinqui naturalem & mercenarium erga formalem beatitudinem affectum.

Avila dictus Andalusiæ Apostolus qui impugnavit illuminatos, fanaticum, execrandum & pestilens hominum genus, in ejus Patriâ exortum, *vult perfectam animam continuo teneri desiderio, ut Deus in ea glorificetur quemadmodum glorificatur in se ipso.* Subdit, *hoc uno amore planissimè animam esse contentam..... hoc amore homo sibi subtrahitur & transformatur.* Vult hic Auctor, *omnes illius hominis actiones, exercitia, orationes nihil spectare præter Deum & unam ejus bonitatem mercede ab eo non expectatâ.* Addit *licitum esse aliquando mercedem intueri ut excitemur, non autem ut eam velut nostrum finem aspiciamus. Quod si Deus nobis haud impertitus sit perfectum amorem quo duce per hanc viam incedamus, in hoc altero minus perfecto amore perseverandum est.* Vultne spem existimari imperfectionem ad quam velut ad vile aliquid quod semper nos manet recurramus? Nequaquam; sed vult à charitate spem præveniri, animari, imperari & animæ relinqui solatium naturalis & mercenarii affectus à spe supernaturali longè diversi, cùm anima infirmior est ut hac sensibili suavitate privetur.

L. 3. Epist. 13. p. 159.

Cardinalis Bona, cujus memoria instar boni odoris in universâ Ecclesiâ diffusi etiamnum viget, sic Deum alloquitur: *ô ignis increate quando me totum incremabis flammâ ardentissimâ amoris tui! quando peremptâ in me omni proprietate totus tuus ero: nolo te*

Via comp. c. 13.

te sequi per viam consolationum & delectationum, sed veri & puri amoris. Te solum volo: te solum desidero: nihil mihi extra te..... si quid meum dico, si me ipsum nomino te solum intelligo, qui solus meus es, & omnis essentia mea in te est. Nolo id quod egreditur à te sed te ipsum solum. Malo Domine ex voluntate tuâ acerbissimas Inferni pœnas sine fine tolerare, quàm sine te gaudiis perfrui sempiternis. Si scirem Deus meus me fore annihilandum adhuc tibi omni studio servirem. Non enim tibi servio propter me, sed propter te. O quantum gaudeo quod Deus sis summè bonus & perfectus &c.... amo te purè propter teipsum, & gaudeo de bonis tuis ob hanc solam causam quia bona tua sunt. Opto potius cunctos inferni cruciatus tolerare quàm justitiam tuam violare, iram tuam Domine portabo, quoniam peccavi tibi. Quod si bona suscepi de manu tuâ, quare mala non sustinebo? Si vis Domine omnia mala pœnæ libenter patiar pro te sine ulla consolatione. Omnia volo, nihil volo. Sanctus ille vir vult omnia principio gratiæ quæ facit ut spem supernaturalem exerceamus, nihil autem naturali sui ipsius amore qui mercenariam proprii commodi appetitionem parit. *Nihil mihi extra te.*

c. 13. p. 160.

Via Compendii c. 19. p. 286.

Eadem mente pius Cardinalis Berullus vult interiorem abnegationem extendi ad ea quæ vitæ spiritus necessaria sunt, dicit *eam adjungendam esse desideriis quibus eam exerceri minus verisimile esset.* Primum, *quod modo supra dicto purgandum est æternæ gloriæ desiderium cùm dilata est, multò pluris æstimantibus nobis divinam voluntatem quàm*

De abnegatione. p. 662.

ean-

eandem gloriam, quamvis Deo beneplacitum esset eam nobis aut nondum, aut nunquam impertiri citra ullum peccatum à nobis, eligentibus potiùs quiescere & delectari hac Dei voluntate quàm ipsâ gloriâ.

Vitâ.c.15. p. 36. Beata Angela de Folignio se in malitiam esse demersam opinata, nihil in se nisi corruptionem & hypocrisim intuebatur. *Mortem appellabat* & de inferis locuta Deum sic alloquebatur, *accelera & cum semel me deserueris, perfice, & me in hanc voraginem immerge.*

Vitâ.c.38. *O amor*, exclamabat sancta Catharina Genuensis, *nihil volo nisi te unum, & eo quo volueris modo..... nullam in hoc desiderii scintillam intervenire cupio... nec quantum ad cœlum, nec quantum ad ullam rem creatam.* Desiderium, inquiebat, *aliqua perfectione caret.* Amoris puritas non rejicit spem quâ salvi sumus, nec ideò supernaturale Cœli desiderium, etiam quatenus est beatitudo creata: speranda enim nobis est ea beatitudo, quam Deus nobis promisit & ad quam nos invitat. Quænam ergo sunt ea quæ purus amor rejicit *cœli desideria?* Ea sunt quæ ex naturali nostri ipsorum affectu nascuntur. Spes supernaturalis quâ cœlum optatur, hanc imperfectionem non complectitur, rejectâ atque mactatâ à purissimo amore mercenariâ proprii commodi appetitione quantum ad cœlum, spes non evertitur. Mercenariâ proprii commodi appetitione sic expositâ, facilè, Carissimi fratres, perspicietis eâ quæ Catharina Genuensis

exprimit vocibus quæ offenderent nisi præcisùs earum sensùs intelligeretur. *In me ipsâ dico, hoc meum, ego, Deus est. Nihil præter Deum meum novi... nescio quid ego sim, quid sit meum, quid suavitas, bonum, fortitudo, constantia, quid ipsa etiam beatitudo. neque jam possum ad rem ullam sive cœli, sive terræ me convertere, & licet quædam verba specie tenus humilia & spiritualia proferam, nihil tamen eorum in me ipsâ aut scio aut percipio.* Alibi dicit, *amor me sic reprehendebat. Volo in te oculos claudas, ita ut nihil me videas operantem in te ut in te. Sed volo sis mortua, omnisque intuitus quamlibet perfectus omninò in te remaneat extinctus. Neque volo quicquam egeris in quo tu ipsa esse possis.* Manifestum est illud extinctum, *ego*, esse *ego* humanum, esse hìc illud (*ego*) quod se naturali amore prosequitur, quod mercenariam appetitionem constituit. Illud, *ego*, principium est imperfectum, quum quis non jam agit nisi per gratiam; nihil jam illi *ego* reliquit. Neque bona vel maximè optabilia hoc naturali & imperfecto principio jam exoptat. Salutem enixiùs quàm anteà desiderat, sed plerumque non jam eam desiderat mercenario & naturali desiderio, quod illud, *ego*, inspirat.

C. 14.

Cap. 41.

Vivo ego jam non ego.

Sancta Theresia de animabus quæ in sextâ suæ arcis mansione versantur loquens, *affirmat eas cupere ut Dominus animadverteret se ab illis mercedis motivo non coli.* Arnaldi Andillii versio hæc habet. *Cupiunt ut Deus noverit eas in tantum alienas esse à proprio interesse in eo colendo, ut de glo-*

C. 9.

ria

ria sibi in altera vitâ repositâ nequidem cogitent, ad sese in eo cultu excitandas. Intelligitne sancta Virgo eas animas cupere ut Deus agnosceret ab illis rejici *spem vivam in qua nos regeneravit*, neque spei motivo quod summum est nostrum bonum ad quos promissis invitamur, eas unquam moveri? Sancta hæc cujus *cælestem doctrinam* tam magnificis laudibus effert Ecclesia, multum ab hac impietate abhorrebat. Ergo in iis verbis merces pro objecto mercenarii & naturalis affectus accipitur. Eo sensu verè dicuntur illæ animæ mercenario mercedis motivo Deo non servire. Subdit Theresia, *Illæ animæ non jam cogitant de gloriâ qua donandæ sunt, ut de motivo quo roborandæ sint & in Dei obsequio reficiendæ, sed tantum de uno explendo amore cujus natura est mille modis perpetuò operari. Si posset anima artes exquireret quibus se ipsam in hoc amore consumeret, si ad majorem Dei gloriam necesse esset ut in æternum extincta remaneret, libentissimè huic consentiret.* Præterea hæc de animabus septimæ mensio-

C. 3. nis subjungit. *Primus spiritualis conjugii effectus est sui oblivio, ita ut anima in hoc statu sibi videatur se jam non existere, quia tota sic existit ut se jam haud noverit. Non jam reputat utrum sibi futurum sit cælum, vita, gloria, quoniam tota de Deo occupatur. Tales homines mori non optant, sed contra multos annos vivere, maximo ferendo labores, modò hinc Dominus tantisper glorificetur.* Cùm dicit gloriæ motivo eas animas non jam excitari, eâ mente id dicit qua apud sanctum

ctum Bernardum vidimus, *purum amorem de spe vires non sumere.* His vocibus adeò vehementibus duplex verissimus inest sensus. Primus est eas animas ut supra notavi, nullo jam mercenario & naturali quoad formalem beatitudinem affectu moveri: alter est, in iis plerumque charitatem non jam supernaturalibus spei actibus præveniri & præparari, sed contra in hoc vitæ perfectæ statu spem supernaturalem à charitate præveniri, animari, ejusque spei actus imperari, ita anima Deum ob summam ejus perfectionem eodem amore diligere cuperet, licet nulla sibi beatitudo speranda foret. Illud, *nunquam*, quo sancta Virgo usa est, accuratè loquendo nimium esset. At non significat *nisi habitualem nec immutabilem* gratuiti amoris statum qualem in meo Libro retuli.

Inter tot sanctos Doctores, hîc sanctas Virgines citare non dubitavi, quia cum perpensis earum Scriptis Ecclesia eas in Sanctorum albo recensuit, nihil dubii reliquit in præstantissimis earum de vitâ interiore placitis.

Rodriguez tantâ reverentiâ habitus, tantâque utilitate lectus à fidelibus, dicit nos *non solum quoad gratiæ, sed etiam quoad gloriæ dona divinæ voluntati esse conformandos. Verus Dei servus*, inquit, *se ipsum omni mercenariâ appetitione exuere debet.* Mercenariæ appetitionis quantum *ad gratiæ bona* abjectio, est proprietatis, quantum ad virtutes abjectio, mercenariæ appeti- *De confor- mat. vol. Dei. c. 31.*

tionis

tionis quantum *ad gloriæ bona* abjectio, est proprietatis quantum ad beatitudinem formalem abjectio. Omnem ab eâ mercenariam appetitionem absolutè excludit. Sed multum abest ut ab eâ excludat spem aut ejus motivum quod summum est nobis bonum. Ergo *mercenariæ appetitionis abjectio* seu absolutum hujus sacrificium non destruit, imò perficit hanc virtutem. Eumdem Rodriguez adhuc audiamus. *Impleta Dei voluntate magis quàm propria felicitate delectatur. Consummatæ perfectionis est*, inquit quidam Sanctus, *proprium commodum nullo modo exquirere, neque in modicis rebus, neque in magnis, neque in temporalibus, neque in æternis.* Quippe *si proprium commodum* seu mercenarius affectus imperfectio est, multo majore studio à summo bono quàm à bonis inferioribus excludendus est. *Hæc perfectio*, inquit idem Auctor, *emicuit in summis aliquot Sanctis velut in Moyse & in Paulo, qui Zelo salutis animarum & majore Dei gloria rapiebantur ut hac in re sui ipsorum obliti propriam salutem non curarent.* Hic loquendi modus, Carissimi fratres, meos immensùm quantum superat. Rodriguez longè abest ut velit nobis cessandum esse ab optandâ nostrâ beatitudine etiam formali, sic enim cessaremus ab optandis Dei donis quæ non ob aliud nobis pollicitus est, nisi ut ad ea desideranda sic invitaret. Vult solùm nos de iis *non curare* naturali & mercedario affectu, seu *anxia* proprii commodi appetitione.

S. Franciscus Salesius dicit, *simplicitatem nihil aliud esse quàm charitatis actum purum & simplicem cujus finis unus*, sola est divini amoris acquisitio... *ita ut anima nunquam pati possit admixtam ullam mercenariam proprii commodi appetitionem, aliter jam non esset simplicitas*. Juxta Salesium simplicitas status est ad quem designandum adhibet vocem hanc, *nunquam*, quem proinde saltem ut consuetum & habitualem ad omnem vitam considerat. In hoc statu omnem excludit *admixtam mercenariam appetitionem*, qua in re secundùm eum sita est *simplicitas*, seu amoris puritas. Certè in hoc statu fit absolutum *mercenariæ appetitionis sacrificium*, *nunquam enim anima admixtam ullam appetitionem ferre potest*. Ergo *mercenaria hæc appetitio* non est objectiva beatitudo, seu Deus ipse, nec formalis; nunquam enim licitum est cessare ab eâ optandâ & sperandâ quatenus maximum Dei donum quod ab eo promittitur, atque ita divino amori unitur ut ab eo sejungi non possit. *Illa proprii commodi appetitio* quam juxta hunc Sanctum *adiunctam anima ferre iam nequit*, tantum abest ut sit spei essentiale objectum ut contra sit imperfectio quæ ex naturali principio oritur & in anima sperante diffunditur. Adeoque naturalis est imperfectio ut anima ad uni gratiæ impulsui parendum attenta, nullo modo auditâ naturâ, eam vel *tantisper adjunctâ ferre non possit. Animæ*, pergit idem Salesius, *nullum est aliud motivum quo acquirat, aut in-*

12. *colloq. de simp. p.* 187.

p. 188.

p. 189. *incitetur ad hujus amoris inquisitionem præter ipsius finem; aliàs non foret perfectè simplex; non enim ferre potest alium intuitum licet perfectissimum præter purum Dei amorem quem unicè intendit.* Credemusne Salesium toties ac tam absolutè excludendo omnem *alium intuitum quamlibet perfectum præter purum Dei amorem*, voluisse velut imperfectum rejicere beatitudinis motivum quod Christianæ spei essentiale est? dicemusne eum velle animam quo perficiatur non posse unquam ferre *adjunctum ullum salutis suæ motivum*, & spei actum eidem animæ videri amore indignum? Sanctus Præsul seipsum explicat his verbis: *Non sequimur hæc motiva simpliciter ut pia, sed ut accepta, placita, amata, dilecta Deo.... Non dicimus nos Lug-*
Amor Dei l. 11. c. 14. p. 710. *dunum contendere sed Parisios, cum Lugdunum non imus nisi ut Parisios pergamus.* Non loquitur de proprio spei motivo, ipsum supponit, & multum abest ut illud excludat cum à Deo imperetur, sed eo ut par est, supposito, non loquitur nisi de charitatis motivo, quia in hoc statu plerumque non speratur, nisi spe quæ à
Am. Dei l. 10. c. 5. p. 517. charitate imperatur. Quum magnus hîc Sanctus dicit, *Generosam amatricem nescire sui sponsi paradisum, sed Paradisi sponsum diligere & nobis conandum ut nihil quæ-*
Amor Dei l. 9. c. 10. *ramus in Deo nisi ejus pulchritudinis amorem, non autem suavitatem quæ in ejus amoris pulchritudine reperitur*; non credendum est eum velle exclusum quodlibet desiderium beatitudinis formalis quam

schola

ſchola creatum aliquid & à Deo diſtinctum vocat. Saleſius non vult excluſum niſi naturalem & mercenarium amorem. Vult certè nos moveri omni hujus objecti bonitate quam in eo Deus poſuit, & à nobis ſupernaturali noſtri ipſorum amore optari: in eo ſenſu non ſolùm *Paradiſi ſponſus amandus; ſed etiam ſponſi Paradiſus. Ita non ſolùm amanda ejus pulchritudido, ſed etiam ſuavitas quæ in amoris pulchritudine reperitur.* Non ab objecto quatenus nobis bonum eſt deſiderium excludit, ipſum imperfecti & naturalis amoris principium præcisè excluditur. Obiter animadvertite, cariſſimi Fratres, ſanctum hunc Præſulem non dubitaſſe hanc vocem, *motivum*, uſurpare, ut ego ad ejus exemplum feci, ad amoris principium, quo movetur anima, exprimendum. Non excludit realem multiplicitatem motivorum ſubordinatorum in exercitio diſtinctarum virtutum, ſed univerſa hæc motiva ſpectat ut coadunata in uno principio charitatis quæ virtutes omnes prævenit, animat, imperat. Qua propter idem Saleſius hæc dicit, *Anima cui perfecta ſimplicitas ineſt, uno Dei amore ardet, atque in hoc amore unum*, intendit in ſinu patris æterni recumbere. Illa quies, juxta hunc Sanctum, non eſt niſi pax puri amoris, quippè ſecundùm eum, *Paradiſus non eſt amabilior vitæ hujus ærumnis, ſi divinum beneplacitum perinde illic atque hic occurrat.* Tota igitur animæ ſimplicis intentio eſt ut puro amore uniatur dilecto. Eritne hæc

Coll. 12. *p.* 102.

Amor Dei. l. 9. *c.* 4. *p.* 483.

animi affectio in solis transeuntibus actibus? contra, habitualis est. Non tantùm, inquit, *in oratione sed in universâ agendi ratione debent illæ animæ absque variatione in spiritu simplicitatis incedere.*

Colloq. 12. p. 102.

Sancti hujus scripta passim à perfectarum animarum statu proprii interesse appetitionem & mercenarium motivum expressè excludunt. Nullum est medium. Oportet aut impiam desperationem docuerit in his libris quos à tot annis veneratur Ecclesia, *si proprium interesse* salus est, & si *mercenarium motivum* est spei motivum, aut per *proprii interesse* appetitionem intellexerit naturalem & mercenarium affectum, quam, dum perficimur, mactamus.

p. 57. Dixi, *omnes* Sancti *hujus voces summatim significare nullum superesse proprium & mercenarium desiderium nec quantum ad meritum, nec quantum ad perfectionem, nec quantum ad æternam beatitudinem.* Hinc manifestum est hoc uno sensu à me circumscripta esse cætera hujus Præsulis loca quæ laudavi. Super est ut sciamus utrum magnus hic sanctus perfectionem sitam esse voluerit in proprii circa res illas interesse abjectione. Ad hoc factum dilucidandum ipsissima ejus verba super his tribus capitibus mihi tantùm referenda sunt.

Coll. 16. edit. Lugd. apud Petrum Bally an. 1628. dicat. Episc. Bellicensi.

1. Quantum ad meritum hæc habet. *Non est spectandum ad meritum. Hoc mihi non placet velle semper attendere ubinam sit meritum; Virgines enim Sanctæ Mariæ*

hoc spectare non debent, sed omnia sua agere ad majorem Dei gloriam, si quod fieri nequit, Deo citra meritum servire possemus, id optandum esset. Is certè multum abest à mercenariâ proprii commodi quantum ad meritum appetitione; qui ita est affectus ut si posset illi renuntiaret, & qui eò usque progreditur ut summâ lætitia imaginetur casus vel maximè impossibiles in quibus citra meritum puro amore Deo servire possit.

2. Quantum ad perfectionem hæc dicit: *Si fieri posset ut Deo æquè placeremus imperfecti ac perfecti optandum nobis esset perfectione carere, ut hoc pacto sanctissimam humilitatem aleremus.* Idem sanctus aliàs ait, *Felices qui ipso virtutum desiderio & earum acquirendarum curâ sese exuunt, eas tantum optantes ad eum modum quo æterna sapientia illas iis communicabit, illosque ad earum acquisitionem applicabit.* Colloq. 18. p. 150. edit. Paris. Opusc. tract. 8. edit. Leonardi Paris.

3. Quantum ad Beatitudinem hæc verba jam vidimus. *Paradisus non amabilior est vitæ hujus ærumnis, si divinum beneplacitum hic perindè sit atque illic*: præterea dicit, *Se antepositurum inferos cum Dei voluntate Paradiso à voluntate Dei sejuncto: etiam*, inquit, *præponeret inferos Paradiso, si nosset in illo tantillum plus quàm in hoc inesse divini beneplaciti, ita ut si imaginando impossibilia, sciret damnationem suam tantillum Deo gratiorem sua salute, salute missa, ad damnationem decurreret*: & alibi, *vitæ æternæ desiderium bonum est, at nihil desiderandum nisi Dei voluntas.* Hic ulti- Amor Dei l. 9. c. 4. Colloq. 18. edit. Lugd. p. 424.

ultimus locus pluribus aliis similis & qui de merito loquitur in Parisiensi editione non leguntur; sed in Lugdunensi occurrunt. Quæ in his tribus capitibus vult excludere desideria, non sunt supernaturalia quæ in spei exercitio à Spiritu Sancto inspirantur. Ut id repetam non agitur nisi de amputando naturali amore quo mercenaria appetitio constituitur. Id dilucidè ostendit locus de perfectione à me laudatus; in eo enim dicit hic Sanctus. *Si perfectionem inquieto cupis desiderio, quis non animadvertit id oriri ex proprio amore qui nollet in nobis imperfectionem videri.*

Colloq. 18. p. 150.

Quolibet conatu verba Sancti hujus Præsulis contorqueantur, nunquam efficietur ut Lectori ad Libri aperturam non occurrant loca luculenta quibus Auctor exprimit purum hunc & æmulum amorem, *hunc*, ut cum eo loquar, *zelotypum amorem qui nullam unquam mercenariam appetitionem adjunctam ferre potest.* Multò minùs etiam eò devenietur, ut indirectè labefactetur illud spiritualitatis genus quo sanctus tot animas ad perfectionem evexit. Simul erat accuratus Theologus, illusioni cuilibet oppositus, subtilium cordis humani motuum perspicacissimus, in viis Dei versatissimus, plenus gratiâ & suavitate qua ad eminentissimam perfectionem animas mirâ mansuetudine deducebat.

Mater de Chantalio quam dirigebat sic erat affecta. *Pater Binetus è Societate Jesu de ea ad Matrem de Bellomonte hæc referebat.*

bat. Matri de Chantalio quantum ad proprii interesse appetitionem amor ita clausit oculos, ut de eâ, nec amorem, nec spem jam intueatur; quamvis hanc virtutem in eminenti gradu obtineat. Sed cum eam interrogavi ut intimum ejus animum tantisper perspicerem, dixit, *cum gratia & gloria in Deo reperiantur, in Domino sperans, omnia spero, licet non cogitem nisi de ipso. Quod si gloria & felicitas à Deo sejungi possent, ne uno quidem gradu ad eas obtinendas progrederer. Cum ad eum unum tendam: hæc amoris puritas*; addidit pius ille Pater, *me penitùs rapuit.* Vitâ Matris de Chantal. 2. parte c. 13. p. 249.

Ab eâ quæsitum est, *utrum vitæ æternæ bona & gaudia speraret*, *retulit in altissimo humilitatis sensu; scio hæc in salvatoris meritis speranda, sed illuc spes mea non vertitur: nihil omnino optare & sperare volo quàm ut Deus sanctissimam suam in me voluntatem impleat & in æternum glorificetur.* Hîc agitur de distinctâ à Deo Beatitudine, quam formalem schola vocat. Hanc non optabat nisi secundùm Concilii Tridentini Catechismi placitum, spe in amore fundatâ, & quia *placuit Deo ut in hanc fœlicitatis nostræ spem ingrederemur.* Perfectam hanc animam scrupulus incessit, quod in animi affectione tam simplici versaretur, atque Salesium multoties consuluit, *An talis anima in Deo tota requiescere non deberet projectâ in Deum curâ omnium eorum quæ tam interiùs quàm exteriùs ad eam pertinent sine attentione, electione, consilio ullo nisi ut in eâ, ex eâ, per eam suam sanctissimam voluntatem exequatur. Sancti* responsum 3. Parte p. 392.

hoc fuit, *propitius tibi sit Deus, filia carissima. Infanti quem in ulnis gestat Mater, nihil agendum est nisi ut se totum Matri permittat & ejus cervicibus adhæreat.* Alibi eidem dicit: *hâc viâ ne unquam divertaris.* Absit ut hîc agatur de veris spei supernaturalibus actibus supprimendis. Nihil erat amputandum præter anxietatem naturalis & mercenarii erga formalem beatitudinem affectus. Hac ductus puri amoris suavitate Dominus de Renty cujus nobilitate pia exempla suffulta tantæ sunt utilitatis, sic olim loquebatur. *Nec Diabolum nec inferos timeo. Neque de Cœlo, neque de Terrâ cogito sed de implendâ Dei voluntate*: & alibi, *tantopere adoro Dei voluntatem in quocumque, hanc mihi designare illi visum sit, ut inferi mihi forent Paradisus si inferos ferre mihi juberet. Mortuus erat*, inquit vitæ ejus auctor, *optimis quibusque rebus, virtutibus & perfectioni quam nec optabat, nec exquirebat nisi animo ab omnibus soluto & annihilato.* Sed qua in re hæc animi annihilatio sita erat? id explicat: *Sui amor ita timet ne spolietur ut nihil ipsius intersit cui innitatur modo, stare & in parvo jure proprietatis tutari se possit; itaque in id perpetuò incumbendum nobis est ut quælibet extinguamus desideria, vel ea ipsa quæ ad virtutes tendere videntur.* Patet eum nolle animam exuere nisi naturali erga perfectionem & virtutes affectu, quo *proprietas*, seu mercenaria appetitio constituitur.

Vitâ Dom. de Renty p. 313. *p. 387.* *p. 390.*

Adhuc videre est Catechismum & vitæ

Spi-

Spiritualis fundamenta à Patre Surino conſcripta, & ambo à Reverend. Epiſcopo Meldenſi approbata. Horum Librorum primus loquitur ut Sancta Catharina Genuenſis. *Homo dicit naturaliter, Ego, ego, per ſuam corruptionem; cum autem ejus fundus ſupernaturaliter reparatus eſt, ait in ſuo centro, Deus, Deus, per eam quæ fit ex ſe in Deum transformationem.... Ipſa etiam bona deſideria anima amputat exceptis particularibus deſideriis quæ inſpirat illi Deus circa ea quæ ſunt divinæ voluntatis.... Cum Deo viſum eſt ut anima quid faciat placidum illi imprimit deſiderium quod ſanctæ indifferentiæ non officit.* Semper memineritis oportet impreſſa hæc deſideria non oriri ex inſolitâ inſpiratione, ſed ex unâ gratiæ ſuavitate juſtis omnibus communi: alibi dicit, *Anima continuò progreditur omnia deſerendo, ita ut ſui ipſius obliviſcatur, vitæ, ſanitatis, famæ, gloriæ, temporis, æternitatis. Hoc fit cum homo ſe totum abnegavit in omnibus ſuis commodis humanis & divinis? noſtra æternitas & commoda divina quæ obliviſcimur*, & quorum ratione *nos ipſos abnegamus*, non ſunt ipſa ſalus, cum ejus obliviſci impium eſſet. Ergo juxta hunc auctorem, *proprium commodum*, & ſalus maximè inter ſe differunt. Adeòque idem Surinus dicit: *Hæc anima nullatenùs eorum quæ ad ſe pertinent ſollicita, nititur videre ubi ſit Domini ſui gloria, nullâ ſui commodi habitâ ratione... Nihil cogitat de ſuo Spirituali Theſauro aut ſuis meritis &c.* Subdit de eadem adeò purâ animâ. *Miſſa faciens*

Cath. Spir. Tom. 2. p. 5. c. 7. p. 292.

Ibid. p. 6. c. 3. p. 313 314.

Fundam. vitæ Spirit. p. 44.

p. 198.

 ciens

P. 324. & seq. *ciens omnia sua commoda nec proprium bonum respiciens, quia Deo omnia sua permisit, vitam, sanitatem & quidquid sibi contingere potest non solùm in tempore sed etiam in æternitate, integrâ sui ipsius in Dei manus abjectione. Præcipuè studet ut nihil unquam agat sui commodi intuitu, & nulli alii quàm uni Deo placendi motivo adhæreat. Non quod improbem mercedis motivum quod utile esse & prodesse aliquando potest, sed Dei gloriæ, amoris & beneplaciti motivum est maximè & laudabile & optabile.* Sic excludens *proprii commodi motivum*, vultne spei motivum excludere? vultne has animas *præcipuè studere* ut à spe Filiorum Dei se perpetuò tutas præstent? hanc impietatem auctor detestatur. Vultne nos amplius à nobis non amari, & à nobis supremum bonum nobis non optari. Ab hac cogitatione horret animus. Tantummodò amputat omnem affectum & naturale *mei* desiderium ut sola quæ gratia inspirat, desideria admittat.

Frater Laurentius de Resurrectione Carmelita Discalceatus, cujus mores Sacerdos singulari virtute præditus conscripsit in Libello, quem Reverend. Parisiensis Archiepiscopus approbavit, sic loquitur, *A meo in Monasterium ingressu*, ejus verba
p. 14. sunt, *neque de virtute, neque de mea salute ullatenus cogito.*

Frater ille inter graves quos per totos qua-
p. 16. *tuor annos passus erat cruciatus, adeòque graves, ut nullus hominum adimere illi potuisset cogitationem quâ se damnandum putabat.*

sen

(en perturbatio quam invincibilem vocavi, & desperationis impressio quæ spem non destruit) *dicebat se primam determinationem suam non mutasse, sed secum non reputando quid de eo futurum esset, nec ut solent omnes animæ laborantes se pœna distringi passum fuisse, seque consolatum fuisse dicendo, quidquid eventurum est, eveniat, saltem per reliquum vitæ meæ decursum omnia sum acturus propter Dei amorem. Sic sui oblitum voluisse se ipsum propter Deum amittere, quod illi feliciter cessit.* Hæc verba impia forent nisi illis attribueretur simplex proprii commodi seu naturalis & mercenariæ appetitionis exclusio, quam solam exclusionem in meo Libro retuli. Hanc etiam ab hoc Sancto Monacho intellectam esse perspicimus. *Aliquoties optaverat Dei cogitationi subtrahere id quod propter eum unum agebat, ut nullâ inde mercede donatus gauderet quod Dei unius causâ purè quid fecisset.* Volebatne pius hic frater mercedem fugere & spem ab animo suo avellere? nullatenùs; sed charitas quâ ardebat & quâ imperante spei actus exercebat, nullum plerumque locum naturali sui ipsius amori, seu mercenariæ appetitioni intuitu promissorum bonorum relinquebat. Affirmabat etiam *Se amore semper ductum fuisse absque ullo mercenario intuitu, nec sollicitum utrum damnandus aut salvandus esset.... Maximo animi cruciatu se damnatum certè existimasse, omnesque unâ homines hanc sibi opinionem adimere non potuisse.* Cum dicebat se *certè existimasse,* se

P. 52. P. 50. P. 52.

se ipsum decipiebat, ut solent omnes scrupulosi, existimâre sibi videbatur. Addebat
P. 53. se *inde nec de Paradiso, nec de Inferno cogitasse, suamque omnem vitam meram libertatem abnormem ac delectationem perpetuam fuisse.* Hujuscemodi locutiones nunquam approbavi. Sed non possum non laudare Præsulem qui suâ authoritate firmavit adeò candidum loquendi modum, quo innocentia, amoris liberalitas, Spiritus Sancti lætitiâ elucescunt. Hujus libri scriptor dicit: *Sic Frater Laurentius ab eo incœpit*
P. 15. *quod est perfectissimum, omnia propter Deum relinquens, omnia propter Deum faciens, de Paradiso & Inferno non cogitabat.* Verùm si scire vultis quid Scholastici Theologi hac de re cogitarint, legite Robertum Sorbonicum, Deo dicit, *volo integrè pec-*
Opusc. iter. Parad. *catum meum dimittere præcipuè propter amorem tuum etsi nullum bonum deberem consequi nec malum evitare, etsi non esset Infernus nec Paradisus.* Si amor ille pœnitenti peccatori convenit, credeturne fictus aut periculosus in perfectis animabus? Lege Sylvestrem: *mortale est*, inquit, *amare*
In summ. verb. Charit. q. 7. *& diligere Deum propter aliquod temporale, aut etiam propter vitam æternam finaliter seu principaliter..... est tamen licitum secundariò amare Deum propter illa, quia etiam ista amantibus Deum in Scriptura promittuntur. Licitum est etiam aliquid operari principaliter propter propriam utilitatem, puta facere eleemosynam ut Deus nobis misereatur secundùm illud Math. 5. Thesaurizate vobis thesauros in cœlo. Tamen melius esset*

in

in omnibus operibus nunquam ad proprium meritum, sed ad divinum beneplacitum respicere, secundùm illud Joan. 4. Meus cibus est ut faciam voluntatem Patris mei &c. Legite Sanctum Antoninum: affirmat, *hominem debere potiùs omnia mala sustinere quàm peccato assentiri, ut ait Sanctus Augustinus, & ratio est, quia mala pœnæ sunt contra seipsum, etiam pœnæ inferni, sed peccatum est contra Deum.* In Summ. p. 4. titul. 6. sess. 4. Legite Durandum de Sancto Porcino: dicet vobis, *Deum diligere debemus propter se, dato quod nihil commodi ex tali dilectione nobis eveniret; multò ampliùs quam quicumque virtuosus debeat diligere alium virtuosum: omnis enim bonus est diligendus circumscripto alio quocumque; cum bonum secundum latitudinem suam sit objectum amoris.* In lib. 3. Dist. 29. n. 6. q. 3. Illa circumscriptio objecti amati à quocumque alio præter ipsum non est objectum strictè loquendo, importaret exclusionem formalis Beatitudinis quæ non est Deus, sed non agitur de verâ hujus beatitudinis exclusione, tantum agitur de amore qui eodem modo in Deum tenderet etsi nulla inde speranda esset Beatitudo, quæ tamen vel in perfectissimis statibus semper speranda est. Legite Cardinalem Bellarminum Theologum illum adeò purum, adeoque pium. *Charitas*, inquit, *hominem ordinat ad gloriam; non enim videtur tanta esse vis hujus habitus absolutè considerati ut eâ necessitate petat tanquam sibi debitam beatitudinem, sed quoniam Deus promisit, ut ait Sanctus Jacobus, coronam* Lib. 2. de justif. c. 16.

 vitæ

vitæ omnibus diligentibus se. Videtis eum credere à puriffimo amore fejungi poffe beatitudinem nifi promiffo Dei gratuito: hæc duo ita conjungerentur ut feparari non poffint. Alibi quatuor diverfos amores exhibet. Quartus eft amor juftorum imperfectorum, qui amore præferentiæ præditi funt. *Nihil enim æquè aut magis quàm Deum diligunt, & nihil contrarium divinæ dilectioni admittunt.* En Sancti Francifci Salefii refignatio, *quæ multa alia diligit ultra Dei voluntatem*, & quæ fe fubdit, id eft, quæ intuitu multarum rerum naturali amore fe diligit, fed quæ Deum amplius diligit, quàm eas res & fcipfam. Juftus tertio amore ornatus *omnes obices removit, totus Deo devovetur.* Id eft cum imperfectus nihil æquè ac Deum amet, perfectus nihil plerumque amat nifi fupernaturali Dei amoris principio & ejus gratiæ impulfu. Legite Cardinalem Toletum; vobis dicet, *fi Deus amatur propter aliud præcipuè, talis amor, eft peccatum mortale.* Bellarminus plurefque alii fimiliter locuti funt. Toletus fic loquendo ad æternam retributionem feu formalem beatitudinem attendebat. Hæc enim addit, *dixi autem præcipuè quia Deus poteft etiam amari propter retributiones, fed minus principaliter, nimirum cum fic amatur ob eas ut quamvis non effent illæ retributiones, adhuc tamen Deus amaretur. Voluntas,* inquit Ifambertus, *informata tali Caritate, poteft effe tam benè affecta erga Deum, ut datâ hypothefi, quod fciret fe nunquam fruituram vitâ*

Lib. 2. *de Monach. c.* 2.

Amor. Dei. l. 9. *c.* 3. & 4.

Tolet. Inftruct. Sacerd. l. 4. *c.* 7. *p.* 524. *edit. Lugd.*

Ifamb. Tr. de Carit. difp. 2. *a.* 4.

tâ æternâ, adhuc tamen amaret Deum propter ſemetipſum & bonitatem ejus increatam.

Toletus non dicit faciendam eſſe, ſed *fieri poſſe* hanc motivorum admixtionem. Sylveſter non dicit hanc admixtionem imperari, dicit ſolummodo *licitum* eſſe motivum illud retributionis, quod tantum *licitum eſt* non eſt motivum ſpei eſſentiale, quippè ſpei motivum abſolutè imperatur. Ergo motivum illud ſolummodo *licitum*, aliquid eſt naturale & minus perfectum quàm id quod per gratiæ principium in ſupernaturalium virtutum actus influit. Ergo motivum illud ſolummodo *licitum* non ſumitur ex parte objecti ſpei. Nam ſpei objectum, quod eſt objectiva atque etiam formalis beatitudo vel maximè liberales animas movere debet. Ergo motivum illud apud hos Theologos id ipſum ſignificat quod in meo Libro ſignificat; nempè naturalis ſui amoris principium, quo homo in inquiſitione puri illius objecti mercenarius aut proprii commodi anxiè ſtudioſus efficitur. Hoc ipſum infirmis animabus non imperatur; ſed ſolummodò *licitum* eſt; hoc ipſum à fortioribus amputatur ſeu mactatur. Silvius celebris ille noſtri Belgii Theologus exponens venerabilem Bedam, qui tot aliorum exemplo in tres ordines diſtinxit *ſervos, mercenarios, & filios.* Statim quærit, *utrum liceat Deum diligere propter mercedem.* Reſpon- *In* 2. 2. *q.* 27. *art.* 3.
det, *gratis Deum eſſe diligendum quia ſic*

 opor-

oportet eum diligere quod etiam diligeretur quamvis nullam mercedem exoptaremus. In ſequentibus hæc dicit, filius quadam ratione eſt *mercenarius,*ſpectans ſcilicet mercedem æternam, qui mercedis intuitus juxta eum ſolummodo eſt licitus; deinde loquitur de filio perfecto, *qui tantum eſt filius, nullum omninò reſpectum habens ad mercedem*; *ſed hoc modo eſſe filium*, inquit, *nulla eſt neceſſitas. Jam enim ſatis oſtendimus quod liceat diligere Deum intuitu mercedis.*

Numquam ſatis advertemus, Cariſſimi Fratres, *hunc mercedis intuitum qui ſolummodo eſt licitus*, non poſſe eſſe eſſentiale Chriſtianæ ſpei motivum. Ergo motivum eſt mercenarium & quod hîc voce, *intuitus*, exprimitur, ſignificat naturalem ſui ipſius amorem, quo addicitur anima delectationi ex mercede affluenti. En quod juxta Silvium ſolummodo *licitum* eſt. Sed quod nec imperatur nec in ſupernaturalis ſpei actus influit. En mercenarius proprii commodi affectus quem amputare nulla eſt neceſſitas, *quia non neceſſe eſt filium eſſe* eminentiſſimo modo. Filius perfectus mercenarium illud præmii motivum mactat, ſalute ſuâ nunquam mactatâ, *nullum omninò reſpectum habens ad mercedem.* Certè hoc *abſolutum eſt proprii intereſſe ſacrificium* in animabus quæ ſuam ſalutem ardentiſſimè exoptant. Ergo ſalus & proprium intereſſe, ſeu mercenarius affectus, duo ſunt juxta Sylvium, quæ nunquam ſunt confundenda.

Quæ

Quæ jam audiſtis teſtimonia, Cariſſimi fratres, minimam conſtituunt partem pretioſorum placitorum, quæ à ſanctis Auctoribus hac de materia accepimus. Hæc autem ex iis teſtimoniis colligere poteſtis.

1. Omnia hæc ferè loca ad habitualem ſtatum, non autem ad actus tranſeuntes pertinent. Agitur de diverſis perfectos inter & imperfectos gradibus. Qui *gradum* dicit, *ſtatum*, dicit perfectionis, ſaltem *habitualem* quo non excidendum eſt. In memoriam ſemper revocandum eſt diſcrimen quod occurrit inter ſummum bonum ſpei ſupernaturalis motivum & proprium intereſſe, quod nihil eſt niſi affectus naturalis, mercenarius, atque imperfectus. Quod pertinet ad ſummum bonum, quod ſpe proprium eſt motivum, poteſt ſolum fieri aliqua ab eo abſtractio in charitatis actibus, nunquam excluſo ejus deſiderio. Quod autem attinet ad mercenarium affectum, non ſatis eſt puris illis animabus, non cogitare de eo per aliquot temporum intervalla ſimplici quadam abſtractione, *nunquam illud ferre poſſunt*, putant hujus *mercenarii affectus admixtione ſuam ſimplicitatem* fore contaminandam.

Supra laudatos contextus attentè relegite. Illos conſuetum animæ ſtatum ſpectare intelligetis. Suppoſitiones impoſſibiles de privatione æternorum bonorum citra divini amoris jacturam, non habendæ ſunt pro cæcis & rapidis impo-

tentis

tentis animi motibus, qui nihil præcisè significent. Eas Sancti placidè protulerunt ad exprimendum solitum animi sui affectum, quo ferebantur in Dei amorem, ob summam ejus perfectionem, nullâ suæ fœlicitatis habitâ ratione, licèt nunquam desinerent suam fælicitatem optare supernaturali amoris principio, quo nos ipsos in Deo & propter Deum semper diligere debemus. Sic & Augustinus impossibilia quandoque supposuit, ut animadverteret an peccatores de peccatis suis dolerent metu pœnæ, an amore justitiæ.

2. Horum Sanctorum nullus ex perfectissimo statu exclusum voluit beatitudinis desiderium, cum sit bonum promissum, quod à Dei beantis amore sejungi non possit. Ita perfectus & imperfectus eadem uterque præcisè expectant & cupiunt, atque verè dici potest summo bono magis etiam moveri & excitari perfectus, quam imperfectus, cum perfectus hujus boni magnitudinem magis habeat perspectam, & se perfectiore amore diligat. Nullatenùs differunt ex parte objecti, ex diversâ animi affectione solum discrepant. Imperfectus non amat Deum purè & absque admixtione, quia præter supernaturalem & à gratiâ infusum amorem, humana sunt illi desideria, spes naturalis, & mercenarius erga Dei dona affectus, qui ex naturali sui amore nascitur. Contra, perfectus eadem omnino dona quæ imperfectus optando, ea

non

non optat nisi supernaturali gratiæ principio, nullo iis saltem plerumque admixto per naturalem sui amorem humano desiderio. Si à me quæratur quo pacto naturalis ille nostri ipsorum amor ab amore vitiosæ cupiditatis differat, secundùm sancti Thomæ verba respondebo. 1. Amorem illum naturalem, ut vitiosa cupiditas, in se ipso non sistere cum justis inest. 2. Eum in justis dirigi ratione quæ juxta sanctum Thomam naturalium virtutum norma est. Et præterea caritati subjici. Aliunde magnum est discrimen inter naturales & deliberatos actus, quos gratia Deo subjicit eo modo, qui non est nisi habitualis & implicitus; quia anima, quæ eos exerit, ornata est habitu charitatis; & inter supernaturales spei actus quos ipsa gratia propter Deum inspirat. Ea distinctio aufferri non posset quin simul aufferretur medium omne inter principium gratiæ & principium vitiosæ cupiditatis, & quin naturalis peccantium metus pro peccato haberetur.

3. Quod Mystici vocavêre virtutum proprietatis abnegationem & mercenariæ proprii commodi appetitionis sacrificium quoad bona, *tam gloriæ quàm gratiæ*, nihil est quam perfectio amoris. Anima probata & purgata Deum amare incipit, nullo per naturalem sui amorem quæsito sensibili præsidio atque solatio, quod ex Dei donis oritur propter virtutum ornamenta, & felicitatis gaudium. Videtis;

Rodrig. c. 31. de conf. volont. Dei Card. Berul de abneg.

Cariſſimi fratres, ex omnibus teſtimoniis ſupra laudatis *mercenarium* affectum, ut vocant Patres, & *proprietatem*, *ſeu proprium intereſſe*, ut loquuntur ſancti poſteriorum temporum, nedum ſint ſpei aut deſiderio ſalutis neceſſaria, non eſſe niſi imperfectionem.

Credemuſne hanc ex omnibus ſæculis collectam teſtium nubem adeò illuſioni faviſſe, ut eminentiſſimam Evangelii perfectionem in quâdam exquiſitâ fictitii & periculoſi amoris defæcatione poſuerint? Imputabimuſne hunc errorem tot Patribus, tot Sanctis interioris viæ expertiſſimis, & inter Sanctos relatis poſt graviſſimum examen eorum quæ ſcripſerunt? exiſtimabimuſne omnes ſibi in id conſentiiſſe, ut adeò uniformi ſermone eſſentiale ſpei motivum, ablato quolibet mercenario motivo, deſtruerent? Eoſne accuſabimus perfectionem poſuiſſe in impiâ ſalutis abnegatione atque abjectione, ſeu ſacrificio cujuſlibet proprii commodi? Num putabimus tot expreſſa decreta quæ in eorum Libris paſſim occurrunt, & quæ velut præcipua eminentiſſimæ ſpiritualitatis fundamenta commendant, tantum eſſe quandam incuriam locutionum quæ illis fortuitò exciderint? Quis non videt ipſis ſemper propoſitum fuiſſe naturalem & mercenariam appetitionem, ſeu *mercenarium commodum* amputare? Poſtremò ſi univerſa Eccleſia veneranter ſuſcepit eorum ſcripta quibus *proprium intereſſe*, *ſive merce-*

nariam propri commodi appetitionem à perfectis ſuſtulerunt, reuſne agendus ſum quod eorum exemplo eumdem mercenarium affectum ab iiſdem perfectis ſuſtulerim?

Sed æquum eſt ut vobis oſtendam eas voces à me eodem ſenſu uſurpatas fuiſſe, quo ab omnium ſæculorum Sanctis acceptæ ſunt. In exemplum ſubjiciam aliquot mei Libri loca, quominus in hac re decipiamini.

Quum loquor de liberali animâ, quæ ſalutem deſiderat, dico *eam ſibi vult ſed non ſui cauſa, ſeu amore, quia proprii intereſſe motivo jam non excitatur.* Manifeſtum eſt hoc loco *proprium intereſſe ſeu amorem ſui*, præcisè idem eſſe. Jam unum hoc ſupereſt videndum, utrum ille ſui amor, quem excludo, ſit amor ſupernaturalis à gratia inſpiratus? Atqui ſæpiſſimè declaravi impium eum fore qui ſeipſum amore ſupernaturali & infuſo à Spiritu Sancto non diligeret. Ergo perſpicuum eſt *proprii intereſſe motivum* juxta me nihil poſſe eſſe præter naturalem noſtri ipſorum *amorem.*

p. 12.

p. 31. 32

p. 73.

ad p. 106. *uſq. ad p.* 113.

Per *mercenarium motivum* non intellexi niſi *mercenariæ proprii commodi appetitionis* principium; ac proinde cum *mercenarium illud motivum* abſtuli, unum ſolummodo naturalem, quo mercenarius affectus conſtituitur, amorem abſtuli, non autem ſpei ſupernaturalis motivum charitatis fini ſubordinatum. Id quod videre eſt quod *motivi* vocabulum adhibui

p. 26.

non ut exterius objectum quo voluntas movetur, sed ut principium interius quo determinatur. Qua in re non quidem vulgari scholæ loquendi ratione usus sui, id fateor, at pium secutus sui loquendi modum Sanctorum, plurium quoque magni nominis Theologorum, ut sunt Sylvester & Sylvius, qui de mercedis optandæ motivo dixerunt: *Licitum est, &c.* Quæ voces forent impiæ si significarent tantum *licitum* esse æternam salutem desiderare. Hoc enim desiderium absolutè imperatur. Igitur liquido constat mercedis motivum, quod tantum est *licitum*, non esse objectum, sed imperfectum quemdam objecti desiderandi modum: tumque mercedis motivo ab iis adjungi principium naturalis & mercenarii amoris, quo plerumque illud objectum imperfectè desideratur.

Sylvest. in sum. verb. carit. q. 7. Silvius in 2. 2. quæst. 27. a. 3.

Præterea sub formalis objecti nomine quum posuissem id omne, quod exactissima schola motivo tribuit; Existimavi me posse absque scrupulo Religionis adhibere sermonem magis vulgarem, Mysticis magis accommodatum, atque tot Sanctorum terminis quos vobis protuli magis congruentem. Itaque dixi *quæ ex parte objecti sejungi nequeunt, ex parte motivorum separari maximè possunt.* Ergo secundùm me, *formale objectum & motivum* non idem sunt. Ergo motivo sublato, non sustuli formale objectum, quod mea est salus quatenus mea, & quo voluntas mea excitanda est. Ut id repetam,

pag. 28.

tam, objectum procul dubio salus est; tantum abest ut illud cum mercenario motivo confuderim, ut illud huic opposuerim objectum formale quod salus est, in quantum mea salus, à me semper optandum est. At oppositum objecto motivum, scilicet interius principium amoris quo ad objectum optandum impellor, illud, inquam, principium potest non esse mercenarium, seu non esse naturalem & mercenarium amorem. Sensus meus hinc perspicuè elucet, quod Salesii doctrinam secutus dixerim, *resignationi sua adhuc superesse desideria sed subdita.* Ideoque minus perfectam quam indifferentia, effici. *Hæc desideria* nequeunt esse nisi naturalia, quamvis quod subdantur & regantur habeant à principio supernaturali & gratiâ. Eo sensu Bernardus affirmat, servum & mercenarium *propriis stimulis impelli.* Hoc in statu multa nobis, id est nostri amore volumus. Si autem ea non aliundè quam supernaturali & gratiâ inspirato amore nostri vellemus, nullâ in re resignatio cederet indifferentiæ, qua nos ipsos absque mercenariâ proprii commodi appetitione diligimus, nobisque Dei universa dona exoptamus. Ergo naturalia sint ea desideria necesse est. Quapropter addo *animam in indifferentia nihil jam velle nisi quemadmodum Deus gratiæ suavitate facit ut velit.* Hoc est, ut id toties repeto, Dei omnia dona vult quidem sed non desideriis propriis seu naturalibus. *In statu indifferentiæ desideria*

p. 49.
Serm. 35. int. parvos.
p. 50.
p. 66. 67.

ria sunt supernaturalia & gratiæ suavitate formantur. Ergo propria resignationis desideria non ea sunt, quæ Dei gratiæ suavitate formantur. Ergo quatenus propria sunt, ex naturâ manant.

Animadvertite etiam, fratres carissimi, dixisse me, mercenariam proprii commodi appetitionem fontem esse inquietæ sollicitudinis, quam in bonis ope-
pag. 99. ribus intermiscemus. Mercenaria actio
100. inquieta est & sollicita. Mysticis *activitas* dicta est. Jam videndum, utrum hanc mercenariæ appetitionis *activitatem* naturalem an verò supernaturalem existimaverim. Constat autem eam à me purè
p. 97. 98. naturalem existimatam; dixi enim *unam*
99. 100. *amputare intendunt inquietam & sollicitam motionem qua gratiam prævenire cuperemus.* Labor qui ex mercenariæ appetitionis principio oritur, tantum abest ut fluat ex
p. 211. gratiâ, ut sit naturæ conatus, *aut imperfecta excitatio animæ* quæ gratiam prævenire
p. 231. cupit. *Zelus est Semipelagianus, intempestiva est agitatio, quæ gratiæ operationem perturbaret, deliberaret, moraretur, nedum eam faciliorem, perfectioremve redderet.* Hîc manifestè apparent naturales actus qui supernaturalibus admixti eos infirmant. Ergo non agitur nisi de naturali nostrum ipsorum amore, qui non modo non producitur à gratiâ, sed qui gratiam *perturbat, debilitat, moratur*, dum eam prævenire cupit. Nihil adeò alienum est ab eo quod supernaturale est, quàm zelus ille Semipelagianus.

Na-

Naturalis virtutis & beatitudinis amor in ſeipſo bonus eſt, quamvis ad ſpem ſupernaturalem collatus, anxius ſit & imperfectus. Sæpè conducit ad conſolandas deficientes animas, nimioſque motus earum ſedandos. Secundùm illud Chryſoſtomi, *ſi quis imbecillior ſit, etiam in præmia ſpectet.* Paucæ ſunt animæ quæ debilitatem illam non adhuc experiantur, cum mercenaria proprii commodi appetitio in hoc naturali & ſollicito affectu ſita ſit; paſſivum ſtatum ut naturalis hujus ſollicitudinis expertem exhibui. *Dixi eum eſſe* p. 209. *in quo anima Deum mixto amore non amplius proſecuta deliberatos actus omnes plenâ quidem & efficaci, ſed placidâ & liberali voluntate exerit.* Hæc ſumma eſt, juxta meum librum, amoris perfectio in eo conſiſtit, ut in anima multi amores non amplius admiſceantur, & naturalis amor animam ex ſe nec inquietam, nec ſollicitam efficiat. *In eo ſtatu anima uno amo-* p. 231. *re ardet, unum novit amare, amor illi vivere eſt, ac velut ipſum eſſe ac ſubſiſtere, quoniam amor omnium ejus affectuum fons & origo eſt.*

Liquido perſpicitis amoris puritatem in eo poſitam eſſe, ut nihil jam diligatur niſi principio charitatis, quæ plerumque omnes in ſe tum coadunat virtutes, eo quod eas omnes animet, earumque actus imperet. Excluſio cujuſlibet admixtionis aliorum motivorum non auffert realem virtutum diſtinctionem. Id centies adnotavi, at ſolummodo naturalem omnem

amputat

amputat amorem, qui cum supernaturali amore in animâ conjungitur; unus jam superest amor, qui omnes sæpius
p. 231. virtutes imperat. *Unum solummodò omnium affectuum jam superest principium.* Sollicita autem naturalis amoris seu mercenariæ appetitionis actio hoc unum præstat, gratiæ operationem *perturbat, debilitat, moratur.* Tantum abest ut mercenariæ proprii commodi appetitionis actionem supernaturali gratiæ principio tribuerim, ut
p. 229. contra expressè dixerim. *In integrâ amoris purgatione, seu in amore maximè gratuito anxietas omnis & sollicitudo, quæ ex mercenario motivo nascitur, gratiæ operationem jam non minuit, & eadem gratia liberrimè agit.* Ergo mercenaria proprii commodi appetitio *minuit* gratiam, nedum oriatur ex gratiâ, atque naturali illo affectu ablato, *gratia remanet liberrimâ.* Plenissima hæc libertas
p. 231. 232. inde manat, *quòd anima nullo incomposito motu in Dei moventis manu jam ex se moveatur; sic unum, nempè impressum sibi motum experitur.*

p. 268. Dixi prætereà sub finem libri, *universam perfectionem reduci ad habitualem statum puri & unici amoris, qui in illis animabus agit quidquid in cæteris superstite quadam mercenaria sollicitudine mixtus amor operatur.*

Constat meum omne Systema ad unum *purum amorem* redigi; nequaquam autem purus est rejectis formalibus objectis seu motivis. Centies enim contrarium asserui sub nomine formalis objecti aut æquipollentibus aliis vocabulis. Ergo eo tantum

tummodò *purus* est quod sit *unicus* & plerumque quemlibet alium amorem excludat. Unicus ille amor, qui naturalem omnem sui amorem excludit ; amor est à Spiritu Sancto infusus, & solos amputat imperfectos actús, qui naturam sequuntur. Unicus ille amor charitas est, quæ omnes in se coadunat virtutes, quod earum sit mater, secundùm Sanctum Thomam, eas animet, & imperet universas. Quamobrem totum opus eâdem quâ cœperam sententiâ perfeci, dicendo ; *purum amorem cujuslibet perfectionis esse terminum, tumque eum fieri actuum qui deliberantur, & merentur, unicum principium, unicumve motivum.* p. 272.
Hîc occurrunt motivum & interius principium, quæ juxta meum librum idem sunt. Ergo amputatis, ad exemplum tot Sanctorum aliis motivis, non amputavi nisi principia diversa à principio gratiæ, qua Deum propter ipsum ; cætera autem creata in charitatis ordine, *in ipso & propter ipsum diligimus.* Ergo motivi unitas non significat nisi principii hujus ex quo supernaturalis amor oritur, unitatem. *Mercenaria proprii commodi appetitio ejusque motivum* ; quod toties rejicio, nihil aliud sunt in meo Libro quam naturale nostri ipsorum amoris principium.

Unum *proprietatis* vocabulum sufficeret ad tollendam omnem in hac materiâ ambiguitatem. Manifestum est me nihil voluisse ab omnibus auferre virtutibus nisi unam proprietatem sicuti à me toties dictum fuit. Proprietas autem secundùm

B. Joan-

p. 136. B. Joannem à Cruce quem laudavi, *avaritia est & spiritualis ambitio.* Dixi quoque hanc proprietatem secundùm Mysticorum Sermonem, esse *impuritatem*, qua fidelitas animæ minuatur. Manifestnm est à Spiritu Sancto non infundi *hanc ambitionem, avaritiam, impuritatem.* Non illud largitur gratia quod fidam gratiæ suavitati minuat cooperationem, qua certitudine constat virtutes esse supernaturales, eadem liquet proprietati nihil inesse posse nisi naturale. *Proprietas* non est Spiritus Sancti donum, sed naturalis sui amor, quo Spiritus Sancti dona nobis ut propria vindicamus. Ex gratiâ non fluit hæc imperfectio; contra, per gratiam, quæ animam perficit, nullumque nisi supernaturalibus actibus locum relinquit, auferenda est. Patet aliundè *proprietatem* & *mercenariam proprii commodi appetitionem* in toto mei Libri tenore unum idemque esse. Hoc luce meridiana clarius videbitur, si animadvertat Lector me posuisse
pag. 23. expressissimè, proprium interesse justorum imperfectorum in *reliquiis spiritus mercenarii*; puritatem verò, amoris perfectionem in amputatione hujus motivi interessati, scilicet spiritus mercenarii reliquiarum. Ergo *mercenaria appetitio & proprietas*, non sunt nisi imperfectio, qua sese exuere utile est, & quæ citra supernaturalium virtutum jacturam absolutè mactari potest.

Quibus positis, jam nulli mirum esse debet quod in meo Libro ut in cæteris

tot Sanctorum mysticorum libris sæpè occurrat, omnia velle animam, & nihil velle, & *quod mercenariam proprii commodi appetitionem, seu mercenarium motivum toties opposuerim saluti*, spei, promissorum desiderio, charitatis amori erga nos ipsos. Perpetua hæc mei Libri explicandi ratio aperit, quo sensu voluerim, *Absolutum de mercenariâ proprii commodi appetitione, etiam quantum ad æternitatem fieri sacrificium & simpliciter hujus mercenariæ appetitionis jacturæ acquiescere.* Quamvis & qui sacrificium illud facit, & qui acquiescit ardentiùs quàm anteà, tum cupiat *supernaturali sui amore in se & sibi omnium promissorum effectum accipere*, quamvis ardentiùs quàm anteà, *suam salutem ut suam optet*, quamvis ardentiùs, quam anteà, *divinam misericordiam desideret, & Director nunquam possit animæ permittere ut liberâ & voluntariâ persuasione positivè credat, vel in summis probationibus se reprobatam.* Auctor qui sic locutus mercenariam proprii commodi appetitionem pro æternâ salute, & mercenarium motivum pro essentiali spei motivo usurparet, stultè sibi ipsi in qualibet libri sui paginâ contradiceret, multò etiam magis sensui communi quàm fidei adversaretur.

P. 44. usq. ad 60.
P. 91. 92. 93. 94.
93.
92.

Unum hoc à Lectore postulo, ut ad auferendas difficultates omnes, quæ ex meo libro propositæ sunt, horum quatuor meminerit. Hoc primum est, *mercenaria proprii commodi appetitio*, secundùm me non est nisi naturalis nostri ipsorum amor, & mercenarius affectus. Alterum, mei

Libri amores quinque ut quatuor Sancti Bernardi, ut amores Richardi à Sancto Victore & Cardinalis Bellarmini, non sunt transeuntes actus sed animæ status. Tertium ii status sunt tantum *habituales*, *neque omnis variationis* expertes. Quartum, postulo ut non alio sensu intelligatur *motivi* vocabulum, quam quo eum intellexi, secutus exemplum multorum Sanctorum, atque etiam plurium quos laudavi celebrium scholæ Theologorum. Nempè in meo Libro per *motivum* significatur non simpliciter objectum exteriùs quo moveor, sed interius amoris principium quod facit ut hoc objecto movear. Qui hæc mihi quatuor concesserit, facilè tria quæ sequuntur agnoverit. 1. In amoris statu qui illorum quinque quos in meo Libro distinxi amorum tertius est, naturalem sui amorem adhuc in animâ dominari, quamvis spei actus sit supernaturalis, in Deum ut in summum bonum tendat, Deumque nobis non præferat. Secundùm, in quarto amoris statu mei Libri dominari charitatem, actusque ejus esse purissimos, quamvis naturalis nostrum ipsorum amor quo mercenaria privati commodi appetitio constituitur, sæpius occurrat, non quidem in actibus supernaturalibus, sed in animâ quæ eos actus elicit. Tertium est in quinto statu, nedum Charitatis actus à cæterarum virtutum actibus præveniantur & præparentur, cæteras virtutes ab illa vehementi charitate, dum eas in se coadunat, plerum-

rumque præveniri ac perfici : hâc virtutum inferiorum in charitate adunatione distinguuntur perfecti ab imperfectis secundum tertium nostrum Issiacensem articulum. *In vita & oratione perfectissima omnes illi actus in una Charitate adunantur, quatenus universas virtutes animat, earumque exercitium imperat.* Et quidem agnoscit schola actus virtutum formaliter & expressè à charitate imperatos præstantiores esse actibus illis, qui in habitu charitatis simpliciter exercentur cum relatione ad ejus finem, qui non est nisi habitualis & implicitus aut ad summum virtualis. Tunc naturalis & deliberatus nostri ipsorum amor, quo mercenaria appetitio constituitur, non jam ferè operatur, deliberatum hujus amoris exercitium, non autem spei motivum amputavi, ut præcisis finibus meum Systema circumscriberetur, statim hæc dixeram. *Talis est purus & perfectus amor qui eosdem omnium & earumdem virtutum actus quos amor mixtus* pag. 13 *exerit, eo uno discrimine quod timorem omnemque anxietatem ejus expellat, atque etiam mercenarii amoris sollicitudine sit immunis.* Ergo discrimen illud juxta me unicum est, & tota quinti mei status perfectio ad id unicè reducitur ut omnem sui excludat amorem, qui mercenarius est, seu privati commodi anxiè appetens. Ut articulus ille essentialis erat, eo quoque meam omnem doctrinam conclusi. Libri finis initio respondet, & instar generalis clavis est, hæc mea verba sunt. *Omnis perfectio ad hunc re-*

 duci-

p. 268. *ducitur habitum puri & unici amoris, qui in iis animabus gratuita & liberali pace agit quidquid mixtus amor in cæteris superstite aliqua mercenaria sollicitudine operatur. At reliqua omnia in illo multo etiam quam in justorum vulgò abundantius affluunt.* Nemo ergo queri potest quod ablatum voluerim neque castum timorem neque spem quam timori, secutus Patrum exemplum, adjunxi, licet eam ut & ipsi Patres timori longè prætulerim. Non etiam erga Deum Creatorem & Christum Redemptorem animi actus amantissimos & efficacissimos amputavi. Gratuiti amoris puritas, nec gratitudini nec spei officit. Haud necesse est ut nos ipsos naturali & mercenario amore diligamus, quo Dei donis, seu jam acceptis, seu accipiendis verè moveamur, excepta una mercenariæ appetitionis imperfectione. *Cætera omnia in perfectis multò quam in justorum vulgo abundantiut affluunt.* Ergo nihil aliud mihi jure imputari potest, nisi quod in meo 5. gradu admiserim charitatem quæ virtutes omnes in earum exercitio realiter distincto præveniat, animet, imperet: ita ut hujus status anima Deum eodem modo diligere cuperet, posito quod præmium ipsum non optaret. Tunc plerumque non agit nisi per gratiam & per supernaturales actus, nec ferè ex se ipsa deliberatos jam actus naturalis hujus amoris, qui est *motivum*, id est juxta me, *mercenarium seu proprii commodi appetens principium.*

Hæc

Hæc ſunt, fratres cariſſimi, præcipua capita quibus mei eſſe officii putavi etiam abſque moleſtarum repetitionum metu, vobis exponere doctrinæ principia quæ ſemper ſecutus fui, & ad quæ meum omne ſyſtema redigere volui. Si ſyſtema illud omnibus Lectoribus non ſatis ob oculos poſui : ſi viri me perſpicaciores mentem illi à mea mente longè abhorrentem attribuere, mirari non debeo, ſi id quod à me ortum eſt, aliquo defectu laboret, nec ad meum Librum defendendum, hunc vobis jam explico. Ab hujus judicio me tempero, donec à ſummo Pontifice acceperim, quid mihi de eo judicandum ſit. Sufficiat mihi expoſuiſſe vobis veros meos ſenſus quos in Libro exprimere mihi fuit animus. Atque id facio non ut meum opus quod jam pro meo non habeo, citra culpam eſſe demonſtrem ; ſed ne offendiculum fortè à Paſtore veſtro ſumatis mihi imputando, quod damno, aut illuſioni faveatis probando, quod nunquam probare intendi. Quantum ad meum erga ſummum Pontificem obſequium, quidlibet & qualibet formula decernere illi viſum fuerit, magis etiam ex animo quàm ore illimitatum fore profiteor.

Id vobis amantiſſimè injungimus, cariſſimi fratres, ut horreatis ab inanibus perfectionis ſubtilitatibus, quæ eò tendunt ut animæ in otio interiori langueſcant. Fideles hortemini ut laborent dum tempus habent, nullam actionis niſi aut ma-

læ

læ aut imperfectæ cessationem approbate, *quiescite perversè agere.* Quies in Deo actio vera esse debet: realis est de Deo occupatio, quæ in ejus cognitione & amore consistit. *Vacate & videte quoniam ego sum Deus.* Docete vitam omnem interiorem non constare nisi actibus veris sibi succedentibus, & deliberatis qui, quàm sæpissimè id fieri potest, absque anxietate & sollicitudine redintegrandi sunt, in animabus nihil amputate nisi reflexas sui amoris, aut affectus nimis mercenarii nimisque solliciti cogitationes. Impiam & portentosam de salute indifferentiam detestemini. Inspirate desiderium *coronæ quam justus Judex reddet iis qui diligunt adventum ejus.* Execremini horrendam illam gratuiti amoris puritatem, quæ sacrificio salutis & assensu ad beatitudinis æternæ jacturam, amorem ipsum extingueret. Filii Dei discant à vobis Dei in se Regnum, & suum in Dei Regno summâ voluntate peroptare, cum dicunt *adveniat Regnum tuum*; sed facite ut desiderium illud concipiant quam liberalissimè & quam maximè gratuitò poterunt secundum gratiæ suæ mensuram. Ne fidatis iis qui de sui oblivione, aut de amputandis reflexis cogitationibus loquentur, statim atque animadvertetis ea sensim sine sensu illuc vergere, ut negligatur Evangelica vigilantia & exercitium mortificationum, particulariumque cujuslibet status virtutum, sine quibus omnis oratio fictitia est. Ut Antichristos habete illos

qui

qui fidelibus inſpirare vellent perfectionem, quâ noſtræ fidei *auctorem & conſummatorem* Chriſtum à conſpectu amitterent. Cavete non ſolum à portentoſis placitis quibus fidei & morum fundamenta ſubruuntur; ſed etiam à temerariis quibuſdam animas regendi rationibus, quæ latiſſimè extendunt quod pauciſſimis animabus competit & quæ citius eaſdem animas tranſducunt in ſtatus perfectiores cujus prima vix rudimenta nactæ ſunt. *Noli altum ſapere ſed time.* Ne ſiveritis animas guſtui curioſitatis indulgere, aut ſecretæ ambitioni ad altiſſima quæque ſemper pertingendi, ſed eas intra humilem timorem continete. Denique ſedulò inquirite & clam indicate nobis illos, qui animas in vias inſolitas introducere vellent ademptâ eis fiducia quam fideles habere debent in Paſtoribus, cæteriſque Eccleſiæ Miniſtris, quibus ſana doctrina credita eſt.

Hìc ſubjungendum duxi decretum damnationis 68. propoſitionum Molinoſi & quam ad Summum Pontificem ſcripſi Epiſtolam cum eo, quo me dignatus eſt Sanctus Pontifex reſponſo; ut probatione tam authenticâ pernoſcatis quam ſincerè meum librum univerſum abſque reſtricto Apoſtolicæ Sedi ſubmiſerim, quantumque & vobis & mihi à pernicioſâ Quietiſmi doctrinâ abhorream. Triginta quatuor articulos hic adjunxi quos olim ad vicum Iſſiacum cum Illuſtriſſimis & Reverendiſſimis Archiepiſcopo Pariſienſi

&

& Episcopo Meldensi & venerabili D. Tronson statui; in iis doctrinam animadvertetis, quam in meo Libro sequi perpetuò intendi: vos omnes, Carissimi Fratres, vos nostros in Christo Coadjutores confidenter alloquimur. Unanimes incumbamus *ad præstandas animas adversus malum prudentes, & simplices in bono.* Quo densiore caligine orationi officiunt illusiones & sæculi scandala, eo ardentiore studio illæsam tueri debemus orationem, fideliter illi vacando, & ut populi absque illusione illi incumbant, efficiendo oratione purâ, frequenti, solidâ, hominibus potissimum probaverimus, Christianæ pietatis quasi animam esse orationem. *Ergo sine intermissione* oremus. Universos
Coll. 9. *c.* 2. 4. populos ad hanc amoris orationem, ad hanc *igneam orationem*, ut vocat Cassianus, alliciamus. Spero ea interveniente, nos cor unum & animam unam futuros & in perfectam unitatem cum Christo consummandos. Datum Cameraci die 15. Septembris anno 1697. Franciscus Archiepisc. Dux Cameracensis.

De mandato Illustrissimi ac Reverendissimi Archiepiscopi Ducis &c.

DES ANGES *Secretarius.*